„Un tur de forță al realismului erotic."
— *The New York Times Book Review* —

Raftul Denisei

JAMES SALTER

Un joc și o desfătare

roman

HUMANITAS fiction

virtual project

JAMES SALTER Un joc și o desfătare

virtual-project.eu

JAMES SALTER

Un joc și o desfătare

Titlul original: *A SPORT AND A PASTIME* 1967, renewed 1995

Traducere din engleză și note de
JUSTINA BANDOL

virtual-project.eu

HUMANITAS fiction
- 2022 -

Să știți că viața de acum nu este decât un joc, o desfătare, o gătează fără rost...

Coranul, 57:20

1

Septembrie. Zilele acestea luminoase par fără de sfârșit. Orașul, care a fost aproape gol în august, se umple acum din nou – se reîntregește. Restaurantele se redeschid, magazinele. Oamenii se întorc de la țară, de la mare, din călătoriile pe șosele gemând de mașini, în gară e aglomerație. Copii, câini, familii cu geamantane vechi legate în curele. Îmi fac drum printre ei; parc-aș fi într-un tunel. Ies în cele din urmă în strălucirea orbitoare din zona peroanelor, sub un acoperiș de sticlă ce pare să amplifice lumina.

De-o parte și de alta, un șir lung de vagoane verde-închis, cu vopseaua bășicată de bătrânețe. O iau pe lângă ele uitându-mă la număr – clasa întâi și a doua. E plăcut să vezi toate plăcuțele cu numărul tipărit pe ele. E ca și cum ai număra bani. Am sentimentul confortabil că mă las în grija celor care conduc aceste mari trenuri somnoroase, prin ale căror geamuri transparente pasagerii privesc fără țintă, vlăguiți și tăcuți ca invalizii. E greu de găsit un compartiment gol, pur și simplu nu sunt. Geamantanele se fac grele. Pe la jumătatea peronului urc în tren, o iau pe coridor și, în cele din urmă, trag de mâner și deschid o ușă. Cei dinăuntru nici măcar nu ridică privirea. Îmi pun bagajele sus pe raft și mă instalez. Tăcere. Parc-am aștepta să intrăm la doctor. Arunc o privire în jur. Pe pereți sunt fotografii turistice, scene din Bretania, Provența. Vizavi de mine stă o fată cu niște pete pe picior de culoarea strugurilor. Privirea mi se oprește întruna asupra lor. Sunt ca niște insulițe într-o strâmtoare.

În sfârșit, cu un mic icnet de protest, ne punem în mișcare. Scrâșnet metalic, pocnetul ascuțit al ușilor. Ușoara hurducare, plăcută, peste

macazuri. Cerul e albicios. Pe locul din colț – sacou albastru, pantaloni albaștri – doarme un francez. Nuanțele nu se potrivesc însă, fac parte din două costume diferite. Şosete *gris perle.*

În scurt timp alergăm deja pe culoarul plecărilor, casele din suburbii trec în goană pe lângă noi, străzi obișnuite, blocuri scunde, curți, ziduri. Viața secretă a Franței, în care nu poți pătrunde, viața albumelor de fotografii, unchi, nume de câini care-au murit. În zece minute, Parisul rămâne în urmă. Orizontul înțesat de clădiri dispare. Deja mă simt liber.

Franța verde, burgheză. Gonim cu o viteză colosală. Traversăm poduri cu un huruit scurt. Peisajul rural se deschide tot mai mult. Suntem în drum către orășele de provincie unde nu merge nimeni. Porțiuni lungi de culoarea grâului și apoi pământ verde, drept, culcat, roditor. Clădirile fermelor sunt de piatră. Înțelepciunea de generații știe că pământul e singura avere autentică – o cunoaștere care n-are nevoie să se pună la îndoială, să se schimbe. Câmpia largă ca un uriaș teren de sport, și pâlcuri de copaci.

Fata are alunițe și pe față, iar unul dintre degete i-e bandajat. Încerc să-mi imaginez unde lucrează – la o *pâtisserie,* hotărăsc. Da, o văd stând în spatele vitrinelor cu produse. Asta e. Are pantofi negri, ușor prăfuiți, cu vârful foarte ascuțit. Absurd de ascuțit. Inele ieftine pe ambele mâini. Poartă o bluză neagră, fustă tot neagră. Puțin cam corpolentă. Încrețește fruntea citind povestirile de dragoste din *Echo Mode.* S-ar părea că înaintăm mai rapid.

Străbatem în goană orașe mici. Cesson, o gară palidă cu ceas vechi; barje pe râuri. Încă o localitate trecută în viteză, cu oamenii de pe *quai*[1] nemișcați ca vitele, apoi tuneluri în care ți se înfundă urechile. Ai zice că cineva amestecă un pachet uriaș de cărți cu imagini. Urmează un truc: liniște, vă rog! Până și trenul încetinește puțin, ca

și cum s-ar supune. Fata din fața mea a adormit. Are buze înguste, coborâte la colțuri, trase în jos de amăreala cunoașterii. Fața i-e întoarsă spre soare. Se mișcă în somn. Mâna îi alunecă în jos; palma ajunge să i se odihnească pe burta deja rubensiană. Apoi ochii i se deschid pe neașteptate. Mă vede și-și întoarce privirea, se uită pe geam. Şi-a încrucișat acum amândouă mâinile pe burtă. Ochii i se închid din nou. Ne aplecăm ușor la curbe.

Pe sub noi trec canale, dense ca jadul, pe care se întind barje late. Apa e verde de mătasea-broaștei, aproape că poți scrie pe ea.

Sunt fânețe de forme lungi, rectangulare, și apoi dealuri, nu prea înalte. Plopi. Terenuri de fotbal, pustii. Montereau – un băiat pe bicicletă așteaptă lângă gară. Biserici cu giruete. Râulețe, bărci cu vâsle, proptite sub copaci. Fata începe să-și caute o țigară. Observ că încuietoarea genții i-e stricată. Mergem acum în paralel cu o șosea, mai repede decât automobilele, care ezită și se îndepărtează treptat. Soarele îmi bate pe față. Adorm. Frumoasa piatră de construcție a zidurilor și fermelor rămâne neadmirată și la fel formele geometrice ale câmpurilor, unele spelbe ca miezul de pâine, altele întunecate ca marea. Trenul încetinește și se mișcă acum cu un zăngănit măsurat, solemn, ca de căruță. Deschid ochii și văd în depărtare cenușiul scheletic al unei catedrale, conturul albăstrui al orașului Sens. În gară, unde ne oprim timp de câteva minute, călătorii merg de-a lungul peronului spart, și pietricelele le scrâșnesc sub tălpi. Domnește însă o liniște ciudată. Se aud șoapte și tuse, ca în timpul unui antract, foșnetul hârtiei rupte de pe un pachet de țigări. Fata a dispărut. Şi-a strâns lucrurile și a plecat. Sens e în curbă, și stăm înclinați. Pasagerii privesc în gol, moleșiți, de la ferestrele deschise.

Dealurile se apropie și aleargă împreună cu noi în timp ce ne îndepărtăm încet de oraș.

Geamurile caselor, deschise, sorb aerul cald al dimineții. Clăile de fân iau formă de cutie, de coteț, de pâine. Pe deasupra noastră trece neașteptat o biserică. În ziduri, crăpături de ajuns de largi pentru ca păsările să-și facă-n ele cuib. Am să cutreier drumurile acestea de țară, am să merg pe firul apelor scânteietoare.

Roz intens, roșcat, pământiu, brun-gălbui – acestea sunt culorile orașelor. Pășuni lungi, ascendente, cu șiruri de copaci. În Saint-Julien-du-Sault hotelul pare gol. De data asta baloturi de fân, legate. Pătrate mari de porumb. Cezy – gara e ca decorul unei piese care nu se mai joacă. Piramide de fân, mansarde, baricade. Livezi. Copii muncind în grădini de zarzavat. Scrie cu roșu JOIGNY.

Traversăm un râu nu prea mare, Yonne, și intrăm în Laroche. Un hotel, cu acoperișul înnegrit de ani. Flori în jardiniere. Ne mai oprim o dată. Aici se schimbă trenul.

Ne postăm pe peron în apropierea cărucioarelor de bagaje, ce par abandonate. Dintr-un cărucior se vând sendvișuri și bere. O tânără însărcinată trece pe lângă și-mi aruncă o privire. Față arsă de soare, ochi albastru-spălăcit, expresie senină. Oamenii, femeile mai ales, par să fi redevenit reali. Făpturile elegante ale metropolei, ale marilor trasee turistice, ale stațiunilor, s-au pierdut, abia dacă-mi amintesc de ele. Aici suntem altundeva. De cealaltă parte a șinelor, umbrarele sunt pline de biciclete. Pe bănci luminate de soare șed muncitori în albastru, așteptând.

De aici încolo linia nu mai e electrificată. Se călătorește mai încet. Trecem pe lângă ape verzi în care au căzut copaci. În compartiment intră fuioare amărui de fum, fumul acela fabulos, coroziv, care roade oțelul și face haltele negre ca smoala.

În colț, într-un balonzaid, cu părul sclipind, stă o fată tăcută cu chip de pasăre, o față din aceea mică și dură, cu oasele strânse aproape sub piele.

Un chip însuflețit, chipul unei fete care s-ar putea muta într-un oraș mare. Are ochi mari, subliniați cu negru, gura mare, palidă ca ceara. La gât, o fâșie de strasuri. Mi se pare că văd totul mai clar. Mi se dezvăluie detaliile unei întregi lumi.

Cerul s-a acoperit aproape complet de nori. Lumina s-a schimbat, și la fel culorile. Copacii devin albaștri în depărtare. Câmpurile par uscate. Tuneluri de fân, moschei, turnulețe, cupole. Fiecare casă are propria grădină de zarzavat. Drumurile sunt goale pe-aici – un motociclist, un camion și atât. Oamenii călătoresc în altă parte. Lângă o casă, două colivii mici, atârnate afară, ca să ia aer canarii. Trecem pe lângă cărămizi și coifuri de fân. Înaintăm cu trudă. Mirosul acid al fumului vine și pleacă. Țiuitul lung și sfredelitor al sirenei pierzându-se în depărtare mă umple de bucurie.

Fata a scos din geantă o caramea. O desface din ambalaj și și-o pune în gură ca să rămână tăcută. Degetele ei răsucesc hârtia, rulând-o încet și strângând ruloul. Are ochi albastru-pal, sfredelitori. Nasul e lung, dar feminin. Sunt curios să-i văd dinții.

Își dă cu mâna prin păr, mai întâi după o ureche, apoi după cealaltă. Pare să aibă verighetă emailată. De geamantan e prinsă în curele o umbrelă cu calotă violet. Mâner auriu, subțire ca un creion. N-are ojă pe unghii. Stă nemișcată și se uită țintă pe fereastră, cu buzele îndoite într-o expresie vagă de resemnare. Fetița așezată vizavi de mine nu-și poate lua ochii de la ea.

Încep să mi uit pe fereastră. Ne apropiem deja. În sfârșit, în depărtare, pe cerul brăzdat de dâre, apare un orășel. O singură fleșă, măreață, severă ca un monument: Autun. Îmi dau jos geamantanele. În timp ce le car pe culoar, am un scurt și neașteptat acces de spaimă. Toată ideea de a veni aici mi se pare ireală.

Se dau jos doar doi-trei oameni. Nu e încă prânzul. Un singur ceas cu ace negre care tresar la fiecare jumătate de minut. În timp ce merg pe peron, trenul se pune în mișcare. Cine știe de ce, mă sperie să-l văd plecând. Trece și ultimul vagon. În urmă rămân șinele goale, un alt *quai* și nici țipenie. Da, văd deja cu ochii minții: în anumite dimineți, în anumite dimineți de iarnă, totul e aproape complet învăluit în ceață – detalii, obiecte prind încet contur pe măsură ce te apropii de ele. După-amiaza, soarele întipărește în toate o lumină rece, eterică. Intru în sala principală a gării. Un chioșc de presă cu obloane de fier, închis. Un cântar enorm. Pe perete, mersul trenurilor. Bărbatul de la ghișeul de bilete nu ridică ochii când trec prin fața lui.

Casa soților Wheatland se află în partea veche a orașului, construită chiar pe zidul roman. Mai întâi un bulevard lung, străjuit de copaci, și apoi piața foarte întinsă. O stradă de magazine. După ele, nimic, case, o tăcere de Utrillo. În sfârșit, Place du Terreau. O fântână trilobată din care beau porumbeii, și, înălțându-se deasupra ei ca o mare navă eșuată, catedrala. De aici nu poți decât să zărești fleșa, țintată pe la cusături, fleșa aceea superbă care indică în același timp spre centrul Pământului și spre vidul din afara lui. Drumul ocolește prin spate. Aici, multe geamuri sunt sparte. Romburile armăturii de plumb se cască goale și negre. La vreo treizeci de metri mai încolo e o mică stradă care se înfundă, un *impasse,* cum se spune, și în capătul ei ajung la destinație.

O casă mare de piatră, cu acoperișul lăsat, cu pervazurile tocite. O casă uriașă, cu ferestre înalte cât copacii, exact așa cum mi-o amintesc din cele câteva zile ale vizitei mele anterioare, când, urcând dinspre gară, am avut convingerea stranie că mă aflu într-un oraș pe care îl cunosc deja. Străzile mi-erau familiare. Până când am fost condus la poartă, îmi încolțise deja o idee care mi s-a învârtit prin

cap tot restul verii – să revin. Iar acum iată-mă aici, în fața porții. Uitându-mă la ea, văd pentru prima dată litere ascunse într-un frunziș metalic – o inscripție: VAINCRE OU MOURIR[2]. Din VAINCRE lipsește „C”-ul.

Autun, tăcut ca un cimitir. Acoperișuri de olane, negre de mușchi. Amfiteatrul. Piața centrală, întinsă: Champ de Mars. În aerul albastru al toamnei, orașul acesta vechi iese din nou la iveală, în toamna provindală care îți intră în oase. Vara s-a sfârșit. Grădina se ofilește. Diminețile se răcesc. Am treizeci de ani, am treizeci și patru – anii se usucă precum frunzele.

2

Orașul acesta albastru, indolent. Pisicile. Cerul palid. Cerul gol al dimineții, pur și uscat. Străzile adânci, despicate. Intrările înguste înconjurate de case, mirosul slab, de putreziciune dinăuntru, coji de portocală zăcând la colțuri. Pietrele inegale din bordură, cu marginile tocite. Un oraș de doctori, toți cu case mari. Cousson, Proby, Gilot. Chiar și străzile se numesc după ei. Pasaje prin zidul roman. Porte de Breuil, cu barele de fier înfipte în piatră ca piroanele alpiniștilor. Femeile urcă panta abruptă cu răsuflarea tăiată, gâfâind din adâncul pieptului. Un oraș încă plin de biciclete. Dimineața trec abia auzite, șușotind. Pe străzi plutește miros de pâine.

Mă trezesc înainte să se crape de ziuă, la 5.45. Clopotele bat de trei ori, undeva departe, și apoi, după câteva clipe, foarte aproape. Cele mai cucernice momente din viața mea le-am petrecut în pat, noaptea, ascultând clopotele acestea. Mă inundă, smulgându-mă din mine însumi. Dintr-odată, știu unde sunt: fac parte din acest oraș și sunt fericit. Mă aplec pe geam și mă las învăluit de aerul rece, încă nerespirat parcă de nimeni. Trei băieți tineri trec pe motociclete, aproape ținându-se de mână. Şi apoi începe primul albastru pur și melancolic al dimineții, aerul în care te poți scălda. Şuierul electric al unui tren. Tocuri pe trotuar. Primele păsări. Nu pot să dorm.

Stau la rând în magazin și nimeni nu observă. Vânzătoarele se mișcă între tejghele, cu fețe albe, cu gleznele albe ca săpunul, cu pantofi uzați, roși la degetul mic, în rochii vizibile sub halate. Au unghiile scurte. Iarna, obrajii li se pătează cu roșu.

— Monsieur?

Mă așteaptă să comand, și firește că în clipa aceea totul se spulberă. Își dau seama că sunt străin. Mă simt puțin stingherit. Mi-ar plăcea să pot vorbi fără nici un accent – am ureche pentru asta, mi se spune. Mi-ar plăcea, imposibil, să înțeleg tot ce se spune la radio, versurile cântecelor. Mi-ar plăcea să trec neobservat. Doar clopoțelul de la ușă să sune când ies, atât.

Mă întorc la casa Wheatland, deschid poarta, o închid la loc în urma mea. Pocnetul ei e un sunet plăcut. Pietrișul ca o măzăriche mi se mișcă sub picioare și din el se ridică un praf ușor, parfumul orașului. Îl trag în piept; încep să-l cunosc – și la fel cartierele. În timp ce dorm, ia naștere de la sine o geografie a străzilor mele preferate. Orașul acesta încâlcit se desface, detaliu cu detaliu, bucată cu bucată. Mă plimb pe mal, în lungul râului, între două poduri. Hoinăresc prin cimitirul care sclipește ca un giuvaier în ultima lumină a zilei, piezișă. Ai zice că vizitez un conac, trecând prin locuri care într-o zi îmi vor aparține.

Sunt însemnări, acestea, la fotografii din Autun. Mai bine spus, au început ca însemnări, dar au devenit altceva, o descriere a ceea ce eu percep drept evenimente. Au fost create doar pentru mine, însă nu le mai ascund. Vremurile vechi au trecut.

Nimic din toate acestea nu e adevărat. Am spus Autun, dar ar fi putut fi foarte bine Auxerre. Sunt sigur că o să vă dați seama cu timpul. Nu aștern pe hârtie decât detalii care au pătruns în mine, așchii care au reușit să-mi despice carnea. E povestea unor lucruri care n-au existat niciodată, deși chiar și cel mai mic dubiu asupra lor, cea mai măruntă posibilitate a îndoielii, cufundă totul în întuneric. Nu vreau decât ca oricine le citește să fie la fel de resemnat ca mine. E deja suficientă pasiune pe lume. Totul vibrează de pasiune. Nu sunt de părere că n-ar trebui să existe, nu, dar ea e doar un ciob subțire, reflectant, pe care se întâmplă să tot cadă lumina.

Cristina Wheatland – fostă Cristina Cabaniss, născută Cristina Poore – are o față imperturbabilă, ușor osoasă, și ochi mari, deschiși la culoare. Tatăl ei a fost ambasador. Au dus o viață strălucitoare. Ea a mers la școală peste tot – Argentina, Grecia, Filipine. Nu-mi amintesc exact cum a cunoscut-o Billy, doar că ea avea douăzeci și trei de ani și că s-au îndrăgostit din prima. Cristina tocmai dădea divorț. Cu el ar fi trebuit să se mărite de la bun început. El știe cum s-o mânuiască. E singurul bărbat care o poate face să se simtă femeie.

— Nu-i așa, iubitule?

Ba da, Popsi.

El alege cuburi de gheață dintr-o frapieră de argint și vorbește cu spatele. Ea stă jos în celălalt capăt al încăperii, cu picioarele îndoite sub fund. Paris. E trei dimineața. Fiica lor, servitorii, toată clădirea doarme. Cristina se apleacă în față ca să-i aprind țigara și apoi se lasă din nou pe spate – plutește parcă în pernele moi. Nu mai poate trăi în America, spune. E singurul lucru care o supără. S-a dus acolo în vizită. Pur și simplu nu e pentru ea. În primul rând, nici măcar nu știe să conducă. Billy îi întinde paharul plin, și ea i-l dă înapoi.

— Iubitule, am vrut doar jumătate.

El se întoarce în capătul camerei lungi. Îl văd luând alt pahar. În toate mișcările lui e o încetineală misterioasă, aproape ca și cum le-ar chibzui atent. Chiar și așa, toate au grația visului. Billy Wheatland – era în echipa de hochei, înaintaș excelent, unul dintre cei mai buni din istorie, cum se spune întotdeauna, și mereu înconjurat de prieteni. Nu-l vedeai niciodată singur. Stătea în fața unei oglinzi, pieptănându-și părul negru încă ud din duș. Când zâmbea, în buză îi sclipea o mică cicatrice eroică.

Se întoarce cu un al doilea pahar și i-l întinde fără o vorbă.

— Te ador, spune ea.

El se așază picior peste picior. Poartă pantofi scumpi. Cristina își trece degetele înainte și înapoi pe dinăuntrul șirului de perle de la gât.

Să știi că e foarte liniștit, îmi vorbește Billy. E un orășel de provincie. Ai fost acolo, dar nu cred că-ți dai seama.

Încep să discute despre cui ar putea să-i scrie Billy o scrisoare pentru mine. Eu stau și-i ascult și simt o oarecare emoție, ca un copil în fața căruia se discută un an la internat.

— Apa e oprită, îmi spune el. Nici măcar nu știu cum se pornește. E cineva care se ocupă de chestiile astea. Noi n-am fost niciodată acolo iarna.

Dar poate să-mi dea o scrisoare și pentru asta – sau poate să sune. E stabilit. Pot să mă duc oricând vreau. Cristina începe să discute cu el. Abia dac-o aud. M-am simțit atunci plin de un sentiment de triumf indescriptibil, ca o scăpărare de lumină. Erau cele zece mii de fotografii ale unui Paris acum dispărut făcute de Atget, imaginile acelea mărețe, fără glas, scăldate în maroniul clorurii de aur – mă gândeam la ele și la autorul lor, ieșit în fiecare dimineață înainte de ivirea zorilor și furând încet-încet orașul de la cei care-l locuiau: ici un copac, o vitrină, dincolo o fântână nemuritoare.

Am văzut înaintea mea liniștea, orele sârguincioase, ferite în care orășelul acesta al meu mi se dezvăluia mie, singurul lui străin, zi după zi. Firește, totul a fost dintr-un impuls de moment. N-am pomenit nimănui, ideile acestea se pot evapora. N-am mers decât până la a-mi imagina momentul când le expuneam pe toate prima oară. Dimineața în galerie. Pozitivele sunt întoarse pe față, unul câte unul. Resturile cad încet pe masă. O mână le mătură absent. „Îți plac?” Proaspăt întors, radiez încă aura Europei. Chiar și hainele mi le-am cumpărat acolo. Aștept răspunsul. „Ai toate șansele să devii faimos”, spune el în cele din urmă.

Simt că amețesc. Îmi îngădui, pentru o clipă, să-l cred.

— Cât de mare e, de fapt?

Billy nu știe. Se întoarce spre ea.

— E foarte mic, spune Cristina.

— Cincisprezece mii, estimează el.

— Nu e atât de mic, spun. Trebuie să fie mai mare.

— E mic, mă previne el, crede-mă!

Orășel iubit. Îl văd în toate anotimpurile, lumina care cade pe străduțele lui ca niște cioburi de porțelan, serile tăcute, viaductul vânăt de ploaie. Şi, când mă întorc – asta mult mai târziu –, sunt porțiuni lungi de câmpuri curate de o parte și de alta, și noi gonim pe lângă un șir de copaci cu trunchiurile albe de var. Drumurile Franței. Restaurante și cimitire. Copaci negri și ploaie atârnând în aer. Acul arată o sută patruzeci. Osiile trosnesc ca lemnul.

Grand Hôtel Saint-Louis. Curtea micuță, cu mesele ei și cu scaune de metal. Obloanele camerelor deschise prin perdeaua deasă de iederă. Înecate în ea, grilaje de fier forjat – balcoane uitate. Deasupra, o bucată din cerul de Autun, rece, acoperit de nori. E după-amiază târzie – verdeața tremură, cârceii cei mai mici se lasă și se leagănă. S-a instalat frigul acela pătrunzător al Franței, frigul care atinge totul, care sosește prea devreme. Văd cum înăuntru, sub *coupole*, se întind mesele pentru cină. Luminile sunt deja aprinse în superbele vitrine de sticlă în care este etalată bogăția acestui oraș străvechi: ceasuri în cutii de piele, supiere, eșarfe. Privirea mi se plimbă. Parfumuri. Cărți despre sculptura medievală. Coliere. Lenjerie intimă. Sticla are pe margini fâșii subțiri de alamă, ca la bărci, și e arcuită deasupra – o cupolă din fragmente de vitraliu, hexagoane, faguri de culoare. În spatele lor, în tunici albe, plutesc ospătarii.

Oraș mic, lipsit de veselie, cu cafenelele lui și piața centrală vastă. Blocuri noi răsărind la periferie. Străzi pe care nu le știam. Sunt două cinematografe, Rex și Vox. Apa curge în fântâni. Femei în vârstă își plimbă câinii. E dimineață. Citesc *O istorie ilustrată a Franței.* O ceață deasă a albit grădina, ascunzând totul vederii. Liniște absolută. Abia dacă observ trecerea timpului. Când ies, soarele tocmai străbate arzător norii. Fleșa pare neagră. Porumbeii cârâie. Întotdeauna simt nevoia ineluctabilă să vorbesc cu cineva despre perioada asta a zilei. Pornesc de sub zidul lung și încruntat al catedralei și încep coborârea. Ştiu toate străzile: Place d'Hallencourt, rue Saint-Pancrace, curbându-se în jos ca o femeie. Ştiu casele frumoase. Şi, firește, știu câțiva oameni. Pe soții Job – ea cred că e cea mai slabă femeie pe care-am văzut-o vreodată. Pe chelnerița de la Café Foy. Pe *Madame* Picquet. Asta... trebuie să-l întreb pe Wheatland despre ea.

3

Liftul urcă, mai degrabă silențios, până la un splendid apartament deasupra Avenue Foch. Camerele sunt pline de oameni, unii în haine de seară. Soții Beneduce au dat un mic dineu. Toți ceilalți au fost invitați să vină în vizită după. Doi chelneri în tunică albă servesc cafea. Eu stau în picioare lângă fereastră. Dedesubt, printre copacii întunecați și încă plini de mireasmă, traficul curge – un șuvoi de faruri aprinse. Parisul mi se pare acum uimitor, chiar puțin prea bogat. Sunt ciudat de fidel, mă trezesc apărând viața sărăcăcioasă a provinciei ca și cum ar fi ceva special. Nu seamănă cu viața Parisului, spun, care e exact ca și cum te-ai afla pe un mare vapor de linie transatlantic. O țară se descoperă în orașele de provincie, în genul de cunoaștere care vine din zilele și nopțile mici.

— Uite-o pe Anna Soren! îmi șoptește Billy.

E o actriță faimoasă, o recunosc. Rămășițele unei mari stele. Buze subțiri. Fată de băutoare înveterată. Își ridică întruna părul cu mâinile și apoi îl lasă să cadă. Râde, dar fără sunet. Totul e în tăcere – e făcută din zile de ieri. Billy mi-l arată pe Evan Smith, a cărui soție e o Whitney[3]. Sunt fete care lucrează la casele de modă, în edituri. Întâlnești aici un anumit tip de oameni – oameni cu bani și cu gust.

— Exact.

— Uite-l și pe Bernard Pajot!

Pajot e scriitor, un tip scund, cu o față de cherub cu mustață, colosal de gras. Viața lui e celebră: începe seara – toată ziua doarme. Trăiește cu cartofi și caviar și cu foarte multă vodcă. Nu doar că seamănă, se spune că *este* Balzac.

— Scrie ca el?

— E destul de muncă să arăți ca el, se confesează Beneduce.

Trag cu urechea la Bernard Pajot. Are o voce profundă și intens răgușită. Fumează un trabuc negru subțire.

— Aseară am luat masa cu Tolstoi... spune.

În spatele lui sunt straturi de cărți elegante, așezate orizontal pe rafturi de sticlă și iluminate de dedesubt, ca fațadele-monument istoric.

— ...am vorbit despre lucruri care nu mai există.

Beneduce e jurnalist, șef de birou în străinătate. Păr drept, castaniu, pe care îl poartă puțin prea lung, ochi albaștri, cunoștințe ireproșabile. Are ireverența calmă care derivă numai din observarea de aproape a celor mari. Și știe pe toată lumea. Încăperea e plină de limbi minunate. Oameni din Elveția, din Mexic. Soția lui e un linx. Își impune stilul sigur de sine, zâmbetul lent chiar și din celălalt capăt al salonului. E prietenă cu Cristina, o știu din după-amiezile de pe bulevard. O văd ieșind din cafenele. Preferă deux-pièces-urile de tricot, și pieptul i se mișcă ușor înăuntrul lor, dar nu cred că se întâlnește cu bărbați. Soțul ei e prea puternic, poate să-i facă mici fărâme. Ar ști exact cum să procedeze.

Stă de vorbă cu Billy. El e foarte elegant, foarte zvelt. Părul, observ, îi încărunțește la tâmple. Tot restul s-a aurit: aurul cast al butonilor, brățara de aur la ceas – densă, cu granulație fină –, bricheta de aur de la Cartier. Nu știu despre ce vorbesc – nimic, sigur nimic, pentru că am avut mii de conversații cu el eu însumi –, și totuși el reușește s-o rețină cumva, Billy, căruia Cristina îi șoptea pe vremuri, la început, că vrea să plece de la petrecere ca să se dea puțin huța-huța. Are cicatricea aceea mică – o dungă albă – la gură, care atrage întruna privirea. El îi aprinde țigara. Ea își ține capul ușor aplecat înainte, acum se îndreaptă. Continuă să stea de vorbă. Observ că nu

e niciodată cu totul nemișcată, pare să se zvârcolească sub privirea cuiva cu mișcări ușoare, aproape imperceptibile.

Rătăcesc către regiuni mai puțin zgomotoase ale apartamentului, care e foarte mare. Tavanele devin tăcute, glasurile se sting. E ca și cum aș intra într-o casă mai veche, mai convențională. Sufrageria e goală și întunecată. Masa a rămas cum era, nestrânsă. E încă acoperită cu fața de masă, scaunele sunt în neorânduială, în farfuriile de sticlă se văd rămășițe de brie și jumătăți de pară care se înnegresc deja. În fața ferestrelor e o zonă cu plante înalte, o seră în care zgomotul nu pătrunde și care, în timpul zilei, răsfrânge lumina. E o încăpere în care îmi pot imagina tăcerea dimineților lenețe, paginile din *Le Figaro* întoarse încet pe măsură ce Maria Beneduce se uită scurt pe ele, paginile din *Herald Tribune.* E într-un halat scurt cu imprimeu floral. Bea cafea neagră, amestecată cu o linguriță minusculă. Chipul ei e natural, nemachiat, are picioarele dezgolite. E ca un actor în culise. E minunat acest moment obișnuit, această pauză între actele strălucitoare ale vieții ei.

Dintr-odată, cineva e în spatele meu.

— Te-am speriat? mă întreabă Cristina zâmbind.

— Cum? Nu.

— Ai sărit cât colo. Vino, vreau să-ți prezint pe cineva!

O prietenă din Bristol, Tennessee, îmi spune în timp ce mă conduce înapoi. Nu, dar o să-mi placă de ea, e foarte haioasă. E căsătorită cu un francez foarte, foarte bogat. Ea pune flori în toate bideurile, el se enervează. Deja mi-e groază de ea.

Musafirii continuă să vină, chiar și la ora aceasta târzie, de la alte dineuri, de la teatru. Beneduce conduce în salon un grup de trei invitați chipeși – un bărbat și două femei superbe în cizme de piele întoarsă și pardesiuri strânse în talie cu

centuri. Mamă și fiică, îmi spune Cristina. El se căsătorește cu amândouă. Lângă bar, Anna Soren ascultă conversația din jur cu un zâmbet șovăitor, translucid. Nu-și dă seama întotdeauna cine vorbește. Se uită la altcineva. Genele false încep să i se desprindă.

— Ştii ceva? zice Cristina. Ești singurul prieten al lui Billy care îmi place.

Mă flatează, dar mă și neliniștește remarca aceasta. Nu știu exact ce înseamnă, am doar sentimentul că mi se va dovedi fatală. Nu vreau să răspund și nici măcar să dau impresia că aș fi auzit-o.

— Sunt toți analfabeți, adaugă ea.

O femeie se apropie prin mulțime.

— Isabel! strigă Cristina.

E prietena ei.

Nu poți s-o privești decât cu admirație pe Isabel, care are patruzeci de ani și e îmbrăcată într-un superb costum negru Chanel cu nasturi argintii și într-o cămașă albă cu jabou. Are pe deget un inel cu un diamant mare, perfect rotund, care răsfrânge toate fațetele luminii, iar zâmbetul îi e la fel de orbitor ca și hainele. Aduce cu ea un tânăr pe care ni-l prezintă.

— Phillip... Isabel dă din mână a disperare: a uitat cum îl mai cheamă.

— ...Dean, murmură el.

— Sunt irecuperabilă, spune ea, lungind cuvântul. Am impresia că nu-mi ia, ca să uit un nume, decât tot atât cât mi-a luat să-l aud.

Şi râde – un râs ascuțit, necizelat.

— Nu pune la inimă! îi spune lui. Ești cel mai arătos exemplar din camera asta, dar eu aș uita chiar și numele președintelui dacă nu l-aș ști deja.

Râde fără oprire. Phillip Dean nu spune nimic. Îl invidiez pentru tăcerea aceasta care cumva nu-l dezonorează, care e ciudat de frumoasă, ca o loialitate pe care nu o împărtășim.

— A călătorit prin Spania până acum, spune Isabel, nu-i așa?

— Spania! face Cristina.

Chipul lui pare s-o dovedească. Are încă pe el nuanțele șterse, vag lucioase pe care ți le dă mersul într-o limuzină deschisă.

— Îmi place la nebunie Spania, spune Cristina.

— Ai fost?

— A, de multe ori.

— Barcelona?

— Ador Barcelona.

— Și Madridul...

— Ce oraș!

— Am fost la Prado în fiecare zi, spune el.

— Sunt înnebunită după Prado.

— Ce e Prado? întreabă Isabel.

— Muzeul Prado.

— Muzeul? A, îmi place și mie la nebunie. Uitasem cum se numea.

— Prado, spune el.

— Da, da, așa e. Acum mi-am amintit.

— Ce-ai făcut în Spania? îl întreabă Cristina.

— Am călătorit, pur și simplu.

— Singur?

Imaginile unui tânăr în orașele bej-cenușii de după-amiază târzie. Valencia. Marile bulevarde mărginite de copaci. Sevilla noaptea, mirosul prafului care s-a depus, mirosul de oleandru, mai bogat, verde. În fața hotelului masiv doi hamali spală trotuarul cu un furtun.

— Nu, am fost cu tata, răspunde el.

Dintr-odată, îmi place de el. Cristina nu-și poate lua ochii. Îl întreabă când e născut, și se dovedește că e săgetător, adică dintr-un semn foarte bun.

— Serios?

— Unul dintre cele mai bune pentru mine, spune ea. Scorpionul e cel mai rău.

— Eu sunt balanță, spune Isabel și râde. Nu-i așa?

Dean are buze mici și drepte, ochi depărtați, inteligenți. Păr uscat de căldura verii. Mă duce cu gândul la eroi de școală, băieți din Est, șefi de gașcă, fundași la fotbal zvelți ca niște fete.

— Ai o față superbă, spune Cristina, cuprinsă de o veselie neașteptată. Să știi că mi-ar plăcea să te pictez.

Isabel râde. Seara abia a început.

La trei noaptea – Cristina nu se culcă niciodată când bea – hoinărim prin talmeș-balmeșul din Les Halles. Aerul e rece la ora asta, sunetele par să reverbereze. Muncitorii ridică privirea din lăzile de lemn la țăcănitul inimitabil al tocurilor. Isabel vorbește. Cristina. Amândouă ne arată peste tot. Ne târșâim picioarele printre marile baricade de fructe și legume, pe lângă baruri goale, printre căruțuri și cărucioare. În sfârșit, ieșim în galeria de fier răsunătoare unde se manevrează carnea. E ca și cum ai da, în întuneric, peste o fabrică. Luminile de deasupra sunt incandescente. Peste tot mirosul carnagiului, metalul însuși răspândește o exalație mai intensă decât florile. Pe trotuar sunt roabe pline de capete măcelărite. Vin direct din Franju și din opera lui celebră, care îl emană literalmente.[41] Ne holbăm la victimele mute. Sunt șiruri întregi. Guri roz, nări încă umede. Cuțite uzate cu lama ca briciul le-au jupuit cât pleoapele încă fluturau peste ochii uriași, elocvenți ai vițeilor. Brațele însângerate ale muncitorilor desenează repede. Oriunde pun mâna, pielea se despică parcă prin minune, măruntaiele calde se revarsă. Totul e tranșat rapid. Un animal care acum două minute era adus cu cărucul a dispărut deja. Cristina își strânge pardesiul alb în jurul ei ca o contesă.

— O să am coșmaruri, spune.

— Serios? O să mergem și la culcare cândva? întreabă Billy.

— Hai să mergem la restaurantul cu carne de porc! propune Isabel.

— Scumpo, unde e? Nu era chiar pe-aici?

— E puțin mai jos pe stradă, răspunde Billy.

Ne ia zece minute să-l găsim. Firește, e o mulțime enormă – întotdeauna la ora aceasta din noapte. Taxiurile așteaptă cu farurile pe faza scurtă. Peste tot sunt parcate mașini. Restaurantul e plin. Turiști, nuntași, oameni care au fost la cabaret, alții care au rămas treji ca să viziteze faimoasa piață. Se spune că sunt planuri să fie mutată afară din oraș, curând o să dispară.

Găsim cumva o masă. Billy își freacă mâinile. Se simte un miros delicios de supă groasă, cu crustă – specialitatea casei. Cristina nu vrea așa ceva, vrea vin.

— Doar știi că nu-ți face bine, îi spune Billy. Cristina a avut icter, a stat luni de zile la pat. Nu mai bine iei niște supă?

— Ia tu! spune ea.

— Popsi...

— Ce-i?

— Îți comand eu.

— Dă-i drumul și comandă! spune ea, apoi se întoarce și ne zâmbește strălucitor.

Mulțimea e densă. Chelnerii se chinuie să treacă. Par să nu audă nimic sau să nu reacționeze. Clienții se înmulțesc ca în vis. În toate părțile se văd figuri incredibile – algerieni, osoși ca niște labe de picior, americani de culoarea cartonului, roz franțuzesc. Isabel râde, râde întruna. Își duce palma la gură și se clatină ușor înainte și înapoi. Povestește despre o ceartă care a început în timp ce soțul ei împacheta să plece într-o călătorie. Ţipa la ea în franceză.

— Ai să faci așa cum îți spun eu. Chiar acum! i-a spus el.

— Ba nu!

Ea a tropăit demonstrativ, cu pași mici și furioși.

— Încetează să mai baţi din picioare!

— Nu vreau!

Şi râzi, şi râzi.

Bineînţeles, el o adoră, sunt sigur că asta o să-mi spună.

— Nu te mărita niciodată cu un francez! spune ea şi râde.

Îl ţine în braţe pe Coco, pudelul ei, şi râde. Deschide cutii Lanvin, foiţa foşneşte, măturată dinăuntru. Sună telefonul, e una dintre prietenele ei. Ea râde fără oprire şi vorbeşte ore întregi.

— Locuieşti la Paris? mă întreabă Dean.

— Poftim?

— Locuieşti la Paris?

Isabel povesteşte despre familia soţului ei. E sătulă. Nu sunt interesaţi decât de nepotul lor cel mic, spune ea. Îi explic lui Dean că locuiesc în casa soţilor Wheatland, într-un orăşel de provincie.

— Ştii Dijonul?

— Da.

— E aproape de Dijon.

— În centrul Franţei, hotărăşte el.

— Chiar în centru. E un oraş mic, dar de o anumită calitate. Adică nu e bogat, nu e splendid. E doar vechi şi bine alcătuit.

— Cum se numeşte?

— Nu cred c-ai auzit de el până acum. Autun.

— Autun, spune el. Pare să fie Franţa autentică.

— Este Franţa autentică.

— Vezi că e nebun, îl avertizează Billy.

E aproape cinci dimineaţa când o ducem pe Isabel acasă cu maşina. Am rămas doar patru, Dean a plecat. Sunt epuizat. Mă simt de parcă aş intra într-o criză profundă a sufletului. Străzile sunt complet abandonate. Cerul a început să pălească. Tragem în faţa unei clădiri de pe Avenue Montaigne, şi Billy o duce până la uşă. Eu şi Cristina rămânem în maşină, cu capetele lăsate pe spate, cu ochii închişi.

— E un băiat drăguț, spune ea. Nu-ți dorești să mai fi o dată atât de tânăr?

— Nu sunt atât de bătrân.

— Scumpule... spune ea consolatoare.

— Doar mă simt.

— Nu, arăți foarte tânăr. Serios. Arăți de parcă ai putea să fii încă student.

— Mulțumesc.

— Cum erai pe atunci? mă întreabă somnoroasă.

— A fost prea demult.

— Nu, serios, cum erai?

— Eram idolul generației mele.

O aud mișcându-și capul.

— N-ai știut?

Se deschide portiera. E Billy, care se trântește în scaun. Pornim.

— Hai să mergem să bem ceva! spune Cristina.

El tace.

— Billy?

— Chiar vrei?

— Unde-am putea merge?

— La Calvados, spune el.

— Da, confirmă ea, hai să mergem acolo!

4

Mă primesc înapoi curți cu porți ruginite. Garduri. Pereți masivi cu pervazuri care se fărâmițează. Copacii stau ca niște berari în Place d'Hallencourt. Sub ei sunt puse cărămizi. Trotuarele sunt vrâstate cu vinișoare de mușchi. Pe măsură ce cobori, străzile încep să se deschidă ca inflorescențele. Rue Dufraigne. Faubourg Saint-Blaise – o casă frumoasă, cu un mic balcon de fier și o curte imensă. Copacii se revarsă peste zid și țin umbră și laturii publice. Ușile par sigure.

O altă casă e pe rue de la Grille – dintr-o superbă cărămidă decolorată, cu ușile, ferestrele, toate liniile principale trasate cu piatră albă. Alee cu pietriș în față. Porți înalte, de fier forjat. Trec pe lângă ea dimineața în timp ce o fată în halat roz deschide obloanele, cameră după cameră. Aparține unui medic, n-am nici o îndoială. Toți sunt medici. *Vétérinaires. Yeux, nez, gorge, oreilles*.[5] La adăpost înăuntrul celor mai masive case din oraș, celor mai mari, care domină fiecare stradă. Instalațiile, corpurile de iluminat dinăuntru sunt lustruite. Plăcuțele întotdeauna strălucesc.

Afișe despre meciuri de fotbal lipite în vitrinele cafenelelor ieftine. Autun contra Charolles. Autun contra Chagny. Nimeni nu pare să le citească. Câțiva bărbați joacă domino; arată a nord-africani. La poalele orașului, fabricile sunt tăcute. Cele vechi au fost abandonate, tăbăcării cu hornuri înalte, astăzi reci, și cu ferestre întunecate. Dincolo de ele, râul zace nemișcat.

E patru după-amiaza. Cu crengile cele mai de sus, copacii din lungul străzii prind ultimele raze pline de lumină. Stadionul e tăcut, câteva biciclete stau rezemate de zidul exterior. Citesc încă o dată programul și intru, luând-o în jos, către tribuna

aproape goală. La mare depărtare, jucătorii curg ca niște pârâiașe prin iarba moale. Pare să nu se audă nici un strigăt, nici un țipăt, numai bufnetul surd al loviturilor de picior.

Goliciunea e ceea ce mă mulțumește, contururile albăstrii ale acestei vieți. Dincolo de meci, cât vezi cu ochii, sunt câmpurile și copacii din regiunea rurală. Deasupra noastră, cerul provincial, ușor înnorat. Din când în când soarele străbate stratul de nori, vag ca un zâmbet. Mă așez undeva singur. Câțiva băieți îmi aruncă o privire, atât. Nu există tabelă de scor. Jocul alunecă dintr-o parte într-alta și pare să dureze foarte, foarte mult. Cineva trimite un băiețel în celălalt capăt după mingea care a ieșit de pe teren. Îl urmăresc cum dă încet ocol terenului. Trece prin spatele porții. Merge un pic la trap, apoi o ia la pas. Pare pierdut în călătorie. În sfârșit, e acolo, mic și izolat pe linia de tușă. După o vreme, îl văd dând cu piciorul în pietricele.

Sunt în însuși centrul goliciunii. Fiecare gest pare mai pur din cauza asta, mai ușor de definit. Sunetele se separă, apar toate detaliile. Mă opresc la Café Saint-Louis. E ca o veche sală de clasă. Văruiala s-a ros de spătarele curbate ale scaunelor. Finisajul podelei a dispărut. E o singură încăpere mare, deja îngălbenită, cu oglinzi uriașe pe pereți, de aceeași mărime și poziționare ca și ferestrele, generoase, imperfecte. Uși de sticlă spre stradă. De oriunde pare posibil să vezi afară. Se joacă biliard. Ascult fără să mă uit. Pocnetul ușor al bilelor e ca un concert. Jucătorii stau în jurul mesei, vorbind cu glas răgușit. Mirosul dens al țigărilor... Ziua nu-i vezi niciodată aici. E cu totul altfel în lumina dimineții cafeneaua aceasta. Stătută. Masa de biliard pare mai puțin întunecată. Lemnul se desface la colțuri. E veche, are cel puțin o sută de ani, aș zice, după picioarele complicate. Sub pânza verde-deschis care e mereu întinsă peste ea, fetrul e ros, ca mânecile unui costum uzat.

— *Monsieur?*

E bătrâna care ține cafeneaua. Dinți falși, albi ca nasturii. Probabil i-au aparținut soțului. Îi aud cum îi clănțăne în gură.

— *Monsieur?* insistă ea.

Mai târziu, pe la nouă, hotelul care are muzică la bar și câțiva clienți cel puțin, niște cupluri, așezați în hol. Plus cei trei sau patru tineri de bani gata ai orașului, tolăniți pe canapele. Îi cunosc din vedere. Unul este un înger, cel puțin în privința trădării. Trăsături frumoase, păr negru moale, gura ca un fruct răscopt. Nu-i amuză nimic – nu vorbesc până nu pleacă cineva, și atunci aruncă mici insulte, râzând, strigând uneori la barman. În restul timpului stau plictisiți, șlefuindu-și gesturile de dispreț. Îngerul e mai înalt decât ceilalți. Poartă un costum scump și o cravată legată lejer la gât, uneori un pulover. Mânșete moi. L-am văzut pe stradă. Are vreo șaptesprezece ani și pare mai puțin periculos în lumina zilei, doar un elev slab sau un băiat deja cunoscut pentru viciile lui. E gata să înceapă să seducă. Poate chiar spune că i se pare simplu și că femeile sunt ușor de obținut. A crede înseamnă a transforma în realitate, se spune. Mă străbate un fior. Recunosc în el o vână limpede a siguranței de sine care nu are nimic de imitat, care țâșnește intactă. Se hrănește din propria reflexie. Se privește atent în oglindă în timp ce-și piaptănă părul. Își cercetează dinții. Camerista l-a lăsat s-o dezbrace. Îl urăște, dar nu știe să-l facă să plece. Încerc să mă gândesc la ce i-a spus el. Ştie instinctiv. E făcut să le vâneze, să le descopere pe cele slabe. Nu știu ce-o fi simțind – bucuria asasinului.

Mă dau după el, doar în seara asta. În timp ce merg acasă îmi văd imaginea plutind în geamul vitrinelor întunecate. Mă opresc și mă uit la haine. E ca și cum aș ieși dintr-un film. Am renunțat la propria identitate. Sunt încă în largul meu, liber de fostul sine până la primele întâlniri, și îmi

imaginez foarte clar că dau peste Claude Picquet. Preț de o clipă, am presimțirea neîndoioasă că e cât pe ce, că am să dau într-adevăr cu ochii de ea la primul colț, și, sigur pe mine mulțumită coniacului, că am să încep în mod natural să-i vorbesc. Pornim mai departe împreună. O privesc îndeaproape în timp ce vorbește. Îmi dau seama că e interesată de mine, îi dau târcoale ca un rechin. Înțeleg dintr-odată: ea va fi. Da, sunt sigur. O *s-o* întâlnesc. Bineînțeles, sunt puțin beat, puțin nechibzuit și într-o stare cordială care îmi îngăduie să mă văd destinat a-i fi amant, intrând în viața ei fără nici o opreliște. Te-am observat de multe ori trecând pe stradă, îi spun. Da? Se preface surprinsă. Îi cunoști pe soții Wheatland? Soții Wheatland? întreabă ea. *Monsieur* și *madame* Wheatland, explic. A, *oui.* Ei bine, locuiesc în casa lor. Ce urmează? Nu știu – va fi ușor din moment ce deja vorbesc cu ea. Vreau să vină și să vadă casa, bineînțeles. Vreau să aud ușa închizându-se în urma ei. Se duce și se postează la fereastră. Nu se teme să-mi întoarcă spatele, să mă lase să mă apropii. Am s-o ating ușor pe braț... Claude... Ea se uită la mine și zâmbește.

Dimineți cu nori. Dimineți vântoase. Dimineți cu vânt negru năvălind ca apa. Copacii tremură, ferestrele scârțâie ca o corabie. O să plouă. După un timp, pe geam apar primele picături tăcute. Se înmulțesc încet, îl acoperă, încep să se scurgă. Tot orașul e sub ploaia rece a dimineții, sculpturile de pe porțile romane se umplu întâi de dâre și apoi se închid la culoare, acoperișurile de ardezie sclipesc acum, cimitirul, podurile peste Arroux. Din când în când vântul revine, ploaia devine piezișă și bate în ferestre ca nisipul. Cade peste tot, peste toate bulevardele și întreprinderile, străvechile glorii ale orașului. Ploaie peste vitrinele de la Librairie Lucotte, ploaie peste Les Arcades, peste Au Cygne de Montjeu. O ploaie lungă și monotonă care mă face să mă simt mulțumit.

5

Sosește într-o după-amiază târzie. E prima săptămână din octombrie, și vremea a fost blândă până acum. În fața porții, într-o splendidă mașină de epocă, lipsită de orice compromis cu gustul comun, îl văd pe Phillip Dean. Mă ia, firește, complet prin surprindere, și s-ar putea să mi se vadă pe față.

— Sper că nu te deranjez, spune el aproape timid.

— Nu, deloc.

— M-am gândit pur și simplu să vin până aici.

— Mă bucur. Şi, după o clipă, adaug cam prostește: E mașina ta?

Da, insistă s-o admir, e o decapotabilă joasă și întunecată de călătorie în asfințit. Îi dăm ocol până în față. O plăcuță emailată cu litere albastre: Delage.

— A, e o firmă celebră. Credeam că au dat faliment.

— Au dat, spune el. E din 1952.

Ne învârtim încet în jurul ei.

— M-am îndrăgostit de ea instantaneu.

Chiar e o mașinărie superbă. Dean vine încet în urma mea, subliniind detalii. Farurile seamănă cu niște lavoare.

— O am doar de patru zile.

E a unui prieten al lui care nu reușește s-o conducă suficient. Dean o folosește numai.

— Vrei să facem o plimbare? mă întreabă. Hai, vino! Trebuie să intri pe partea cealaltă.

Seară rece de octombrie. Scaunele sunt înghețate și miros a piele. Portierele se închid cu un sunet greu, fără echivoc. Dean introduce cheia

în contact și pornește motorul. Toate indicatoarele sar în bord.

— E un deliciu s-o conduci, spune el. Aleargă ca vântul.

— Îmi imaginez.

— Nu, serios, chiar așa e.

— Cât prinde?

— Nu știu încă, spune. O iau treptat.

Mergem pe străzile curbe, misterioase. Obloanele sunt deja trase în tot orașul. Lumea se întoarce de la muncă, unii pe biciclete, majoritatea pe jos. Le văd paloarea feței când se întorc să se uite la mașină. Are număr de Paris. Habar n-au a cui e, bineînțeles.

Traversăm piața centrală și o luăm pe strada lungă și deschisă spre gară. Bicicletele plutesc pe lângă noi, cu farul anemic tremurând pe carosabil. Şirul de copaci întunecați continuă pe toată lungimea străzii și apoi, cotind, duce până în spațiul larg din fața gării, la hotelurile de peste drum, la capătul de linie al autobuzelor, de pe o latură, unde o gheretă luminată îți face patru fotografii pentru un franc. Două taxiuri așteaptă. Şoferii – unul dintre ei o femeie grasă cu ochelari – sunt în barul hotelului, înfășurați în mirosul prietenos de tutun și vin. N-au nimic de făcut până sosește trenul.

Ne oprim o clipă și privim înapoi în sus către oraș. Faptul că stăm în mașină ne oferă un privilegiu incomparabil. Aerul e melancolic și întunecat. Oamenii trec pe lângă noi puși pe treburi. În spatele nostru curge râul.

În mașină se face rece. În timp ce ne întoarcem, întreb dacă are căldură.

— Nu merge, spune Dean, dar cred că pot s-o repar.

Parcăm la Foy, și el saltă capota.

— Ia uite aici! proclamă.

E o distilerie de conducte și furtunuri.

— Am lucrat înainte pe motociclete, spune Dean. Bineînțeles, chestia asta...

— ...e ceva mai dificilă.

— Trebuie să ne-o închipuim ca pe trei motociclete la un loc, spune el. Totul se simplifică.

Atinge tuburile, căutându-l pe cel care duce la radiator.

— Îl găsești?

— O să-l găsesc până la urmă, spune el, ridicându-se.

Intrăm în cafenea. Pe laturi sunt separeuri și în mijloc un șir de mese. Un mic bar, un mic ring de dans. În spate se joacă cărți. E aproape gol, totuși. Mușteriii vin mai târziu și se așază într-o tăcere albă la televizor. Alegem un separeu în față. Dean a hotărât deja să rămână peste noapte. I-am spus că avem toată casa la dispoziție.

— Mâine am de gând să merg peste tot prin împrejurimi, spune. Aș vrea să cunosc zona rurală.

Prin deschizătura ușii văd oameni care se uită la Delage.

— Mașina ta face senzație.

— La Paris, îmi spune, au dedus că sunt cel puțin duce. La hotel portarii îmi deschideau ușa și mă salutau cu respect. *Bonjour, monsieur!* Eu dădeam ușor din cap.

— Nu le vorbeai.

— Câteva cuvinte în spaniolă, spune el modest. Aici se poate mânca?

— Ți-e foame?

— Puțin. Pot să mai aștept.

— Luăm cina la hotel.

După o pauză, spune:

— Ah, n-am prea mulți bani la mine...

— Nu-ți face probleme!

— Urmează să primesc un cec, spune. Ar fi trebuit să vină acum două zile.

— Nu-ți face nici un fel de problemă! îl liniștesc din nou.

— Cunoști multă lume în oraș? mă întreabă.

— A, doar pe câțiva. E liniștit.

— Liniștit, repetă el. Ideea pare să se instaleze. Cât de liniștit, de fapt?

— Liniștit. Să mai luăm un rând?

Ajungem la hotel pe la opt. Sufrageria e intens luminată, pare chiar mai strălucitoare decât de obicei. Poate e starea mea de spirit. La urma urmei, e un eveniment, până acum am mâncat singur. Deschidem meniurile. Plecăm câteva momente capetele ca să le analizăm. În jur – sunetele stinse, liniștitoare ale cinei, în centrul încăperii, o masă cu fructe lucioase. Alături o tavă cu brânzeturi: albastră de Bresse, grea și densă, cu miros înțepător ca subsuoara unei femei; roquefort, cu vinișoare ca marmura; chèvre în porții mici, ambalate; gruyère... Şi acum observ pentru prima oară, lângă intrare, un grup din care fac parte *madame* Picquet și fetița ei. Vorbesc cu toții prietenește. Nu știu cine sunt ceilalți, sunt mult mai în vârstă. I-ar putea fi rude. Oricum, am aflat câte ceva despre ea. E divorțată. Soțul ei s-a îndrăgostit de o altă femeie. Claude era poate prea abundentă pentru el, prea somptuoasă. E întotdeauna atent machiată, cu părul aranjat și aliniat peste frunte. Brățări pe ambele mâini, inele mari, unul pe arătătorul stâng. Le poartă chiar și când bate la mașină. Claude ar putea să aibă douăzeci și opt de ani sau douăzeci și nouă. Când merge, mă simt slab. Un pas șontâcăit, feminin. Coapse pline, talie îngustă. Picioarele puțin cam subțiri. O văd în Hôtel de Ville, unde lucrează. Se apleacă peste mașina de scris și șterge. Acolo unde puloverul i se desparte ușor deasupra pieptului se zărește o sclipire de furou alb. Privirile îmi sunt atrase întruna spre ea, neputincioase.

A fost un divorț foarte scump, mi-a spus. I-am observat alunița pictată pe pomete. A costat-o patru sute de dolari și pe soțul ei tot patru sute, și, pe deasupra, ea a trebuit să-i dea aproape toată mobila acestui soț dispărut de acasă, care era comis-

voiajor – vindea lentile – și trebuia să călătorească foarte mult. Face un mic gest de resemnare.

Fiica ei stă alături, atentă, liniștită. Are opt ani și se mișcă deja cu aceeași încetineală fermecătoare ca și mama ei. Un copil frumos. Mânuiește o furculiță prea mare pentru ea. Din când în când ridică ochii la Claude.

Dean are o poftă zdravănă de mâncare, dar, după al doilea pahar de vin, lucrurile încep să-i cadă din furculiță. El le mănâncă nonșalant direct de pe fața de masă. Am luat *quenelles*[6] de știucă, *quenelles de brochet.* Dean mă tot întreabă cum se numesc.

Franceza lui e deja mai bună. Firește, chelnerul se preface a nu-l înțelege. Lui Dean nu-i pasă.

— Toți sunt așa, spune el. *Quenelles.* Așa se numesc? Cum mi-ai spus?

Ore de seară lungi, fără grabă, mașina parcată afară, unde cade pe ea lumina de la intrare, oameni care se opresc s-o privească, iarna care se apropie. Farfurii luate în tăcere din fața noastră, gustul încă persistent al mâncării. Procesiunea nemuritoare a unei mese franțuzești. Am terminat vinul. Dean își toarnă apă Perrier. I-e o sete de armăsar, spune.

— Se spune să bei întotdeauna vin, e mai sigur[7].

— Da, dar eu beau apă îmbuteliată.

— Şi eu la fel, peste tot, spune el. Ştii unde se găsește cea mai curată apă din lume?

—Nu.

— În piscina de la Yale. Vocea i se stinge. Cel puțin, așa ni s-a spus întotdeauna.

— Când ai terminat Yale?

— N-am terminat. Am abandonat.

— A!

Vorbește despre asta nonșalant, fără să se aplece în față ca să-mi explice, dar siguranța gestului mă copleșește. Dacă aș fi fost boboc, l-aș fi luat de model – rebelul care aș fi putut și eu să

devin dacă aș fi avut curaj. Numai că eu am făcut totul cum se cuvenea. Am avut note bune, mi-am păstrat cu grijă cărțile, m-am îmbrăcat potrivit. Acum, uitându-mă la el, devin convins de tot ce am ratat. Sunt invidios. Viața lui pare cumva mai adevărată decât a mea, mai puternică, capabilă chiar s-o atragă pe a mea ca gravitația unei stele întunecate.

A abandonat. Era prea ușor pentru el, mi-a spus sora lui, așa că a refuzat să continue. Fusese întotdeauna excepțional la matematică. A avut bursă. Știa că e ieșit din comun. Odată a dat examen la antropologie fără să fi urmat cursul. A scris asta în capul paginii. Lucrarea a fost atât de bună, încât profesoara s-a îndrăgostit de el. Dean a fost dezamăgit, firește. I-a dovedit doar cât de ridicol era totul. Primise deja o scutire de la cursuri în anul întâi, acum și-a luat alta. S-a dus la psihiatru. A locuit cu diverși prieteni la New York și a început să-și creeze propriul stil. A durat un an întreg, dar universitatea a fost foarte înțelegătoare. În cele din urmă, s-a întors și a mai făcut un an, dar până la urmă a abandonat cu totul. Apoi a început să se educe singur.

6

Dean e deasupra lavoarului, se bărbierește. Așa cum stă, pe jumătate dezbrăcat, pare foarte slab. Are umeri osoși. Încerc să creez detalii. Laba piciorului albă, îngustă. Încerc să-l fac real – febleţea prietenilor tatălui său. Se ducea la ei în vizită. Le conducea mașinile.

Sala de baie e uriașă, cu o fereastră traversată de rafturi joase pe care stau sticluțele Cristinei, multe pline cu vopsele, săruri de baie, apă de toaletă, borcănașe de la farmacie. Briciul rade ca al unui bărbier – gesturi scurte, egale și apoi pauză. Dean îl curăță dând din când în când drumul unui șuvoi de apă. N-are barba deasă – mai mult în jurul bărbiei. Eu stau pe scaun și-l aștept în camera de afară, îmbrăcat. El se privește grăbit în oglindă.

— Ești gata? mă întreabă inocent.

Săptămânile acelea prime, de început, sub cerul rece al Europei, săptămâni care astăzi par să nu fi avut loc niciodată, pe care evenimentele ulterioare le-au spulberat din existență, aproape din amintire. În octombrie am fost – iau numele acestea de pe o listă – la Châlons-sur-Seine, Beaune, Dijon (de trei ori) și chiar și la Nancy.

Gonim peste creștetul dealurilor dinspre vest, sub un cer strălucitor cu nori străpunși de soare, și începem coborârea în oraș pe drumul care taie înainte și înapoi în viraje strânse, adânci. Şi apoi pârtii lungi, drepte prin cartiere despre care nu știam nimic, direct spre piața perfectă care marchează orașul ca un sigiliu. Nancy. De unde să fi știut? Străzi care pe urmă aveau să devină pentru mine sacre, la fel ca ale copilăriei. Boulevard Georges Clemenceau. Îl traversăm și dispărem.

E sâmbătă. Străzile sunt aglomerate. La colțuri, bărbați prăjesc castane. Ne așezăm lângă

geam în Café du Commerce. Patru după-amiaza. Cerul albastru al Franței inundat de nori. Vine peste noi ultima parte a anului, se apropie frigul – se simte asta în fiecare zi. Dean studiază ghidul. Eu mă uit afară pe geam. Prin piață se învârtesc mașini, încete ca niște boi. Din când în când trece câte un Jaguar sau un Mercedes, una dintre mașinăriile acelea mari, silențioase ca o fantomă, și câteodată înăuntru vezi un chip frumos. Magazinele sunt ticsite de pantofi, decorațiuni de aur, piele întoarsă, brânzeturi superbe.

Îl văd acum în zori, când lumina e albă ca de cretă și apoi de un albastru foarte pal. Străzile sunt absolut neclintite. Uriașele *portes*[8] sunt tăcute – Place Carnot, cu lungul ei regiment de copaci. Cutreier orașul acesta ca un somnambul. În Bar de la Division de Fer se ridică fumul albastru de țigară, mirosul reminiscențelor. Avenue du XXème Corps. Veteranii stau gârboviți în puloverele lor, în sacourile lor albastre, înconjurați de rămășițele unei glorii acum consumate, acoperite de rugină, pătate de mâna albă a mucegaiului, de izul de igrasie. Zorile bat în ferestrele de sticlă plată ale cafenelelor. Ei se duc acasă singuri, în lungul canalului, târșâindu-și pantofii pe trotuarul cenușiu.

Nopți de toamnă. Ieșim la plimbare la căderea întunericului, hotărând unde să mâncăm, și pornim spre casă în primele vârtejuri de ninsoare, înfofoliți și suflând aburi în vechiul Delage. Radiatorul tot nu merge. Ninsoarea se năpustește în faruri, se varsă peste noi, explodează în geamuri. Cutia de viteze huruie. La un viraj, intrăm într-un zigzag nebunesc.

— Hopa, ai grijă, Dean! spune el.

Drumul e traversat de un râu de zăpadă, care se revarsă peste margini, își schimbă albia, năvălește. Mergem mai încet. Ninsoarea ne bate albă, fără sunet. Ne-am pierdut într-o vâltoare de alb, în vocea groasă a automobilului.

— Ai văzut indicatorul? Ce scria?

— Langres, parcă.

— Langres, spune el.

— Da. Suntem pe drumul cel bun.

Ne ia câteva ore. După o vreme, traficul dispare. Gonim pe drumuri pustii ca stepa. Satele sunt cufundate în întuneric.

Când ajungem în sfârșit, ne oprim la Foy. E plăcut să intri, să fii înăuntru. Lemnul podelei îți dă o senzație plăcută. Ne așezăm într-un separeu. În jur sunt împrăștiate câteva perechi. E foarte plăcut și intim. Chelnerița ne aduce ceai. E o fată de la țară care lucrează aici la sfârșit de săptămână, am mai văzut-o. Poartă un pulover pe gât, o fustă neagră, o centură de piele strânsă pe talie, care o împarte în două regiuni erotice. În spatele barului, radioul merge în surdină. Afară, ninsoarea cade, acoperind mașina ca pe o statuie de erou, umplând dârele care-au rămas în urma ei. Dean se uită la fată cum ia vesela de pe tavă și o pune pe masă: cești, farfurioare, ceainicul de argint. Ochii lui o urmăresc când se îndepărtează.

— Îi place de tine, îi spun.

Privirea lui sare brusc la mine, ezită.

— Cum adică?

— Mi-am dat seama.

El se uită la mine și apoi aruncă o ocheadă spre ea. Fata se reazemă de bar, fără să ne dea atenție. Dean zâmbește atunci, obosit și solitar.

— Așa e, îi spun.

— Ştiu. Visează la mine de câteva săptămâni.

7

Madame Job, pătimaș de slabă, osoasă ca un băiat, crede că Dean seamănă cu un actor – Eddie Constantine. Când îi spun asta, replica lui e:

— Cine?

Îi explic că e cineva care apare în filme ieftine.

— N-am auzit niciodată de el.

— O să-l vezi. Nu mi se pare că semeni cu el, dar, oricum...

— E o nebunie, spune el.

Madame Job surâde. Ea nu vorbește engleză. Urmărește conversația de la o gură la alta, ca un câine.

Camera are un aer minimalist, modern – și cumva necostisitor. Pe podeaua de lemn lustruit sunt risipite mai multe carpete. Pe o masă se văd câteva reviste. Mobila pare aproape împrumutată. Nu știu dacă există un motiv. Henri Job lucrează la fabrica de mănuși. E unul din directori, are un post important. Billy i-a scris o scrisoare despre mine. Când i-am sunat, au fost foarte prietenoși. Bineînțeles, asta nu e casa lui, ci a tatălui ei. E de fapt vecină cu casa în care locuiește tatăl – o situație destul de frecventă.

Henri nu e localnic. S-a născut la Lyon. Ah, acest al doilea cel mai mare oraș al Franței, pe lângă că are fluviul lui larg! Henri își arogă descendența superioară ca pe un titlu. Tatăl ei a reușit în *chauffage*[9] – are cel mai mare magazin din oraș –, dar, la urma urmei, e vorba de Lyon. Toate astea se văd pe fața ei. Pe deasupra, Henri e destul de strict. Nu-i dă voie să danseze, ceea ce ei îi place la nebunie, mi-a mărturisit. El e cel care stă prost cu inima, și totuși...

O săptămână cețoasă, aspră, de noiembrie. Cât am mers pe Boulevard Mazagran, n-am întâlnit alte faruri. Teii erau negri ca fierul forjat în întuneric. Am cotit pe strada unde locuiesc soții Job, într-o porțiune mai nouă a orașului. Ziduri albe. Totul pare abandonat, chiar și mașinile parcate lângă bordură. L-am avertizat deja pe Dean că seara va fi probabil plictisitoare. Mare parte din casele din zonă sunt noi. E ca o cultură nouă, abia plantată, încă nu s-a transformat în nimic. Între ele sunt spații jenante, copaci dezgoliți.

Soții Job au o poartă de sârmă verde pe care o închid în spatele meu. Sunetul pașilor noștri se aude foarte tare în liniștea din cartier.

— Ești sigur că astăzi e? întreabă Dean.

Nu se vede nici o lumină.

Pășim pe pietroaie netede înfipte în pietriș, pe lângă un iaz de ciment în care nu sunt decât câteva buruieni moarte. Sun. Deasupra ușii se aprinde o lumină, și apare *madame* Job. Ne întâmpină cu căldură. I-l prezint pe Dean acolo, în holul îngust, cu o strângere incomodă de mâini, și intrăm în salon, cu *madame* Job în urma noastră, stingând luminile.

După dineu sunt diapozitive din Austria, făcute în timpul celei mai recente călătorii a gazdelor. Henri le ridică în lumină ca pe niște monede înainte de a le proiecta. Munți văzuți de la depărtare. Hoteluri ușor strâmbe. *Madame* Job a făcut-o pe asta, ne explică el în engleză. Ea își aude numele și zâmbește.

— E una dintre cele mai bune, spune Henri.

Dean stă mut în întuneric. A fost o masă gustoasă – pui fript, andive, *mousse au chocolat.* Deserturile ei sunt mirobolante. Am sentimentul că îi aruncă lui Dean priviri nevăzute.

— Innsbruck, spune Henri.

Întorc din nou privirea spre ecran. Un oraș vast, ocru, se materializează într-o succesiune de fragmente trimițând parcă la o mare imagine care-

a fost spartă. Ni se pun sub ochi părțile strălucitoare – colțuri de stradă, tramvaie, fațadele splendide ale unor clădiri prea îndepărtate ca să le poți vedea cu adevărat. În timp ce stau jos, adulmec din când în când câte un damf din parfumul lui *madame* Job. Sunt surprins de intensitatea lui. Nu prea există carne din care să-și extragă căldura – brațele ei slăbănoage. *Madame* are însă o piele minunată. Fața ei pare foarte curată.

— Ahh! răsuflă ea, admirând unul dintre diapozitive. Iar mie îmi spune:

Ça c'est joli, n'est-ce pas?[10]

— *Formidable*, răspund.

Dean stă la locul lui ca un copil superior. Nu spune nimic. Desigur, ce i se pare incredibil e monotonia întregii seri, faptul că poate exista cu adevărat un astfel de cuplu. (Henri are vreo patruzeci de ani, Juliette, cam douăzeci și nouă. Dar Dean l-a citit pe Radiguet. Douăzeci și nouă nu înseamnă bătrână.) Tăcerea lui, retragerea până la dispariție par aproape vizibile. Își aprinde o țigară. În încăperea aceasta închisă, cu coloana ei centrală de lumină, fumul îi iese din gură cu o strălucire densă. Trage un lung fuior în piept, mai albastru ca gheața. Henri ridică încă un diapozitiv în lumină. Ne deplasăm spre est acum. Se pare că s-au oprit la fiecare zece kilometri să fotografieze ceva.

Dean n-ar merge niciodată într-o astfel de excursie, n-am nici o îndoială. Sunt puțin invidios pe ce ar putea să facă, simt că pe moment se mișcă doar în virtutea inerției. Mi-l închipui într-o călătorie prin sudul Franței primăvara. Nu mi-e clar cine e cu el. Ştiu că nu e singur. Călătoresc amândoi ieftin, cu tenta aceea de indolență și lux ocazional care apare numai când ai spatele financiar asigurat. Trăiesc în Levi's și în lumină. Uneori se spală pe dinți în pâraie. Poate e tânăra curvă pe care a cunoscut-o la Paris și cu care s-a

înțeles foarte bine. Nu, asta e o idee banală. Am avut-o și eu: s-o înveți să se îmbrace, să-și poarte părul, să se comporte, să vorbească, și în tot acest timp să abuzezi de ea ca de un deținut, noaptea și dimineața, oferind anumite instrucțiuni chiar în toiul unirii, ca să spunem așa. Da, ei i se pare amuzant. Își scoate hainele cu un zâmbet. Au o relație ca începutul din *Manon Lescaut.* Cutreieră orașele. Dispar în camere de hotel – nu-i poți urmări. Tăceri lungi pline de lucruri pe care tânjesc să le știu...

Apoi, în mașină, pe banchetele de piele înghețată, cu geamurile opacizate de ploaia măruntă, nesfârșită, el vrea să meargă undeva.

— Unde?

— Hai să mergem la Dijon! spune.

— Vorbești serios?

— Nu e așa departe.

Mă simt puțin vinovat, ca și cum gazdele ar putea să ne simtă bucuria că am plecat, în sfârșit. E trecut de unsprezece, dar el e complet treaz. Îmi înghite orice oboseală.

— Hai! spune.

Ne întoarcem încet către strada principală. Ştergătoarele se mișcă în dezacord și gem când străbat parbrizul. La ora asta Autun e un oraș abandonat, absolut întunecat, cu numai câteva cafenele deschise. În rest, toate clădirile sunt negre.

— Se poartă foarte urât cu ea, spune Dean.

— Cum adică?

— O ține strâns în pumn, spune el, și pur și simplu îi frânge oasele.

— Nu cred că-i chiar așa groaznic.

— Îmi pare rău pentru ea.

— De ce? O duce bine. A făcut un mariaj bun. Au copii, soțul ei se bucură de succes. Toate astea contează. Trebuie să înțelegi anumite lucruri. Au propriile lor plăceri.

— Ea e lihnită, spune Dean.

— Probabil, un pic. Pentru că ai fost tu acolo în seara asta.

— Poate.

Surâde.

— Uite ce-i, când cineva crede că semeni cu un actor de film, e ceva la mijloc.

— Da.

— Mai ales când nici măcar nu-i semeni.

Dean râde.

Dijon plutește în ceață. Străbatem străzi goale. El cunoaște perfect drumul. În fața noastră apare neonul albastru al Café de la Rotonde. Parcăm și ajungem la ușă. Aici se aude muzică, nelalocul ei în ceață, în tăcerea din jur. Când pășim înăuntru, întunericul se sparge ca sticla. Pe o mică scenă tivită cu lumină cântă o formație. Mai multe perechi dansează, totul e foarte zgomotos.

Chelnerul vrea să comandăm șampanie. Dean scutură din cap, nu, nu. Cunoaște programul. Stăm și ne uităm la tot.

— Ce muzică! spune el.

— Ţi se pare bună?

— O, Doamne, nu!

În mijlocul mulțimii e o fată cu un african – sigur student – într-un costum cenușiu ieftin. Se țin în brațe. În timpul dansului par o carte de joc care se rotește. Valetul de negru dispare încet-încet, dând la iveală regina de caro. Gurile li se unesc în întuneric.

În cealaltă parte a sălii sunt și alți negri, dar americani. Soldați. Se vede imediat pe fețe, în felul cum sunt îmbrăcați. Au buzele groase, ceva brut, și sunt masivi: mâini mari, umeri lați. Pare că stau să se reverse din haine. Pe masă sunt sticle de Cola – pentru prietenele lor franțuzoaice, firește. Una dintre ele stă jos într-o rochie ecosez neîndestulătoare, verde din câte disting. Mânecă scurtă, deși noaptea e rece. Întoarce puțin capul. E foarte tânără. Are trăsături pure, inexpresive. Mă simt dintr-odată copleșit de durere, nu știu de ce –

e limpede că ei nu-i pasă –, dar cumva din cauza ei. Arată de șaisprezece ani. Brațele ei tinere lucesc blând în semiobscuritate.

Unul dintre negri începe să-i vorbească în sublimbajul acela melodios, bogat. Ea nu-l înțelege – poate din cauza muzicii. El se apleacă mai aproape. Buzele i se mișcă exact lângă urechea ei. Ea dă atunci din cap. Se uită calm la el și dă din cap. Ceilalți stau cu brațele lor uriașe pe masă, ascultând muzica, schimbând câte o vorbă din când în când. Pe cealaltă fată n-o văd prea bine. Are părul lung. Muzica bubuie în jurul nostru. Bateristul e ud pe față.

Am călătorit de la Innsbruck la balamuc. Nu se mai poate sta de vorbă. Mi-e foarte somn și sunt, deodată, puțin deprimat. Mă tot uit spre masa lor. Când o să plece, știu exact ce va fi. O să se îndrepte spre un Pontiac mare, verde, vechi de cel puțin cinci ani – sau poate un Ford. Toba e spartă, motorul huruie puternic și grosolan. Ea se așază între doi dintre ei, în spate. Asta înseamnă... Nu știu, de fapt, ce înseamnă, ce vorbe curtenitoare sunt rostite cu voce joasă pe întuneric. Așa cum spune Rilke, nu există clase pentru începători în viață, ți se cere direct lucrul cel mai greu. Şi totuși, bărbații aceștia negri nu sunt atât de răi. Sunt foarte blânzi, am auzit, foarte tandri. Cheltuiesc și ultimul bănuț pe o fată, absolut totul. Sunt de o generozitate stupidă. Îi invidiez pentru asta.

Mergem în tăcere printr-o ceață deasă care înghite farurile mașinii. Fasciculele galbene fumegă înaintea noastră. Nu se vede nimic. La Rotonde a rămas la mare depărtare. Ușile s-au închis în spatele nostru, muzica a dispărut. Ne târâm pe drumuri invizibile, abia puțin mai repede decât dacă am merge pe jos. Drumul înapoi acasă va dura ore, ultimele ore ale unei nopți pe care am lăsat-o în urmă. Am dat-o soldaților. Ei nu dețin nimic, nu se abțin de la nimic. Când vine nota,

bagă vag mâna în buzunar și-și cer unul altuia mărunt.

Geamul meu e întredeschis. Aerul umed mi se strecoară pe față.

— Trebuie să mai învăț franceză, spune Dean.

— O să-ți vină. Vad că îți notezi tot timpul cuvinte.

— Din păcate, doar mâncare, spune el. E singurul lucru despre care pot să discut. Nu poți să discuți la nesfârșit despre mâncare.

— Așa e. Ar trebui să citești ziarele.

— O să încep.

Ne furișăm pe lângă periferiile Dijonului, trecând doar arareori pe lângă ceva pe care să-l recunoaștem – o intersecție, o firmă anume.

— Îți spun eu ce e grozav în țara asta, spune el dintr-odată. Aerul. Totul miroase bine.

— E Franța adevărată, mai spune. Aveai dreptate. N-aș fi descoperit-o niciodată dacă nu erai tu.

— O, ba da!

— Nu, aș fi rămas doar în Paris, ca toți ceilalți. E ușor să stai acolo. Dar cine merge la Dijon?

— Nu prea mulți.

— Sau Autun?

— Și mai puțini.

— Nimeni, spune el. De-asta merită.

8

Dimineţile se fac mai reci, mă iau pe nepregătite. Dimineți glaciale. Străzile sunt încă întunecate. Bicicletele trec pe lângă mine scârțâind din încheieturi, bicicliștii nefericiți ca niște cerșetori.

Beau o cafea la Café Saint-Louis. E liniște ca într-un cabinet de medic. Scaunele sunt răsturnate cu picioarele în sus pe mese. Dincolo de perdelele subțiri, un frig pătrunzător. Poate va ninge. Mă uit la cer. E greu ca o cârpă udă. Franța e ea însăși numai iarna, eul ei nud, fără maniere. Pe vreme bună, toată lumea poate s-o iubească. Şi totuși e deprimant. Te simți evadat din mai multe vieți.

Dimineţile acestea posomorâte. Stau lângă sobă, încercând să-mi încălzesc mâinile deasupra fierului rece ca sticla. Francezii au un simț simpatic al simplității. În casă poartă pur și simplu pulovere și uneori și căciulă. Cred în lumină, da, dar numai atât cât o furnizează providența. Majoritatea camerelor din case sunt întunecoase ca un azil de săraci. Domnește un miros amestecat de tutun, transpirație și parfum. O atmosferă demoralizată în care orice sunet pare crud și izolat – o ușă închisă, pașii sub care se poate distinge geamătul subțire al pietrișului, saluturile răgușite. Te simți parte dintr-o vastă servitute, anonimă și fără margini, care dispare complet și neașteptat odată cu imaginea trecătoare a lui *madame* Picquet dincolo de fereastra biroului său, profilul acela incitant, vag vulgar. Simt un junghi în piept când mă gândesc la el. Nu pot controla visurile acestea în care ea pare să existe în viitorul meu ca un sezon întreg de mese extravagante, dacă știi doar cum să-l alcătuiesc. O văd aproape zilnic. Pot oricând să mă duc acolo sub un pretext

oarecare, dar e dificil să stai de vorbă în timp ce ea lucrează. Ah, Claude, Claude, mă furnică degetele! Mâinile mele vor să te atingă. În părul aranjat cu grijă are o bentiță pe care o tot caută nervos. Își atinge apoi nasturele de sus al puloverului ca pe un giuvaier. La gât poartă ghirlande de mărgele din sticlă de culoarea săruturilor din cluburi de noapte. O piatră verde pe degetul arătător. Şi are mai multe verighete – trei, se pare. Sunt prea agitat ca să număr.

— Nu sunteți de aici, nu? am întrebat-o.

— O, nu, sunt din Paris.

— M-am gândit eu.

Zâmbește.

— Dar vă place aici? am spus.

— Ah!

Dă neputincios din umeri.

Când sunt lângă ea, pot aproape să trăiesc senzația cărnii ei, s-o gust, ca un om flămând, ca un marinar care simte mirosul vegetației cu mult înainte să vadă țărmul.

A deschis poșeta și a scos fotografii cu ea făcute în saloane de hotel. S-a întâmplat prea repede, aș fi vrut să mă uit mai mult la ele. Fusese manechin, mi-a spus. Pe vremea aceea călătorea din loc în loc pentru prezentări de modă. Era foarte plăcut. Weekenduri la Vichy... sau la Megève.

Trei decembrie. O zi care nu promite nimic, care trece repede. După-amiază ninsoare ușoară, atât de slabă și de măruntă, încât nu pare nimic altceva decât o manifestare a frigului. Orașul e deja pe panta aceea rapid descendentă către întuneric, își fac apariția magazinele luminate, farurile, restaurantele, micile cafenele. Tot restul se înnegrește într-un ciclu măreț, incoruptibil, prea grav, prea străvechi ca să varieze, în timp ce, în spatele obloanelor și al draperiilor grele, viața vesperală se măsoară în porții meschine, precise ca ale unui bătrân patron de magazin.

Mă opresc la librărie să iau un ziar. Îl știu bine pe bătrânul de aici. Tejgheaua e lângă fereastră, unde lumina îl prinde direct, ca pe un ministru înainte de micul dejun. Poartă un pulover greu și un fular. Obrajii îi sunt absolut vineți. Pare foarte posomorât, dar are înainte toată iarna căreia trebuie să-i supraviețuiască. Nu mai trăiește în ani; a coborât la nivel de anotimpuri. Până la urmă va ajunge să fie numai câte o noapte, fiecare periculoasă ca o călătorie pe Lună. Îmi înmânează restul cu degete aspre ca lemnul.

Într-o cameră cu toate luminile aprinse, Dean deschide larg brațele.

— Unde-ai fost? îmi spune. Am o surpriză pentru tine.

— Ce surpriză?

Nu-mi răspunde imediat.

— O să fii încântat, mă asigură, oprindu-se în fața oglinzii să se privească dintr-un anumit unghi, apoi din altul, cu mișcări ușoare ca de pasăre. *Mon vieux,* fredonează în surdină, *vous êtes beau, vous êtes beau*[11].

— Deci n-ai de gând să-mi spui? Îl întreb.

— A, la timpul potrivit, răspunde, la timpul potrivit.

Mă uit la el cum își leagă pantofii. A terminat cu îmbrăcatul. Acum se privește din cap până-n picioare.

— Ninge, îi spun.

— Ninge! Se duce direct la fereastră și vede. Ahhh!

— Te bucuri?

— Perfect, îmi spune. E perfect.

Ne ducem la Foy.

Anumite lucruri mi le amintesc exact cum au fost. Sunt doar puțin decolorate de timp, ca monedele din buzunarul unui costum uitat. Majoritatea detaliilor însă au fost de multă vreme transformate sau rearanjate pentru ca altele să iasă în evidență. Unele, de fapt, sunt vizibil

contrafăcute; nu sunt însă mai puțin importante. Modificăm trecutul ca să creăm viitorul. Dar tiparul care apare în cele din urmă și care se împotrivește oricărei alte modificări ulterioare are o importanță reală. De fapt, există riscul ca, dacă aș continua să încerc, întregul ansamblu de evenimente să înceapă să mi se desfacă în mâini ca un ziar vechi. Nu suport să mă gândesc la asta. Trecutul cu nenumăratele lui fațete intră în noi și dispare. Doar că, undeva înăuntrul lui există, ca niște diamante, fragmente care refuză să se lase mistuite. Filtrând, dacă îndrăznești, și adunându-le, descoperi planul autentic.

Étoile d'Or. O singură încăpere luminată pe o stradă rece, ninsoarea care coboară spasmodic, circulația rară. Chelnerul e un băiat tânăr într-o tunică albă soioasă. Doar o masă mai e ocupată – de un bărbat care citește ziarul – în acest salon modest, această cameră a unei case de țară, aproape goală în mijlocul iernii, în orele întunecate, friguroase. Noi trei aplecați peste fața de masă imprimată, ea destul de speriată – i se vede în mâini. Are găuri în urechi, observ. De carnea fragedă a lobilor îi atârnă niște ornamente ieftine, și ea le atinge din când în când. Arată exact cum arăta la Dijon în noaptea aceea: aceeași rochie, aceleași brațe albe. Chelnerul vine cu trei tăvi cu scoici – cochilii adânci, neregulate, în care carnea zace pură și lucioasă. Ea rămâne o clipă nemișcată în timp ce noi începem să mâncăm și abia apoi se apucă, parcă în semn de respect sau nevrând să pară flămândă. Motivul real e mult mai simplu: se uită la noi, n-a mâncat niciodată scoici.

Anne-Marie Costallat, născută pe 8 octombrie 1944. Eu tocmai intram la liceu și mă masturbam de două ori pe zi, îndoindu-mă de mijloc ca o frunză moartă, când ea se năștea pe un pat de violete, cum ne spune – toate mamele din Franța le spun asta copiilor. Dean încearcă să-i ofere niște vin. *Non,* spune ea, *merci.* Nu-i face bine. Are

obrajii puțin împurpurați de frig, dar, cu cât te apropii mai mult de ea, cu atât se dovedește mai minunată. Optsprezece ani, cred! Pare și mai tânără. Mă sperie, firește. Optsprezece ani, și un negru drept amant. Ieșită directă din Jean Genet.

— Cum ai întâlnit-o? exclam.

Îmi dau seama că glasul îmi sună încordat. Ea s-a scuzat. WC-ul e în camera următoare, pe lângă bar.

— Cum ți se pare? mă întreabă el.

— E abia un copil.

A mâncat ca un hamal, aplecată peste farfurie și luând mult în furculiță. A terminat toată pâinea.

— Ai observat?

Desigur. Am reținut pentru totdeauna.

— Mâncarea, spune el.

— Ce-i cu ea?

— Subiectul meu principal.

Ea se întoarce. Se așază cu un zâmbet mic.

La zece, chelnerul a dispărut. Restaurantul e tăcut, și începe să ne înconjoare frigul hotelurilor ieftine. Ea vorbește engleză, dar e greu de înțeles ce spune și foarte haios. Zâmbește când noi râdem – un zâmbet timid, prietenos.

— *Comment?* întreabă.

A lucrat timp de șase luni pentru armata americană la Orléans. De aici și engleza ei, deși a uitat bună parte. Apoi a lucrat într-un hotel din Troyes. (N-am văzut niciodată localitatea asta. Nu pot decât să mi-o imaginez – un hotel mic, comercial, modern. Roland e fiul proprietarului. El și prietenii lui au toți mașini. Dau petreceri, și există o casă mare a unuia dintre ei unde nu locuiește nimeni și unde pot duce fetele...) în vara asta va primi o slujbă în La Baule. Unde e asta? vrea Dean să știe. În Bretania, îi spun, pe coastă. Ea dă din cap în semn că da. Nu sunt sigur că înțelege prea mult din ce spunem. Dean îi pune haina lui pe umeri. În sală s-a făcut foarte rece.

O ducem acasă. Place du Carrouge. Clădirea în care locuiește e întunecată. Camera ei dă spre o străduță unde niște corsicani țin un magazin de fructe. Bucățelele de hârtie în care sunt împachetate lămâile, perele, portocalele roșii sunt suflate spasmodic pe trotuar. Au un camion vechi, înalt și ponosit, parcat întotdeauna în apropierea magazinului. E o regiune a orașului pe care cumva n-am văzut-o niciodată, una dintre acele fundături cu câteva case și străzi, fără mare întindere. Eu rămân în mașină în timp ce Dean o duce la ușă, dar ea vine mai întâi la geamul de pe partea mea. Îl răsucesc rapid în jos.

— *Bon soir!* spune politicos.

El o lasă la ușă, și ea urcă până la camera ei ca un copil cuminte, o cameră la etajul cel mai de sus, probabil, sub acoperiș, ca o vrabie. Camera aceasta – nici un întreg detașament de inspectori n-ar găsi-o – dintr-o clădire îngustă. Camera aceasta în care eu n-am să intru niciodată. De la bun început, când l-am întrebat despre ea, el nu mi-a spus nimic. Nu erau multe de descris, era o cameră. Răspunsul acesta neîndestulător spunea totul.

Se temea de ceea ce aș fi putut să-l întreb. Era aproape gata să mintă – e destul de ușor să-mi dau seama. Eu pe vremuri mințeam constant. Acum am încetat. Cu Dean n-am spus niciodată decât adevărul, de la bun început. În parte, probabil, mă temeam că ar putea să mă prindă cu minciuna, dar, mai important, minciunile păreau dintr-odată inutile. Ba chiar mai mult de-atât, nu-mi ofereau nici o consolare. Am simțit, cu el – e greu de explicat –, că nu putea fi provocat cu minciuni. Dovedise deja că nu-i pasă de ele. Aceasta era cheia întregii lui vieți.

Ea se apleacă înainte cu chibritul aprins, îl introduce, și soba explodează deodată. O flacără albastră se precipită în jurul arzătorului, apoi arde cu sunet constant. În cameră nu e nici o altă

lumină, iar aceasta se răsfrânge în podea. Ea se ridică din nou. Lasă chibritul ars să cadă pe masă și începe să-și aranjeze pijamaua pe grătarul sobei, răsfirând-o ca să se încălzească. Dean o ajută puțin. Mătasea – dacă mătase e – e foarte rece. Întorși de la Vox – peste drum de service-ul Citroën –, ale cărui uși de sticlă sunt acum închise, stau în picioare unul lângă altul în întunericul asurzitor. Cu un gest cald, aproape prietenesc, el își pune brațele în jurul ei. Abia dacă se cunosc. Ea acceptă fără un cuvânt, fără o mișcare, și amândoi așteaptă într-o tăcere pură, în aerul abia atins de mirosul dulceag al gazului. După o vreme, ea întoarce pijamaua pe partea cealaltă. E cu spatele la el. Dintr-o singură mișcare își trage puloverul peste cap și apoi, îndoindu-și mâna la spate în poziția aceea incomodă, își desface sutienul. El o întoarce încet cu fata.

Ea îi oprește până la urmă săruturile ca să se rezeme de perete, cu mâinile pe lângă corp.

— Jeanne d'Arc, spune.

Albastrul tremurător îi joacă pe corp. Trăsăturile ei par resemnate.

El o ia de brațe. Ea își întoarce fața spre lumină. El e călăul ei, îi spune, și pe el cuvântul îl electrizează. Îi tremură genunchii.

O pune pe pat în pijamaua caldă. E inocentă, hotărâște. Ea zâmbește moale, și pe chip i se zugrăvește calmul unei lungi convalescențe. În cele din urmă, el se întoarce să plece, dar, la ușă, vocea ei îl oprește. Ce-i? „Stinge lumina", spune ea. El o stinge. Ca Lucifer, creează întuneric și coboară.

9

Mă închipui ca pe un *agent provocateur* sau agent dublu, mai întâi de o parte – a adevărului –, apoi de cealaltă, numai că între ele, în cursul schimbărilor, al dezertărilor subite, poți să uiți complet, cu ușurință, de partea cui ești și să simți doar bucuria adâncă, profundă de a fi dincolo de orice cod, de a fi complet independent, criminal mai bine zis. Ca orice agent, firește, nu-mi pot divulga sursele. Pot doar să spun că unele lucruri le-am văzut eu însumi, pe altele le-am descoperit – căci, la urma urmei, mutilarea, amânarea chiar și a unui singur cuvânt pot dezvălui existența a ceva care merită să fie ascuns, și, asemenea marilor detectivi, am devenit obsedat să descopăr. Citeam fiecare bucățică de hârtie. Îmi notam orice amănunt.

Unele lucruri, după cum spuneam, le-am văzut, pe altele le-am descoperit, iar pe altele le-am visat – și nu mai pot face deosebire între ele. Dar visurile mele sunt la fel de importante ca tot ceea ce am obținut pe furiș. Chiar mai importante, pentru că sunt intuiția în stare pură. Fără ele, realitatea nu e decât un fel de moloz, neînșirată, ca niște mărgele. Visurile sunt la fel de adevărate și de manifeste ca gardurile de fier forjat ale Franței sclipind negre în ploaie. Mai adevărate, poate. Ele sunt scheletul întregii realități.

Eu sunt cel care ia urma. În esență, sunt cel care știe în timp ce Dean nu știe, dar asta e încă departe de a fi o egalitate. În primul rând, indiferent ce aș face, nu pot niciodată să descopăr totul. Fie și numai asta e de ajuns ca să-l facă pe el câștigător. Nu pot niciodată să anticipez; el este cel care face prima mișcare. Eu sunt numai servitorul vieții. El este rezidentul. Şi, cel mai important, nu

pot să-l înfrunt, nu pot nici măcar concepe așa ceva. Motivul e simplu: mă tem de el, de toți bărbații care au succes în dragoste. Asta este sursa puterii lui.

Ea îl aștepta la șase. Era deja întuneric, și s-au învârtit cu mașina pe străzile pline de farmec, pe lângă magazine deschise până târziu, cu vitrine luminate. Ea se duce sus să-și ia lucrurile, inclusiv micul ei aparat de radio, și pornesc spre Saint-Léger, un orășel industrial, orașul ei. Casa lor e lângă canal. Opresc acolo, și Dean o așteaptă în mașină. Cade o ploaie fină. Pe strada întunecată se întorc încă bărbați de la muncă, fluierând. El nu-i poate vedea. Glasurile lor se ivesc pe neașteptate, ca în biserică. El stă tăcut. Îi ascultă tușind, trecând pe alături, apoi iese să se plimbe pe malul canalului. Trec biciclete. Niște fete sau femei, nu-și dă seama, se opresc să se uite la mașină. Încearcă să vadă înăuntru – el distinge tabloul în lumina felinarelor – ținându-și bicicletele cu o mână, lângă metalul capotei pliabile ce sclipește de stropi. Restul, conturul lung și elegant, se pierde în umbră. Se întorc deodată către casa a cărei ușă tocmai s-a deschis. Se revarsă o lumină fluorescentă și se aude murmur de voci. El se grăbește s-o întâmpine la mașină.

I-a povestit totul mamei, îl anunță ea în timp ce pornesc la drum.

— Totul?

— *Oui.*

O vreme merg în tăcere, până ies în șoseaua principală.

— Şi mama ta ce-a zis? o întreabă el.

— *Est-il prudent.*[12]

— Poftim?

Ea dă din umeri. Nu știe cum să-i explice.

— *Prudent,* repetă.

La Troyes se opresc la vechiul ei hotel ca să întrebe dacă i-a venit vreo scrisoare. El o vede prin ușa de sticlă. I se înmânează ceva, o singură

scrisoare, pe care, ieșind, ea o pune în geantă fără s-o citească.

Iau cina în Brasserie Lorraine. Lângă bar stă un șoricar bătrân, cu labele albite. Uneori se plimbă printre mese sau se duce la ușă și latră afară. I-o deschide un chelner. Când se întoarce, se întinde la loc gemând. Ezită. La sfârșit, un oftat. Respiră audibil.

O cină minunată în toate privințele. Ea e vorbăreață și fericită. Mâncarea pare împrăștiată în jurul ei ca garnitura de legume la o friptură. Ea e pur și simplu partea vie a felurilor de mâncare, și zâmbește de pofta lui, care o îmbrățișează din priviri.

Afară, în mica *place*[13], câteva mașini sunt parcate într-un triunghi central. O perdea de ploaie din cea mai subțire atârnă în noapte. Stau amândoi tăcuți, așteptând nota. Care sosește într-un sfârșit, ultimul obstacol e îndepărtat. De aici e linie dreaptă, goana prelungă pe drumul spre Paris, farurile aruncate în față, motorul torcând. Dean conduce cu o exaltare calmă, în fâsâitul electric al cauciucurilor. În jumătate din timp are erecție și se întreabă dacă vor avea probleme cu înregistrarea la hotel. Dac-aș fi fost eu – și uneori sunt atât de năpădit de imagini încât mi se pare că eu eram –, dar, dac-aș fi fost, n-aș fi avut nici un fel de încredere în mine, absolut nici una. Aș fi fost sleit, stors de neputința de a crede, mergând înainte numai dintr-un fel de curiozitate, ca să descopăr exact unde se va spulbera totul. M-aș fi gândit: „Dumnezeu nu va îngădui.”

Ploaia trece. Rămân nori risipiți, cu luna în spatele lor. Cerul e mai luminos decât pământul. Annie doarme, încovrigată pe bancheta de piele. El o trezește când intră în Paris. Merg în lungul fluviului – nu sunt multe mașini –, apoi pe rue de Rivoli, preferata ei. Ea urmărește trecerea arcadelor lungi, imaculate cu ochi de turist. Apoi scoate o oglinjoară să-și inspecteze fața.

Nu e nici o problemă. Un hamal îi conduce sus și pe holuri, covorul scârțâie sub picioare. Omul are cheia în mână. Ajung la ușă, el o inserează în broască, ei așteaptă în spatele lui. Încuietoarea zăngăne. În sfârșit, camera se dezvăluie. E clasică și mare. Obiectele dinăuntru, aranjamentul, culorile par toate să fi fost împreună de multă vreme, asamblate de folosință. Nu e nimic recent sau frivol. Un pat uriaș căruia Dean îi aruncă o privire rapidă. Ferestre prin care pătrunde lumina felinarelor. Oglinzi. Scaune. O baie mare în care pare să fi fost pornită căldura.

El coboară să parcheze mașina. E greu de găsit un loc. Se învârtește pe străzile înguste, nu vrea s-o lase pur și simplu în fața unei porți. Când se întoarce, ea se piaptănă. E goală, poartă doar o pereche de chiloți negri ieftini din magazinele cu preț redus. Îi zâmbește, puțin țeapăn, puțin nesigur.

Apa curge. În baie, el o răsucește admirativ. Ea e foarte complezentă fără haine. Se mișcă ușor sub atingerea lui. E cu adevărat frumoasă. Zveltă. Un strop de păr negru între picioare. Stau sub duș. El se lipește de locul unde i se întâlnesc fesele. Un *douche* insuportabil. Se simte incapabil să se miște, dar începe să-i săpunească sânii, care lucesc ca niște foci sub șiroaiele apei. O freacă pe spate. Între omoplați, pielea i-e presărată cu punctișoare roșii. El trece cu prosopelul peste ele. Le face bine, îi spune. Din tavan se reflectă o lumină aurie. Are o erecție de care e sigur că n-o să-i dispară niciodată.

A înfășurat-o într-un prosop uriaș, moale ca un caftan, și o dus-o pe pat. Stau întinși pe diagonală, și el începe să desfacă prosopul cu grijă, să-l îndepărteze ca pe un bandaj. Carnea ei iese la iveală, cu iz încă de săpun. Mâinile lui plutesc pe deasupra. Suma tuturor gesturilor mărunte începe să-i unească, aritmetica pură a iubirii. El simte că intră în ea, și ea își dă ultima suflare, aproape un geamăt, dezvăluindu-și gâtul alb.

La sfârșit, ea adoarme fără un cuvânt. Dean se întinde alături. Adevărata Franță, se gândește. Adevărata Franță. E pierdut în ea, în mirosul așternuturilor înseși. A doua zi dimineață fac din nou dragoste. Lumina e gri, e foarte devreme. Respirația ei miroase urât.

Nu-i pot urmări prin oraș în ziua aceea, pe străzile de decembrie, aspre ca stepa. Au doar puțini bani, asta știu. Merg prin magazine toată după-amiaza și nu cumpără nimic. Apoi, obosiți de plimbare, se întorc la hotel. Dean trebuie să meargă undeva – are nevoie de o piesă la mașină, spune. De fapt, se duce la Vendôme, unde stă tatăl lui. Are nevoie de bani.

— Bani? Băiete, cu excepția câtorva bănci mari, e singura nevoie fundamentală comună tuturor oamenilor.

E critic de teatru. Are o barbă fină, de culoarea nisipului, atent îngrijită. Se îmbracă întotdeauna foarte frumos. Poartă o cămașă albastră de batist care nu pare să-l atingă decât la gât și la încheieturi, unde se prinde cu nasturi, o cămașă care-l înconjoară cu o suplețe elegantă.

— Bani, spune el. Bineînțeles. Îți împărtășesc nevoia. Auzi, vii să iei masa cu noi diseară?

Se îmbracă să iasă cu niște prieteni. Toți sunt foarte inteligenți. Povestesc mult, amuzant, de obicei ireverențios. Femeile sunt la fel de spirituale ca bărbații. Sâmbătă seară. Ceșcuțele sunt umplute din nou cu cafea. Fumul de Gauloise se înalță încet.

Pe fotoliu sunt discuri de fonograf. Pe birou, cărți proaspăt sosite. Pe comodă, trei curele de ceas, din piele, cumpărate în ziua aceea de la Hermès. Tatăl își scutură manșetele cu un gest ușor, intrat în obișnuință, și se întoarce spre oglindă. Camera e plină de mirosul loțiunii lui, Zizanie, care se vinde în sticluțe reci de aluminiu. Doar geamantanul pare uzat.

— O să fie și Jacquette, nu l-ai cunoscut. Şi Yeli Ezoum.

Desfășoară numele ca pe un covor scump.

— Nu pot în seara asta, spune Dean.

— Ce e, o fată? Ia să te văd! Arăți cam tras.

— Nu e nici o fată.

— Mergem la Vert Bocage.

Dean nu spune nimic. Disperarea îl face slab.

— Hai, Phillip, spune tatăl, serios! E ca atunci când sui o scară. Hai să urcăm câte o treaptă odată! În primul rând, de ce nu poți veni cu noi la masă?

— Te rog. Nu pot.

— Am înțeles.

— Am foarte mare nevoie să-mi împrumuți niște bani.

Pare prea abrupt.

— Ah, asta înseamnă cam patru sau cinci trepte deodată.

— Vorbesc serios...

— Sună-mă mâine, spune tatăl, și luăm prânzul împreună.

— Mâine...

— Ne-am înțeles?

— Dar am nevoie acum, insistă Dean. Se roagă.

— Vorbim mâine.

— E prea târziu, spune el încăpățânat.

— Ei, haide! (Tatăl face totul să pară prostesc. Își perie mânecile sacoului.) Nu fi, te rog, atât de anost! Poftim! și scoate din portofel trei sute de franci. Acum: de ce nu poți să vii la masă?

Pentru o clipă, lui Dean îi trece prin cap, nebunește, s-o aducă și pe ea. Dar hainele ei sunt atât de ieftine! Pielea pantofilor e crăpată. Ar fi groaznic. Ar fi întâmpinată cu zâmbete indulgente, i s-ar pune mici întrebări.

— Chiar nu pot, spune.

Când se întoarce, într-un sfârșit, o găsește adormită. Ridică marginea plăpumii. E goală. Își

scoate pantofii, se dezbracă și se întinde lângă ea, și ea i se rostogolește în brațe. Şapte seara. Zgomotele străzii plutesc până la ei. Orele blajine ale începutului de noapte. El întinde mâna după pachetul de *préservatifs* de pe măsuța de telefon, dar ea îl prinde de încheietură.

— Nu-i nevoie, spune.

— Ești sigură?

— Da.

El e copleșit. Când își introduce pula în ea, el descoperă lumea. Cunoaște sursa numerelor, traiectoria stelelor. Peste ei se revarsă de undeva muzică – ah, din aparatul ei alb de radio! Ea și-a pus un prosop de mâini dedesubt, care se pătează de sânge. El îl găsește mai târziu. Când pleacă, îl pune pe ascuns în bagaj.

Duminică se plimbă pe poduri și, la începutul după-amiezii, părăsesc orașul.

În seara aceea îmi povestește – nu totul, desigur. Sunt fericit să-l văd, să-i ascult confesiunile, asta îmi lipsește foarte mult. E sleit de condus. Mașina e parcată pe stradă, întunecată ca o carenă de navă. Motorul e cald încă. Sub caroseria înghețată se aude un trosnet slab, ca de încheieturi. În casă tremurăm. Pereții sunt ca oțelul. Ne ducem la Foy să bem ceai fierbinte și coniac. La ora asta el vorbește deja de alte lucruri – unde se poate mânca ieftin, nu-mi amintesc. Abia dacă-l ascult. Aud doar suficient ca să-mi dau seama ce spune, în timp ce adevăratele mele gânduri ne dau ocol ca niște câini hămesiți.

10

Ce s-a întâmplat? Au plecat din oraș și au făcut dragoste. Nimic neobișnuit, un lucru la care trebuie să te aștepți că se poate întâmpla. Nu e decât un accident emoționant, poate doar sfârșitul unei iluzii. Într-un anume sens, se poate spune chiar inofensiv – și atunci de ce, în adânc, te simți atât de separat? De izolat. De ucigaș chiar.

Într-un fel, puteam să mă aștept cu calm ca, de acum încolo, după ce descoperiseră prea repede tot ce era de descoperit, să înceapă să-și piardă interesul unul față de altul, să se răcească. Dar actele acestea sunt uneori doar o introducere – la marile duete carnale care probabil sunt adesea –, și caut cifrul exact care să le deschidă pe toate, ca o combinație de seif. Rearanjez evenimente și inventez cuvinte ca să dezvălui cum prima inocență s-a transformat în lungi dimineți de duminică, cu văzduhul plin de clopote, cu perne înghesuite sub burta ei și superbul ei posterior înalt în lumina zilei. Dean intră încet, adânc ca o rană de sabie.

Prefer să nu mă gândesc la asta, mă întorc în altă parte, dar visurile acestea sunt imposibil de controlat. Cele interzise sunt incandescente – ard și lasă gaură în orice hotărâre, ca într-o cârpă. Nu le pot opri nici măcar dacă aș vrea. Nu le pot face să dispară. Sunt mai luminoase decât ziua care mă înconjoară. Sunt epuizat de ele. Am devenit un somnambul. Viața mea pare deodată să nu mai fie nimic, doar un costum vechi, o adunătură de zdrențe, și merg, respir în ritmul lui, care e mai puternic decât al meu. Lumea s-a schimbat toată. Cojile realității sunt date la o parte, și dedesubt, deși încerc să nu le văd, sunt viziuni care mă fac să tremur.

În camera ei, își încălzesc amândoi mâinile la sobă. Ea e obosită. A lucrat mult peste zi. El o dezbracă puțin stânjenit, căci e încă departe de a fi a lui – ți-o poți închipui încă refuzând –, și o pune pe pat. Fața ei strălucește ca a unui copil deasupra plăpumii groase. El stă și o privește, plin de mulțumire. Nu spune nimic nici unul. El potrivește plapuma, care nu e tocmai curată, o netezește. Apoi, în grabă, ca și cum abia atunci i-ar fi trecut prin cap, își scoate hainele și se strecoară lângă ea. Un gest care ne amenință pe toți. Orașul e tăcut în jurul lor. Pe cadranele albe ca laptele ale ceasului, acele se smucesc în poziție nouă, la unison. Trenurile merg conform orarului. Pe străzile goale trec din când în când farurile galbene ale unei mașini, iar clopotele marchează ora, sfertul și jumătatea. Cu o atingere blândă ca de floare, ea îi încercuiește cu degetul scula, intrată deja cu totul în ea, atingându-i coaiele, și începe să se zvârcolească încet sub el într-un fel de rebeliune supusă, în timp ce, în propriul lui vis, el se ridică puțin și desenează marginea umedă a pizdei ei cu degetul, și, făcând asta, se slobozește ca un taur. Rămân apoi lipiți multă vreme, tot fără o vorbă. Schimburile acestea sunt cele care îi unesc – asta e groaznic. Atrocitățile acestea îi mână încet-încet spre dragoste.

Îl aud intrând. Eu citesc. Așa pare. Henric IV înfrumusețează Parisul, construind Place Royale, Pont-Neuf. Revin la nesfârșit la aceleași rânduri. Îmi dau seama ce s-a întâmplat, dar nu mă pot sili să scot nici un cuvânt. Nimic. Nu sunt decât stăpân al unor cuvinte grele ca niște pietroaie.

11

Totul e în fragmente, precum jumătatea de șervețel – aflată o vreme în sertarul cel mai de sus al comodei lui – pe care au scris amândoi cuvinte. Sunt două coloane, și îmi dau seama că au fost adăugate alternativ, ca într-un joc. Ale lui sunt pe stânga. Încep cu *Croix de Fer.* Vizavi, de mâna ei: *Les Martiens.* El scrie *Les Escaliers.* Ea, *Le Select.* Pun nume unui hotel, cel pe care îl vor avea împreună într-o zi. Dean poate face rost de bani, așa spune – tatăl lui cunoaște pe toată lumea. Tatăl lui are prieteni bogați. Lista continuă:

Pharaoh	*Napoléon*
Les Copains	*L'Aigle Noir*
Le Pyramide	*Quatre Saisons*
Coco	*Moderne*

și partea de jos lipsește, ca o scrisoare ruptă pe o stradă udă.

Nancy, hotelul din piața centrală. O după-amiază luminoasă de decembrie. În mijlocul a toate, statuia lui Stanislaw, cu urme de zăpadă la picioare, cu brațul verde arătând spre parcul despuiat. Sunt conduși într-o cameră tăcută de pe o latură. Ea e fericită. E sfârșitul săptămânii. Au hoinărit pe stradă în mulțimea vastă, de fețe ordinare, și ea a văzut un costum de piele care costă 130 de franci și pe care își imaginează că el ar putea să i-l cumpere. Purta o căciulă neagră de blană. Toți ochii se țineau după ea.

Radioul merge. Se dezbracă amândoi în lumina zilei de iarnă. Dean e puțin rușinat de starea lui. Pula i se întărește ori de câte ori se uită la ea. N-o poate stăpâni. Dorința lui cea mai mare e s-o ridice pe Annie înfiptă în ea, exultând, s-o înalțe în lumina soarelui, în lumina stelelor, ca să poată vedea lumea. Încep să danseze ușor, dezbrăcați, în întunericul abia lăsat, muzica e subțire și străină, picioarele lor, goale pe covor. Apoi fac dragoste, ea călare, în poziția preferată a poeților romani, după cum o informează el. Dean stă și se uită în sus la ea, ținând-o cu mâinile de glezne. Mirosul ei dens se revarsă peste el. Jos, la bază, triunghiul mut în care e implântat și asupra căruia zăbovesc ochii lui.

— Crezi că ai să mă mai ții minte peste cinci ani? îl întreabă ea la masă.

El încearcă să zâmbească, însă îi iese un zâmbet strâmb. E golit, fără nici o dorință de a vorbi despre dragoste.

— Ai să pleci, spune ea. Ești genul.

— Ba nu.

— *Si,* insistă ea calm.

Deja știu câte ceva unul despre altul. Există un fond comun din care se pot alimenta. Întâlnirea lor începe să aibă o esență proprie pe care nici unul nu o poate defini, dar care îi hrănește pe amândoi, și amândoi, fericiți, în ritualul altruist al iubirii, contribuie la ea cât pot. Nu contează nici cât de mult ia fiecare. E o resursă nelimitată. Nu poate fi epuizată, ci numai – deși asta e imposibil de crezut – uitată.

Li se aduce pe un platou un morman de *écrevisses,* palide, sărate. Picioarele minuscule trosnesc în dinți ca lemnul uscat. Sucurile ascunse țâșnesc. Ea vrea să știe cum se numesc. Dean nu e sigur. Raci, spune.

— Raci?

— Așa cred.

Ea inventează o poveste: „Prințul racilor”. Dean o ascultă, lingându-și degetele în timp ce ea îi spune, ca unui copil, un basm plin de mister.

Prințul racilor s-a născut la mare adâncime, acolo unde nu există decât întuneric. Naşterea a fost foarte grea. A durat mult, pentru că picioarele lui se tot încurcau cu ale mamei, dar până la urmă prințul a început să înoate, puțin slăbit, alături de ea. Din toată marea au venit peşti de seamă să-i aducă daruri: coliere de coral, midii mărunțele de mâncare, iarbă-de-mare pe care să se întindă, neagră şi verde...

El îi privește gura, ochii inteligenți. Dinții ei au o culoare nesănătoasă și nu sunt îngrijiți. Se vede asta când zâmbește, dar el urmărește numai cuvintele, abia dacă observă.

Când avea şase luni, prințul i-a spus mamei sale: „Mă duc deasupra să văd lumea.” Ah, cât de tare s-a întristat ea! Nu voia, dar apoi i-a spus: „Domnul fie cu tine, dragul meu copil! Fii curajos şi cinstit, şi n-o să ți se întâmple...”

— Nimic rău, completează Dean ca într-un vis.

— Nimic rău, spune ea, și cuvintele sună amuzant în gura ei. Nimic rău n-o să ți se întâmple.

— Mai spune!

— Îți place?

— Foarte mult.

Din apele acelea adânci, el a trebuit să înoate trei zile până abia a dat de o geană de lumină. Urca spre suprafață...

O odisee care se încheie – Dean e șocat – cu un dezastru, într-o cratiță mare, înspumată, unde prințul e opărit de moarte, curajos încă și cinstit... Mâncându-și supa, ea ridică din umeri de cât de brusc se termină totul. Dean rămâne tăcut. E vlăguit de orice inventivitate și conștient, pentru prima oară, că ea e perfect capabilă să vorbească, să creeze imagini suficient de puternice ca să-i schimbe viața.

La zece se întorc la hotel. Coridoarele sunt goale. La ușa fiecărei camere stau pantofi. Broasca ușii scoate un mic clic când se închide și, la sunetul ei, Dean se trezește brusc. Răsucește yala. Sunt în siguranță. Orașul e al lui. Nimeni aici nu e mai puternic decât el. Nancy zace, amuțit în somn, cu fărâme albe de promoroacă pe geamuri, cufundat în frig. Nimeni nu e mai binecuvântat, mai demonic.

În baie, ea stă goală în fața oglinzii subțiri. Dean apare în spatele ei. Mâinile lui, profund reverențioase la început, ca ale unui condamnat grațiat, tind treptat s-o ia în posesie. Îi cântărește, cu un gest tandru, sânii.

— Mi-ar sta foarte bine costumul ăla, reflectează ea.

El răspunde fără ecou:

— *Oui.*

— Ăsta mi-a crescut mai întâi, spune ea.

— Serios? întreabă Dean absent.

— A fost întotdeauna mai mare. *Oui.*

El devine atent la cel mai mic.

— Biata de tine, murmură.

Deasupra lavoarului, pe o poliță de sticlă, sunt sticluțele ei. „Biodop” scrie pe una. Ciorapii ei zac boțiți pe podea. La radio, *Nopțile Spaniei.* Costumul, își amintește el, avea curea – o fâșie de piele lucioasă.

Au stins lumina. Un uriaș *armoire*[14]. în cameră, un coș împletit, scaune. Un cuier metalic tip pom pentru haine. Tavanul e foarte înalt. În centru – ochii trebuie să ți se obișnuiască întâi cu întunericul – o lustră grotescă. Orele trec. Ea e pironită pe pat, cu brațele prinse dedesubt, cu picioarele larg desfăcute. Ţine ochii închiși. La radio se aude „Sucu Sucu”. Lumea s-a oprit. Oceanele sunt nemișcate ca niște fotografii. Galaxiile se rotesc în jos. Pizda ei e dulce ca fructele.

Dimineață. Ea zace cu fața în jos, caldă încă de somn, cu brațele în sus pe lângă cap, cu coatele îndoite. Dean e deasupra ei, dând cercuri, în lumina timpurie. Se fut ca niște ridicători de greutăți. El se oprește în cele din urmă, se apleacă s-o admire. Ea nu-l vede, are obrazul acoperit de păr. Pielea ei pare foarte albă. El o sărută pe tâmplă și apoi, cu blândețe, cum ar da pinteni iepei preferate, începe din nou. Ea revine la viață cu un sunet moale, epuizat, ca un om salvat de la înec.

Spatele ei îngust și rece la atingere comandând micul dejun. Chelnerul care îl aduce nici măcar nu se uită spre pat. După ce pleacă, ea sare în sus și, încă goală, pregătește tăvile. În lumina lipsită de zgomot desface croasanții, conștiincioasă ca o cameristă, întinde untul și îi aranjează la loc pe farfurii. Trupul ei sclipește. Îl atrage. Vine lângă ea ca un copil, sperând că ea o să-i zâmbească, o să-i dea să guste. Îi vine să țopăie, să facă gălăgie. Annie e atât de preocupată, de senină. Deschide *la confiture*[15]. „Pune și aici", ar vrea el să-i spună. S-o apuce de mijloc. Să danseze. O sărută pe cot. Ea ridică privirea și-i zâmbește.

Place Stanislas într-o dimineață calmă de duminică. Ferestre prin care tăcerea orașului se varsă afară, purtată pe aripile luminii pure. În orașul acesta s-a născut ea, într-o toamnă melancolică din război. Tatăl se mutase deja cu metresa lui. Mama ei era singură. O iarnă rece în anul acela, o iarnă cu multă zăpadă, tare ca piatra, cu țurțurii sclipind în lumină în lungul acoperișurilor. O iarnă care, cumva, a modelat-o, deși ea nu putea scoate pe atunci nici măcar un cuvânt.

Resturile micului dejun zac împrăștiate ca un festin din seara precedentă. Peste drum e clădirea Operei, cu o tentă aurie în grilajul de la balcon, cu postere invizibile dedesubt. Va veni *Lucie de Lammermoor* – litere negre tipărite pe fond violet.

La Vie Bohème. S-au întors în pat și zac aproape înfășurați în al doilea somn, în zumzetul slab al radioului. Degetele ei trasează conturul coaielor lui, cu golfurile de piele de dedesubt perfect întinse.

În baie, el o privește cum își adună părul în vârful capului, cu brațele ridicate. În cavitățile de la subsuori are o umbră de fire scurte și moi, emanând un miros umed, ca de ceapă, de care el e îndrăgostit. Când ea e în cadă, el începe s-o frece pe spate. Ea se plânge: e prea energic.

El își trece ușor buricele degetelor peste pielea ei.

— Arată mai bine, spune.

Ea nu răspunde. E aplecată puțin înainte în aburul subțire, reconfortant, cu brațele întinse pe marginea albă. Sub ele, vag comuni, i se văd sânii, ca și cum el i-ar putea vedea oricând dorește, ca și cum ar fi neinteresanți ca genunchii. Sfârcurile nespus de palide – abia dacă se zărește unul. El îngenunchează lângă cadă. Ea începe să se spele pe picioare.

Momente simple de impudoare, o impudoare care anihilează dorința, auzim adesea, într-un oraș mare și statornic. Am vizitat Nancy și am citit mult despre el. Capitala Lorenei. Un model de planificare de secol optsprezece. Piețele armonioase, casele elegante sunt tipic franțuzești și potrivite cu o regiune atât de bogată, dar faima și-o datorează unui polonez, Stanislaw Leszczyński, care a primit ducatele de Lorena și Bar de la cumnatul lui, Ludovic XV, și care a domnit la Nancy, dedicându-se înfrumusețării lui. Un oraș venerabil. Cartierul vechi n-a fost niciodată modificat. Un oraș de negustori bogați, strategic, esențial pentru ținuturile de pe graniță. Chiar în fața zidurilor lui... Dar cât de plat sună toate acestea, cât de fără speranță, ca un decor ieftin care se clatină când pășesc actorii.

12

Dimineți de duminică. Atingându-și mâinile înmănușate, se plimbă cu mașina pe bulevardele goale. Școlile sunt închise. Porțile de fier sunt încuiate în fața intrărilor lungi și pline de umezeală care miros a urină. O lumină apoasă, albită de cerul care refuză să se încălzească, cade peste clădiri și colțuri de stradă. Pe neașteptate, ca un grup de supraviețuitori, apare o mulțime de oameni, toți îmbrăcați decent, ieșind din biserică. Mijesc ochii la lumină. Coboară scările, merg mai departe, se opresc la brutărie. De acolo se împrăștie, cu pâinile calde sub braț.

Dean e puțin plictisit. Îi vine greu să vorbească franceză. E sătul de efort, și nici engleza nu e mai bună – a ei e foarte inegală. Greșelile ei încep să-l irite și, în plus, pare interesată să discute numai despre lucruri banale: pantofi, munca ei la birou. Când rămâne tăcută, el îi aruncă priviri și-i zâmbește. Ea nu-i răspunde. Probabil își dă seama, se gândește el. Dintr-odată, se simte transparent. Ochii care-i întorc privirile oarecum mecanice sunt ochii unui copil știutor, și toate eschivările, pozele, artificiile devin prostești. Pe parbriz sunt dâre șterse de albastru ca aerul. În timp ce se uită prin geam la drumul dinaintea lor, e conștient de evaluarea ei calmă. Ea înțelege fără nici o greutate. Viața e perfect clară pentru ea. E una cu viața. Se mișcă în ea ca peștele în apă, fără să se întrebe vreodată dacă are fund, maluri, lumi deasupra...

Lumi dedesubt. În duminicile acelea provinciale eu străbăteam străzile, poate în drum spre prânzul pe care urma să-l iau cu soții Job, având din mers – chiar inventându-mi singur – micile epifanii din care e alcătuit orașul. Clinchetul lingurilor la masa de seară, nevăzută,

din spatele obloanelor școlii de fete. Curțile cu pietriș, grădinile din Autun. Mă postam lângă fereastră în timp ce mă îmbrăcam, cufundat în gânduri dureroase și sperând la apariția lui Claude Picquet, măcar pentru o clipă, în ușa ei. De pe acoperiș, eliberați prin voia luminii, cad țurțuri care trec fulgerător prin fața ferestrelor. Ea nu iese niciodată. Strada rămâne neclintită. Privind înapoi, îmi dau seama că viața e un joc de *solitaire* și că din când în când se produce câte o mișcare. Aș fi putut fi fericit, în ciuda a toate – o fericire liniștită fără îndoială, dar totuși fericit. Ar fi putut să-mi placă foarte mult să ies în oraș la plimbare pe vreme bună – lucruri de felul ăsta. Cunoașterea e ceea ce ne otrăvește, evenimentele pe care ezităm să ni le închipuim.

Zile de iarnă remarcabile numai prin calmul lor... Mă duc la Café Français și mă așez cu spatele la oglinzi, uitându-mă la jucătorii de cărți. Am imagini minunate de acolo, multe reflectate în geam. Aparatul la mine în poală, uneori în spatele unui ziar. Clicul diafragmei mai încet decât sfârâitul unui chibrit. Chelnerița care se făcea că nu vede. Oameni intrând pe ușa aflată chiar pe colț. Un perete e numai cu ferestre care dau spre piață. Lumina e copleșitoare, dar blândă. Voci scăzute. Desfac ziarul și încep să citesc. Din când în când fac însemnări.

Firește, e și Parisul. Stau și aștept pe *quai* în întunericul înghețat. Ceasul sclipește alb ca luna. Trenul cu noaptea-n cap e o aventură: se leagănă deja în ritm când se crapă de ziuă, străbate în goană sate de morți. Găsesc un loc în capătul vagonului. În toate compartimentele aerul pare închis, greu de mirosurile somnului. Ajungem în Nevers după nouă. Zăngănit de uși. Aerul rece dă buzna de afară. În tren urcă o fată frumoasă, într-o haină în carouri. Tatăl ei a venit s-o conducă, îl urmăresc pe geam. Așteaptă sfios ca trenul să se pună în mișcare și atunci, la plecare, face un ultim

și grăbit gest de afecțiune. Ea are pe obraji – altfel, o față inteligentă – cicatricile unei boli de piele. Mâini și picioare frumoase. Tatăl ei arăta distins.

După ce pornim, ea iese din compartiment și intră în *cabinet-toilette,* chiar în spatele meu. Trece foarte aproape, îmbrăcată într-un deux-pièces de mătase roșie. Are o siluetă frumoasă. Trece mult timp, și încep să mă simt ciudat, nu știu de ce. Încep să devin conștient de mine însumi așezat neștiutor în capătul coridorului. E liniște, se aud doar sunetele trenului. În cele din urmă, foșnet de hârtie ruptă. Zgomotul mă alarmează. Trecem pe lângă locomotive moarte. Mai departe în vagon stau în picioare doi bărbați, unul în uniforma albastră groasă a Forțelor Ariene Franceze. Iar hârtie ruptă. Cei doi nici nu mă bagă în seamă, dar dintr-odată mi se face frică. Am un moment de premoniție chinuitoare. Fata va face ceva groaznic, va năvăli afară, mă va mânji pe față cu rahat, mă va insulta, urlând cuvinte pe care sunt sigur că n-am să le înțeleg. Mă pregătesc să mă ridic și să mă mut de acolo, când se aud explozii de aer în timp ce trecem pe lângă alte locomotive. Zgomotul e înspăimântător.

Şi apoi uriașul terminal înnegrit din Paris, catedrala aceea mizerabilă, ponosită și extenuată prin care treci ca să ieși pe străzile cenușii comerciale. Ies să caut un taxi și mă prăbușesc obosit pe bancheta din spate, deși abia e trecut de amiază. Mă gândesc la Cristina, care, mai târziu, în timp ce mergem spre dineu, va începe să-mi povestească despre soțul lui Isabel, cel care îi cere acum ei sfatul. Sunt foarte prietenoși. Se învârtesc cu mașina prin oraș și el arată intempestiv cu degetul spre clădiri pe care le deține.

— Niște blocuri fabuloase, spune ea, ridicând din umeri neputincioasă.

Poartă o rochie neagră scumpă, din care îi iese gâtul gol.

— Pe ăla nu-l deținea el, spune Billy. Era cel mic de alături, minuscul.

— Cel mic de alături, se învoiește ea. Da. Corect. Dar mi-a arătat o mulțime altele.

— Hm, eu n-aș crede chiar tot ce-mi spune.

— Nu știu, replică ea. De ce nu?

— Pur și simplu n-aș crede. Vorbesc și eu cu o mulțime de oameni.

— Tipul e minunat, mi se adresează Cristina. Crede-mă! E nebun după artă.

A băut deja câteva pahare, ceea ce e rău pentru ficatul ei, firește. Ştie, n-o să fie în stare să doarmă. Pe urmă o să-nceapă să aibă crize teribile, mai ales din cauza lipsei de somn. Billy spune că așa e: ar trebui să se odihnească mai mult.

Mergem la Chez Noé, chiar pe malul fluviului, unde, de îndată ce ne facem apariția, suntem luați în brațe cu țipete de bucurie. Ei n-au mai fost aici de luni de zile – e locul unde obișnuiau să vină înainte să se căsătorească.

— Când ne culcam împreună, spune Cristina.

Billy îi aruncă o privire scurtă.

Un restaurant mic, simplu ca o locuință de mătușă. Sus e relativ gol. Ni se dă o masă undeva lângă fereastră. Cristina insistă să luăm șampanie.

— Am chef în seara asta.

— Ai grijă, Popsi! spune Billy.

Ea scoate un râset prostesc.

— În regulă, spune el. Să nu zici că nu ți-am spus.

— Da, scumpule.

Văd afară fluviul negru, netezit ca o folie, și Mercedesul roșcat-cafeniu al soților Wheatland abandonat sub stâlpii de iluminat, cu botul înainte, nu chiar paralel cu bordura. Cristina e pictoriță – sau mai exact, ar fi fost dacă n-ar fi existat prima ei căsătorie. A renunțat la toate de dragul ei. Cu Billy e altfel. Face cursuri din nou, dar... oftează.

— Nu, o asigură el, picturile de acum sunt cele mai bune pe care le-ai făcut vreodată. Ai spus-

o chiar tu.

— Nu știu, au devenit prea intelectuale, răspunde ea. A dispărut toată viața din ele, brusc.

— Ba nu.

— Tu nu ești pictor, spune ea. Apoi, către mine: Dă-mi batista ta!

O clipă mă tem că are de gând să plângă, dar ea își suflă pur și simplu nasul. Se uită direct la mine. Surâsul ei e mereu misterios.

— Spune-i cine mai e la cursuri! o îndeamnă Billy. Isabel. Vine cu pudelul ei și-i leagă lesa de piciorul șevaletului. Ia pictura foarte în serios, nu-i plac glumele pe tema asta.

— Pictează bine? întreb.

— Nici nu știi cât ești de haios, spune Cristina.

Carnea îi lucește pe lângă negrul rochiei, și pare plină de gesturile acelea rebele care-i vin atât de firesc când bea. Are ochi mari, fermecători și gene deschise la culoare.

— Nimeni nu știe să picteze la cursurile astea. Ba nu, e cineva. Alix ar putea picta bine, dar nu-și dă silința. Trebuie să fii gata să renunți la orice.

— Normal.

— Serios, îmi spune. O cunoști pe Alix?

— Nu cred.

— E fabuloasă, spune Cristina. Ţi-ar plăcea.

Patronii vin să stea la masa noastră, mai întâi Michelle, care se apropie de noi cu un zâmbet încântător. Nu e tânără, ci aflată în etapa ultimei frumuseți, cea mai sigură de sine, ca mama unui coleg de școală. O vezi ieșind dintr-o mașină, vezi sclipirea unei gambe elegante, și te copleșește o iubire insuportabilă.

Michelle are o surpriză: ea și Charles s-au căsătorit! Printre felicitări și îmbrățișări sincere, intră sfios și Charles, și asta declanșează un nou val de saluturi. Cei doi deschid încă o sticlă de șampanie și scot la iveală chiar și rezerva de

Calvados. Apoi ne cântă un mic duet. E mișcător. În toți anii în care ea i-a fost metresă, au fost absolut onești în legătură cu relația lor, dar căsătoria îi face să roșească și s-o dea pe glume. Fiul lui Michelle, care are vreo cincisprezece ani, vine sus cu un prieten. Toată lumea stă de vorbă, mai puțin eu și prietenul acesta. Noi suntem străini de trecutul care îi unește pe ceilalți. Prietenul fumează țigări, iar eu beau Calvados.

Când plecăm, are loc o ceartă, a doua în seara aceasta. Prima s-a produs fiindcă Cristina n-a vrut să meargă cu Billy la service să ia mașina. Acum el vrea să meargă să danseze.

— Ah, Doamne! spune ea.

— Doamne, ce?

Întotdeauna se îmbufnează.

— Nimeni nu merge să danseze, spune ea.

Mergem în schimb la o *cave*[16]. Billy e furios și plictisit tot timpul. O negresă cântă într-o franceză superbă, și rochia ei cu paiete sclipește orbitor, ca niște solzi de cristal. E ca o naiadă într-o piele de argint. Are dinți hipnotici. Surâsul ei îți spulberă orice speranță. Billy o privește impasibil. Cristina se reazemă de umărul meu și îmi dezvăluie că sunt singurul lui prieten, absolut singurul, de care ei îi place.

— Ar trebui să pictezi, îmi spune, știi?

— Crezi?

— Da. Noi doi facem același lucru, nu ți se pare? Eu și tu.

— Nu chiar. Eu nu schimb nimic.

— Ba da, bineînțeles! răspunde ea cu înverșunare.

— Nu, nu cred. Oricum, nu contează atât de mult, n-aș putea să pictez. *Tu* ar trebui să pictezi.

Ea surâde straniu. Mă tem să-i explic.

— Ai mare dreptate, spune într-un sfârșit. Îl observă pe Billy. Iubitule, ce s-a întâmplat?

— Nimic, răspunde el rece.

Ea râde.

— Hai să mergem să dansăm! spune.

O luăm pe Boulevard Raspail. Pe undeva pe-aici e un club, ascuns printre vitrinele obișnuite. Nu se pun de acord unde, până când, deodată, trecem pe lângă el. Billy oprește cu o smucitură. Dă cu spatele într-un loc de parcare cu o pricepere terifiantă. Cristina coboară și mă ia de braț. E un local unde vin armatorii greci milionari, îmi spune. Orchestra nu ia niciodată pauză.

Cristina refuză să danseze, firește. Ne uităm în schimb la alții, o japoneză suplă care a stat la bar și un bărbat de vreo șaizeci de ani, gras ca un patiser. Se despart în ritm și se întorc cu fața spre laturi, apoi dansează spate în spate. El e absurd, dar foarte grațios. Picioarele îi joacă sprintene ca șoriceii. În sfârșit, orchestra începe să cânte ceva ce-i place Cristinei. Dansăm cu ea pe rând.

— La masa aia stă Onassis, îmi spune ea în ring.

— Care?

— Cea din colt.

— A! Mă uit țintă într-acolo. Cum arată?

— Ai văzut fotografii cu el, nu? spune ea.

— Da, dar de aproape...

— Arată foarte bogat, spune ea.

— El poartă ochelarii ăia întunecați?

— Ochelari de soare, adică? Toți poartă. Nu știi niciodată la ce se gândesc.

— La tine, îmi imaginez.

— La mine?

— Sunt sigur că te privește apreciativ.

— Mi-ar plăcea să-i prind privirea aia.

— Chiar te-ai căsători cu un bărbat bogat?

— Data viitoare, spune ea. A, n-ar dura, dar el ar fi foarte fericit.

— Serios?

— O, da!

Are momentele ei. E totuși periculos să crezi în ceea ce pare Cristina să fie. Adesea îți dă impresia că dedesubt e o altă femeie, disperată, dar

asta e sfera de acțiune a puterii ei, această sugestie de abundență sexuală. Billy vorbește întotdeauna despre cât e de frumoasă. Pare aproape să protesteze: dar chiar *e* frumoasă. Şi este. Viața lor e aranjată astfel încât să etaleze această frumusețe.

În ring vine un dansator înalt, pasionat, oacheș ca un țigan, într-un costum sobru. Are părul lung și pantofi cu tocuri înalte de piele. Dansul lui singur vădește o sclipire de nebunie. Prietenii de la masa lui îl privesc cu un zâmbet. Tânăra japoneză îl vede. Grăsanul îi aude picioarele. Ritmul muzicii se întețește. A început un concurs obișnuit. E ca începutul unei crime pasionale, cei doi înfășoară deja giulgiul în jurul bietului burghez corpolent, privirile fierbinți li se întâlnesc în timp ce se zvârcolesc de o parte și de alta. Dar el n-are de gând să moară. Dansează ca un posedat, cu fața roșie și lucioasă de transpirație, cu un zâmbet de mort pe buze. Falca îi cade. Totul în club s-a oprit. Toată lumea se uită. Mă aștept din clipă în clipă să-l văd căzând ca o haină ponosită. Numai muzica îl poate omorî. Dansează toți trei frenetic. Muzicanții au luat-o razna.

În drum spre casă, ne rătăcim. Cu toate că soții Wheatland locuiesc de cinci ani în oraș, Billy nu știe unde suntem. N-avem pe cine întreba. Încetinim la colț de stradă ca să încercăm să citim plăcuțele și apoi, scrâșnind din cauciucuri, decolăm din nou. Străzile sunt pustii, doar câte o mașină din când în când, chiar și în marile intersecții. Gonim la întâmplare cam o oră. Cristina și-a lăsat capul moale pe umărul meu și doarme. După o vreme – trecem pe lângă anumite magazine pentru a treia oară – începe să cânte. Are ochii încă închiși. De pe buze i se desprind cuvinte nedeslușite, vag poetice. Billy îi aruncă o ocheadă. Pare doctorul care ne duce la spital. În cele din urmă, chiar când ajungem într-o parte a orașului pe care el o recunoaște, ea se sforțează să se ridice. Simt o dezamăgire bruscă, de parcă m-ar fi

abandonat, dar apoi, la schimb, Cristina îmi zâmbește instinctiv cu toată sinceritatea. Trecem pe lângă tot felul de galerii de artă. Ea le urmărește cum dispar.

— Acolo, îmi arată. Acolo o să am o expoziție într-o zi. Chiar în galeria aia.

Ne uităm prin parbrizul din spate.

— Acolo?

— E cea mai bună galerie din Paris.

Billy o ignoră. Ea începe să-și aranjeze părul, răsucind oglinda retrovizoare ca să se vadă. El nu spune nimic. Ea începe să-i mângâie gulerul. Cerul și-a pierdut negreala. E prea târziu ca să mai dormim.

Patul meu e într-o cameră care servește și drept cabinet. Imediat lângă scară. Ei trebuie să treacă pe-aici ca să ajungă în dormitor. La geam sunt trase draperii enorme, aproape prea grele ca să se umfle, dar partea de jos pare deja tivită de o lumină ștearsă. E duminică dimineață. Închid ochii și aștept. Vom avea poate micul dejun pe la unu. Pe urmă putem face ceva amuzant.

13

Așteaptă amândoi în stradă, într-o după-amiază târzie. Aerul e subțire ca hârtia. Ziua e brutală. Urmează să vină prietena lui Anne-Marie. El e, bineînțeles, curios, deși se preface a nu fi. Vrea să vadă cum arată. Privește în jur, încercând s-o ghicească de departe. În sfârșit, ea apare, într-un palton cu un mic guler de blană, plângându-se de frig. Fiica unui băcan din Saint-Léger. O cheamă Danielle.

În cafenea, Dean stă degeaba în timp ce ele vorbesc în franceză. Danielle pare mai în vârstă, mai sigură pe ea. Are părul lung, pe care și-l lasă revărsat peste umeri și prin care-și tot prefiră degetele în timp ce vorbește. El răsfoiește caietul de școală al lui Annie. Paginile au liniament de matematică. Linii albastru-deschis trase cu rigla, ecuații scrise atent, demonstrații. După un timp, își dă seama că ea îl privește și închide caietul.

Își iau la revedere la ușă, prietena trebuie să prindă trenul.

— *À toute à l'heure*[17], spune Dean.

— Nu, îl corectează ea din scurt. Nu ne vedem mai târziu, nu astăzi. E *à bientôt*[18].

— *A bientôt*, repetă el.

După aceea, Anne-Marie îl întreabă dacă i-a plăcut de ea. Dean nu răspunde.

— Are păr frumos, spune.

— Mama ei n-o lasă să și-l tundă.

— Nu?

Stau în tăcere. El e încă enervat. Și e neliniștitor să afle deodată că ea are o altă viață, un alt om pe care vrea să-l vadă. Cere un pahar cu vin, o întreabă dacă vrea și ea unul. Ea pare foarte tăcută.

— Nu, spune, *merci.*

Iau o masă ușoară jos, în apropierea gării. Chelnerul de acolo îi cunoaște. Nu vine multă lume în serile de iarnă, așa că stau singuri în camera lungă și vorbesc cu voce scăzută. Un automobil solitar cotește după piață. Fără a îndrăzni să-l privească, ea îi atinge mâna cu care nu mănâncă. Apoi încet, prinzând curaj, începe să-i mângâie degetele unul câte unul.

În cameră, îl roagă s-o dezbrace. El se supune fără chef. E foarte frig, și ea se grăbește în pat.

— Vrei să vin puțin lângă tine? o întreabă el în cele din urmă.

— Nu-i nevoie să mă mai întrebi.

El își scoate repede hainele, și corpul i se încordează când intră în așternuturile reci. Stau amândoi nemișcați, așteptând ca trupurile să li se încălzească de ajuns ca să se poată atinge. Se aude foșnetul brațului ei ridicat.

— Mi se pare minunat părul tău, spune.

Dean rămâne tăcut.

— Îți place?

El dă din umeri.

— Hm... spune.

— E foarte moale. Ca blana de focă.

— De focă?

— Da. *Beaux cheveux*[19], murmură ea și se lasă captivată de nume. *Beaux cheveux.*

Cuvintele acestea șoptite îl învinge. Întoarce capul cu fața spre ea în întuneric. Buzele li se întâlnesc. Ea are răsuflarea subțire și puturoasă. El simte că amețește, simte că are nevoie de aer. Prin crăpătura de sub ușă vine lumină, o lumină care dezvăluie treptat camera. Acum îi distinge fața limpede, de sfântă, albă ca o scrisoare. Prin perete răzbat vocile slabe ale celor din camera alăturată. Altfel, tăcerea e completă. Nu se mai aud soba sau ceasul, zgomotul câte unui camion întâmplător. Au purces în ei înșiși. Mâna ei îi atinge pieptul și începe să coboare în desene lente, chinuitoare. El

stă neclintit ca un câine sub atingerea ei, neclintit ca un idiot.

Ea a fost sedusă la șaptesprezece ani de un chelner italian la Contrexéville. Era prima ei vară departe de casă. Nu cunoștea pe nimeni. N-avea de gând să se împotrivească. În fiecare seară se ducea să danseze, cu vreo altă fată sau singură, și acolo îl cunoscuse, în conversația și parfumurile ieftine din pavilion. L-a plăcut, dar vara s-a sfârșit. El a plecat. Bineînțeles, la Orléans a fost descoperită repede, apoi a fost Roland la Troyes, prietenii lui, băieți din Saint-Léger, Citroëne parcate în desișul pădurii, tineri tunisieni care lucrau ca vânzători. Dean știe că nu e primul, dar n-are nici o dorință să fie curios, cel puțin nu în privința asta, pentru că nici el nu e întru totul ceea ce pare. Inteligent, da, însă e cumva sătul de darurile lui. Pare deja să le lase în urmă. A terminat cu școala, deși uneori se gândește că poate încă nu. Matematicianul inteligent dispare, tânărul pentru care totul era prea ușor. Existența lui devine deja tulbure, ciudată. E ca un fiu căruia nu i se mai oferă susținere financiară și care renunță acum fără să ezite la obiceiuri, la cursul vieții obișnuite, cu toată siguranța de sine a unui anarhist.

Mama lui e moartă. S-a sinucis. Căsătoria a fost terifiantă pentru ea. În miezul ei s-a trezit singură. În ultimul an de viață i-a trimis surorii sale telegrame lungi, uneori cu citate poetice, Swinburne, Blake. Într-o zi și-a ars jurnalele – o zi de primăvară –, s-a dus și a intrat în fluviul Connecticut ca să se înece, la fel ca Virginia Woolf sau *madame* Magritte. A fost înmormântată la Boston, orașul ei natal. Mi-am imaginat slujba. Dean are șase ani, sora lui, trei. Stau amândoi uluiți și cuminți, în timp ce coșciugul mare și lucios e coborât în pământ. Înăuntru zace femeia înecată care le-a dat viață și care le dă acum un exemplu de melancolie și devotament ce se va întipări în ei pentru totdeauna. Peste capacul gol pe

dinăuntru cad cu un bufnet bulgări de pământ – și, pe jumătate orfan, purtător al morții mamei sale, care nu e încă nici măcar reală, Dean își începe viața. Mare parte o știți, cel puțin facultatea, căutările.

Acum, la douăzeci și patru de ani, a ajuns la vremea alegerilor. Ştiu prea bine cum e. În plus, i-am citit scrisorile. Tatăl lui îi scrie cu o caligrafie superbă, cultivată – caligrafia unui copist înnăscut. Mustrări că nu înfruntă viața, că trebuie să se gândească mai serios la una sau la alta. Mi s-a părut hilar. Cuvinte care pentru el nu înseamnă nimic. El a pornit deja într-o călătorie uluitoare care e mai degrabă un fel de boală, devenind tot mai îndepărtat, tot mai legendar. Viața lui va fi plină de impulsurile acelea care îl fac să dispară și apoi să se afle de el prin Dublin sau Veracruz... Nu spun adevărul despre Dean, îl inventez. Îl creez din propriile mele inadaptări, asta trebuie să țineți minte.

După o vreme, începe faza a doua: perioada alegerilor limitate. Nesiguranțe, temeri ciudate din trecut, în sfârșit, vine, bineînțeles, etapa a treia, închiderea, când trebuie să începi să te izolezi de lume printr-un fel de paravane, pentru că forța de a lua totul în considerare în toată diversitatea sa zguduitoare a dispărut, și forma vieții – dar până atunci el va fi într-un mormânt de poet – apare în sfârșit, ca stropul gata să cadă.

Dean nu înțelege toate acestea încă. Pentru el nu înseamnă nimic particular. La urma urmei, nu e nemulțumit. Ea are sânii fermi, pizda suculentă. O fute cu grație, mânat de pura bucurie. Se arcuiește ca s-o vadă și să-și vadă pula intrând în ea, coaiele umflate dedesubt. Mitologia l-a acceptat, imagini în care nu poate să creadă cu adevărat, scurte ca visele. Sudoarea i se scurge pe brațe. Se rostogolește în frunzele umede ale dragostei, se scoală curat ca aerul. Nu e nimic la ea pe care să nu-l adore. Când termină, ea rămâne moale și

tăcută, vlăguită. A devenit întru totul a lui, și zac amândoi ca niște beți, cu membrele goale încrucișate, în depărtarea rece încep clopotele, umplând întunericul, limpezi ca psalmii.

14

Sâmbătă, șase ianuarie. Cerul e fără nor, albastru, rece ca gheața și totuși arde ochii. Soarele e exact atât de tare cât să-l simți prin parbriz, nu mai mult. E cea mai rece zi din an. În apropiere de Beaune, el ia un viraj intrând pe sens opus și atunci, prea târziu, vede silueta de la marginea copacilor, o siluetă în uniformă care îi face semn lejer să oprească. Sunt doi acum: *gendarmes.* Dean a încălcat linia continuă de pe mijlocul drumului. E grav. În Franța *les agents* nu stau la discuții. N-ai voie să încâlci regulile. Vin cu pas agale către mașină. Au fețe de vânători, lipsite de emoție și înțelepte. Îi cer actele. Franceza lui dispare, se năruie în câteva cuvinte inepte. Se bâlbâie și doar cu greu poate răspunde. Polițiștii sunt răbdători. Par să-i urmărească buzele, ca și cum ar putea să-l înțeleagă în ciuda lui însuși. Nu-i aruncă decât o privire scurtă lui Anne-Marie, care stă nemișcată ca o cameristă în timp ce Dean se chinuie să mintă. Calvarul pare să nu se mai sfârșească. În sfârșit, polițiștii îi transmit, prin gesturi, un avertisment și-i dau voie să plece mai departe. Dean le mulțumește.

Ştie că s-a purtat stupid, și asta se vede și mai limpede din tăcerea ei, din ceva de pe fața ei. S-a purtat ca un băiețel speriat. Mai rău, nu-și găsea nici cuvintele.

— Noroc că nu vorbesc franceza prea bine, spune el, râzând forțat.

— *Oui,* răspunde ea.

Tot drumul până la Dijon ea rămâne cumva dezinteresată de el. Merg într-o tăcere neîntreruptă. Frigul se strecoară înăuntru, ziua e vânătă – oamenii, obiectele, lumina însăși. El trage în față la Hôtel de la Cloche.

— Cum ți se pare?

Ea nu răspunde.

Abia când ușa camerei se deschide, ea se schimbă dintr-odată.

— Ah, strigă, *c'est très joli!*

Dean e suspicios. E ridicol de modern. Holurile pe care au venit până aici fuseseră generoase, într-o semiobscuritate potrivită, și acum poftim: culori țipătoare și sterilitatea mobilei noi. Podeaua a fost rașchetată și lăcuită. Tapetul galben e imprimat cu sute de mingiuțe colorate. Se întreabă dacă Annie n-a fost cumva sarcastică, dar nu, ea începe să despacheteze fericită. Se uită în baie și i se pare perfectă. Dean e iritat. Îl inundă un val de nesiguranță. După-amiaza începe să i se pară rău prevestitoare. Are în ea un gol pe care, dintr-odată, el nu știe cum să-l umple.

— Ieșim? întreabă ea.

— Doamne, e un frig de crapă pietrele!

— *Pardon?*

— E prea frig, spune el. Unde vrei să mergi?

Ea dă din umeri. Să vadă magazinele.

— E ger, spune el.

— *Non,* se tânguie ea.

Străzile sunt aglomerate, indiferent de vreme. Se plimbă până la șase, uitându-se în vitrine, și în fața unui magazin stau multă vreme și admiră un pulover negru. Dintr-odată, el se hotărăște să i-l cumpere. Intră amândoi. Costă patruzeci de franci. E mai mult decât crezuse el. *La vendeuse*[120] așteaptă, cu o față inexpresivă. Toți par să asculte. Puloverul zace moale, eticheta elegantă îi sclipește în interiorul gulerului. Patruzeci de franci. În cele din urmă, el dă aprobator din cap.

— În regulă, spune.

E ca și cum ar arunca vâslele.

Ea se agață de brațul lui în timp ce merg apoi pe stradă, și el vede reflexia lor în geamul rece ca gheața. Seamănă cu un cuplu din clasa muncitoare.

El e slab, dur, fără cravată. E seară. Își imaginează că arată ca un boxer.

Căldura anemică din hotel îl remontează. Ea începe să se dezbrace ca o colegă de apartament și se urcă în pat. Dean își scoate și el hainele și pantofii. Își desface cămașa încet, cu siguranța de sine a unui sportiv.

E aproape întuneric. Ea are brațele prinse dedesubt. El o simte ezitând, apoi începând să cedeze. În obscuritate, spasmele ei disperate îl umplu de cea mai profundă și adâncă bucurie.

Iau masa pe rue Michelet, într-un restaurant plin de zăngănitul blând al farfuriilor, o cină lungă care pare aproape o reminiscență, atât sunt de încântați, de mulțumiți să mănânce în liniște. Ridică ochii și se trezesc schimbând zâmbete. La sfârșit li se face somn. Se îndoapă cu brânză, *époisses, cîteaux,* specialități ale unei regiuni cunoscute pentru bucătăria sa.

Ea e insațiabilă. Nu-l lasă în pace. Se dezbracă și-l cheamă. O dată în seara aceea și de două ori a doua zi dimineața el se supune și în întunericul dintre ele rămâne treaz, cu luminile Dijonului palide pe tavan, cu bulevardele nemișcate. E o noapte aspră. Trec perdele de ploaie. Stropi grei răsună în burlanul de lângă fereastra lor, dar ei sunt într-un porumbar, sunt porumbei sub streșini. Ploaia cade peste tot în jur. Ei stau adânciți într-un așternut de pene, răsuflând ușor. Sperma lui plutește încet înăuntrul ei, prelingându-i-se printre picioare.

Lui vinul i-a făcut sete. Pe la trei noaptea se scoală să bea apă. Annie întoarce capul somnoroasă și cere și ea. Se ridică într-un cot să bea, și mâna lui îi susține spatele. După aceea el deschide fereastra mai larg. Ploaia e constantă, dură ca peletele. O aude căzând peste acoperișurile din Dijon, schimbându-și direcția, îndreptându-se apoi în altă parte, peste bulevarde, în lungul

străzilor negre. Pe ea îi vine s-o sărute în spatele genunchilor. Adoarme, în cele din urmă.

Nu se va mai trezi niciodată, nu din acest vis, asta știu sigur. E deja prea cufundat în el. A atins nadirul. Nu se poate mișca. Dimineață, în lumina limpede, sacră, se comportă ca un tată afectuos, trăgând-o spre el și împingând pernele jos din pat.

15

Ea a fost concepută după multe greutăți – nu știu dacă asta are vreo importanță – și s-a născut în toamna lui 1944, ultima toamnă a războiului. Tatăl ei plecase deja de două luni. Mama, pe care n-am s-o văd niciodată, a avut o viață săracă, nefericită, deși ulterior s-a remăritat. O iarnă în care copila ei e bolnavă, o iarnă dezolantă, prin care ea se chinuie să treacă singură. Restaurantele sunt scăldate în lumină. În spatele ferestrelor aburite din Café du Commerce, oameni de afaceri stau de vorbă. Literele albicioase de neon de pe firma salonului dansant luminează o curte îngustă – în timp ce se întoarce acasă de la spital în întunericul serii, ea vede perechile intrând. Degetele îi sunt reci, și la mâini, și la picioare. Viața ei n-are soluție. E ca o fărădelege care nu poate fi îndreptată.

Nu știu ce să cred despre această mamă, această femeie care nu se plânge și pe care sunt atât de tentat s-o plac. Mi-o imaginez oarecum simplă și amatoare de bârfă. Nu sunt sigur nici măcar unde s-a născut, în Metz, cred, una dintre cele Trei vechi Episcopate, împreună cu Toul și Verdun. N-am nici un motiv să spun Metz, dar trebuie s-o plasez undeva.

Édouard, tatăl, era un fel de dandy, deși, îmbătrânind, s-a îngrășat. S-a născut în Belgia. Anne-Marie îl vede din când în când. Trăiește în lumina anilor târzii (era considerabil mai în vârstă decât mama ei) cu o tânără soție, undeva la nord de Paris. Ea are o slujbă, căci el nu mai e în stare să lucreze prea mult. Are câteva investiții, și reușesc să se descurce. El e foarte atent cu banii, chiar mai mult decât majoritatea francezilor, ceea ce e în sine remarcabil. Au un băiat de unsprezece

ani. Surprinzător e că Anne-Marie și mama ei se raportează amândouă cu afecțiune la acest nemernic. Mama a ajuns chiar să-l țină timp de câteva săptămâni pe băiat la ea când Édouard și soția lui au fost plecați în Scandinavia. Bineînțeles, a fost plătită, dar lucrul pare totuși extraordinar. Cât despre soțul ei actual, nu știu nimic despre el, absolut nimic. A salvat-o de o viață solitară, atât.

Există o fotografie cu Annie, tatăl și fratele ei vitreg; toți trei privesc direct spre aparat. Ea are șaisprezece ani, dar pare mai tânără. În spatele lor e ceva ce pare a fi gara, ferestre mari, o fațadă distinsă. E unul din acele mici instantanee obișnuite care reprezintă viața aproape oricui. A fost făcut în lumină. Fețele lor sunt orbitor de albe, ochii, mijiți. Singurul lucru excepțional aici e prezența ei, care te face să iei poza în mână și s-o privești de aproape, ca să vezi dacă prinsese deja vreo formă la vârsta aceea, dacă e ceva pe fața ei... Anne-Marie o ține în *armoire,* sprijinită drept ca să poată fi văzută când se deschide ușa. Chiar în spatele ei e o cutie mică, de carton, și în ea sunt două sau trei sute de franci, economiile ei. Dean știe că banii sunt acolo. A văzut-o punând o sumă înăuntru. Ea îi trimite o parte din salariu mamei, dar existența acestui teanc subțire de bancnote, echivalent cu chiria pe vreo două luni, e cumva mișcătoare. Eu îl văd ca pe motivul unei trădări, dar, firește, e exact opusul. Şi totuși e remarcabil că stă acolo, atât de puțin ascuns. Ea e atentă cu banii. Nu glumește în privința lor. Nu cheltuiește niciodată nimic când e cu el – poate să cumpere câteva timbre poștale, atât. Nu i-a cumpărat niciodată cadouri de nici un fel – cel puțin eu nu știu. Şi totuși, chiar înconjurată cum e de aerul stătut al sărăciei, sunt sigur că Dean ar primi cei două sute de franci dacă i-ar cere. Şi mi-e groază că ar putea. Ea pare gata să dea prea mult – sunt bântuit de ideea asta –, și, ca un prost care se grăbește să introducă toate îngrijorările plicticoase

ale propriei lui vieți într-a ei, vreau s-o previn. Pe de altă parte, știu că nu există nici cea mai mică posibilitate ca el să fie vreodată convins să-i ia. Sau poate dimpotrivă: ar face asta fără nici o mustrare de conștiință, de parcă ar avea dreptul la acești bani la fel cum are la persoana ei, la gândurile și însești visurile ei. Sunt sigur de una din cele două, dar nu mă pot hotărî de care. Banii mă distrag. De fapt, văd și prin ziduri de piatră cutiuța aceea de culoarea ceaiului, cam cât să încapă în ea un ceas de mână, și fotografia pe care o sprijină.

Obiectele au formă, greutate și culoare, și dincolo de ele o dimensiune pentru care nu există scară, au importanța lor, și camera ei, viața ei despre care știu de fapt atât de puține sunt mobilate cu obiecte care au devenit treptat suprareale. Apar oriunde m-aș uita. Fură identitatea lucrurilor de care sunt înconjurat de fapt. Deșteptătorul ei cu ace luminescente, care rămâne puțin în urmă și pe care l-a avut la Orléans, poate, la Contrex, unde alarma suna devreme, stridentă. Ba nu, acolo o trezea o altă fată. Dimineți de vară. S-a întors târziu din oraș aseară și i-e somn. Pantofii i s-au răsturnat pe podea. Rochia zace aruncată pe un scaun... Laveta de pânză cu care se spală, cusută în formă de mănușă. Cosmeticele ei. Pieptănul. Cutia unde și-a ascuns economiile. Ah, Anne-Marie, existența ta e atât de pură! Ai copilăria ta săracă, cărți poștale de la băieți din Saint-Léger, pe tatăl tău vitreg, disperarea ta. Nimic nu te poate atinge, nici o revelație, nici o crimă. Ești ca o poveste tristă, ca frunzele de pe stradă. Te repeți ca un cântec.

Dean o vede aproape în fiecare seară. Uneori nu se mai obosesc să mănânce. O portocală, o cană de ceai. Se plimbă cu mașina prin frig. În cameră, ea îl dezbracă și-l întinde în pat. El i se supune ca un copil uriaș. Ea îi toarnă un pahar de vin și i-l pune alături. Apoi în voie, de parca ar fi singură, își scoate hainele și-și pune un halat. Se spală.

Începe să se pieptene. Laveta de bumbac i se lipește de corp, Dean îi distinge coapsele, fesele rotunde. Vrea o cameră cu covoare și oglinzi, îi spune. Dean tace. Iese din halat și se postează goală în fața oglinzii. Şi cu un pat mare, adaugă, privindu-se. El abia dac-o ascultă. Ochii lui trec încet de la substanță la reflexie. Ea se întoarce să vadă dacă e treaz.

— Phillip?

Nici un răspuns. Ea se apropie de pat. Mâinile lui se ridică tăcute în întuneric s-o primească, s-o tragă în jos.

— Te prefaci că dormi, spune ea. Ești un copil rău.

— Ba nu.

El a întors-o cu fața în sus ca s-o admire – obrajii palizi, fermi precum gambele. O mângâie, își strecoară mâna între picioarele ei.

— E hrănitoare, spune.

— *Comment?*

— *Je t'aime.*

Sunt amândoi întinși pe o parte. Ceasul ticăie. Soba de metal trosnește ca sticla. Dedesubt, corsicanii stau de vorbă, vocile lor pasionate răsună pe scară. Ușa de la ieșire se închide.

— Stai puțin! șoptește el.

Ea e deasupra.

— Nu mi l-am pus.

— Nu-i nimic, spune ea.

— Ești sigură?

Ea încearcă totuși să-i dea înainte singură. El se crispează.

— Anne-Marie!

— *Si!* insistă ea.

El îi dă drumul puțin ca s-o ghideze.

Începe încet, cu mâinile pe talia ei. I se pare încununarea vieții lui.

16

Imagini trecute și remanente ale Franței, reflectate la nesfârșit ca fațetele unei pietre prețioase inepuizabile. Mă plimb prin casa tăcută. Lumina hibernală îngheață camerele înalte, traversează mobilierul, ferestrele. Nemișcarea e o trăsătură a întregului. Nu e vreun amănunt anume care s-o furnizeze. Există ca o față acoperită de văl.

Imagini din orașele de provincie. Sens. Deasupra râului, deasupra străzilor liniștite se înalță faimoasa catedrală, reflectată în splendoarea de la Canterbury[21]. Se vede de la depărtare Saint-Étienne: veacurile i-au înălbit piatra ca pudra, și de pe statuile preafericiților lipsesc capetele, dar își face oricum apariția de la mare distanță, avertizând călătorii asupra prezenței Domnului. Construită printre primele în marea familie a edificiilor gotice risipită în toată Franța, durează ca un mit în alb. Micile magazine au crescut strâns în jurul ei, cinematografe, restaurante. Şi totuși rămâne de neatins. Acoperișul, tipic burgund, lucește în soarele amiezii cu ciudatul lui model piele de șarpe, împărțit în carouri – negru cu verde, ocru, roșu. Soarele îl stropește ca apa. Strălucirea pare să se răspândească.

Sens. Au adormit. Dean se trezește primul, la începutul după-amiezii. Îi desprinde ciorapii și îi rulează încet până jos. Urmează fusta și apoi chiloții. Ea deschide ochii. El îi lasă portjartierul, ca să-i confirme goliciunea, și-și pune capul acolo. După un timp, găsindu-și o poziție mai confortabilă, se întinde între picioarele ei, cu pelvisul drept pernă și genunchii la îndemână. Ascultă traficul. Întoarce puțin capul ca s-o vadă

dacă doarme: ea îl privește, calmă. Sub urechea ei e umed.

El are bani, totul s-a schimbat. Aproape nouă sute de franci în bancnote imaculate, luate pe biletul lui de întoarcere cu avionul. Frumusețea bancnotelor numărate sub ochii lui l-a făcut slab. Nu le-a îndoit. Le-a ținut netede, în pachete rigide de câte zece, prinse la colț. Când le are asupra lui, poate vorbi dintr-odată franceza. Se vede limpede pe sine însuși, e capabil să se gândească la multe. Sunt importante, aceste hârtii inepuizabile de zece franci, sunt esența inventivității. Garanțiile vieții lui.

Ajung în restaurant cam devreme. Mesele sunt goale, chelnerul-șef stă singur. Sunt conduși pe lângă un șemineu unde arde încet un buștean imens, cu flăcări nu mai mari ca mâna omului. Pe o masă lată, șunci masive își dezvăluie interiorul bogat, platouri cu pește gătit, ciuperci, ornamente din fructe. Se așază într-un separeu, față în față. Annie își atinge un herpes de pe bărbie.

— Luăm *prix-fixe*[22]? îl întreabă.

— Nu știu.

Dean citește. Ea se atinge în continuare.

— Încetează! îi spune el, și ea se supune.

În separeul vecin sosește un trio elegant: un bărbat cu păr argintiu, scos ca din cutie, de condiție bună, și două femei, probabil soția și mama lui. Dean îi vede în spatele ei, primesc meniurile. Chelnerul-șef stă de vorbă cu ei. Toți zâmbesc. El coboară din nou privirea.

— Ţi-e foarte foame? întreabă.

— *Ah, oui.*

— E mult prea mult, spune el tot cu capul plecat. Nici măcar nu cred că poți mânca totul.

— *Oh, j'ai faim,* insistă ea.

— În regulă.

În spatele ei, cei trei discută cu căldură într-o franceză superbă din care el nu aude nici o vorbă. Îi privește lung, prea lung, dar nu se poate abține.

Simte că se îmbufnează. Ea se întoarce să vadă la ce se uită, și Dean e copleșit deodată de un sentiment umilitor. Ea începe să facă ceva sub masă, să-și curețe unghiile de rămășițele de ojă.

— Te rog! spune el.

Annie ridică privirea. Sunt momente teribile în care îți vezi iubirea cu ochi reci. Ea are o față de vânzătoare, Dean vede clar, frumoasă, dar ieftină. E copleșit de nerăbdare. Nu vrea decât să plece de-aici. Cei trei l-au transformat cumva într-un delincvent. Anne-Marie nu spune nimic. Simte mirosul furiei lui. Își ține mâinile ascunse în poală.

Mănâncă încet, nu găsesc prea multe să-și spună. Masa e prea încărcată. Ea își pierde pofta și nu mai poate să termine, ceea ce pe el nu face decât să-l enerveze și mai tare. Îi mănâncă el desertul. Ea stă tăcută, palidă ca o școlăriță.

— N-ar fi trebuit să comanzi atâta.

Ea ridică mâna și-și scoate micii cercei atârnați de lobii urechilor, ca și cum s-ar pregăti de culcare.

— Eram sigur că n-ai să mănânci.

După aceea se plimbă amândoi prin oraș. Totul e tăcut. Ea pare retrasă în sine. În apropierea catedralei rămâne în urmă, se mișcă foarte încet.

— Ce este?

Vocea ei răspunde slab.

— *Rien*.[23]

El o așteaptă.

— Ți-e rău? insistă.

Ea pare gata să izbucnească în plâns. Scutură șovăielnic din cap și, cum stă acolo, lângă nava impunătoare a catedralei, vomează deodată întreaga masă la picioare; scoici și pui de baltă se împrăștie pe pietrele din caldarâm. Ea icnește și nu-i ajunge aerul. Dean o ține să nu se clatine. Se uită în jur și e ușurat să-și dea seama că nu-i vede nimeni.

— Cum te simți? Vrei să stai jos?

Ea răsuflă doar, sleită de puteri.

— *Ton mouchoir*[24], îi cere cu voce pierită.

El i-o întinde. Ea o duce la buze și-și șterge colțurile gurii. Încearcă să surâdă. Se teme pentru pantofii ei, să nu-i fi pătat. Se sprijină de el și ridică picioarele, unul după altul, să se uite.

— N-au nimic, îi spune Dean. Vrei niște ceai?

— *Non. Merci.*

— Cred că ți-ar face bine.

— *Non,* șoptește ea.

I-e rușine, dar se simte purificată. Fața ei albită și-a pierdut asprimea. Agățată de brațul lui, îl urmează, spășită, pe străzile întunecoase.

A doua zi dimineață nu mai are nimic. Pula lui e tare, și ea i-o ia în mână. Întotdeauna dorm dezbrăcați. Trupurile lor sunt inocente și calde. Până la urmă ea e întinsă peste perne, un ritual pe care îl acceptă fără o vorbă. După jumătate de oră se dezlipesc, consumați, și cer micul dejun. Ea își mănâncă ambele chifle și una de-a lui.

După-amiază se duc la un film cu Stan și Bran, o vechitură de treizeci de ani. Sala de cinema e ca o privată, locurile seamănă cu bucățile de ziar. Apoi se plimbă pe lângă râu. Apa e cenușie și nu pare să curgă. Ea coboară pe mal să culeagă niște papură pentru camera ei din Autun. Dean o așteaptă sus. O vede alegând, umplându-și brațele. Ce-ar fi dac-ar rămâne însărcinată? se întreabă. Norii deasupra sunt grei, partea de jos e plumburie. Gândul i-a venit pe nesimțite, dar se implântă în el. Nu îndrăznește să-l spună cu voce tare. Dintr-odată, i-e limpede că nu vrea să se însoare cu ea. Și totuși, dacă ea ar avea un copil, ce-ar putea face? N-ar putea să plece, pur și simplu. Își simte picioarele reci, obrajii uscați. Frigul după-amiezii pare să-i fi pătruns în inimă. Ea merge înainte pe marginea apei. Dean o urmează deasupra, încet, întrebându-se cum are să se termine.

17

În după-amiaza albă, mașina trece sclipind pe lângă copacii despuiați de pe bulevard. Circulația e aproape inexistentă. Orașul pare abandonat. Dean cotește pe Boulevard Mazagran, cotește încă o dată și apoi oprește, parcând neglijent, pieziș, în fața casei soților Job.

A început să dea lecții de trei ori pe săptămână. Lucrurile au venit pe neașteptate, deși lui *madame* Job ideea trebuie să-i fi fulgerat prin minte de ceva vreme. Când m-a întrebat despre asta, ce părere îmi face, am fost luat prin surprindere. N-am avut timp să mă pregătesc.

— Profesor? am spus. De ce?

— De engleză, firește.

— Hm, am spus, nu știu. Probabil că, dacă ar fi interesat, ar putea.

— *Comme il est gentil!*[25] a insistat ea.

E slabă ca o nevăstuică.

— Puteți oricând să-l abordați.

— Credeți?

— O, da! De ce nu?

Ea a încercat să-și ascundă satisfacția. Asta m-a iritat,

Pentru ea, Dean e tânărul student prin excelență, extrem de inteligent și de curat. Copiii ei îl adoră. Le face un set de carduri din acelea cu o imagine pe o parte și cuvântul pe cealaltă. Desenele lui sunt foarte inteligente, firește. *Automobile* este al lui, cel de afară, doar că mai lung și puțin strâmb. Găina seamănă cu Claude Picquet.

Viața lui capătă un aer de secol al nouăsprezecelea. Se scoală la opt sau opt treizeci și bea o cafea, apoi citește ziarul de dimineață ca să-și consolideze vocabularul. Titlurile sunt

subliniate în ultima vreme, prima pagină e plină de relatări fragmentare despre cumplitul divorț al Algeriei, aflat în chinuitoarea fază finală. Mulți francezi se agață încă de posibilitatea victoriei, de triumful voinței. *La guerre est le domaine de la force morale.*[26] Sunt ca niște văduve, ca niște chiriași daţi afară, martiri, maniaci. În frenezia sfârșitului apar stratageme disperate. Violența devine grotescă. Mai mulți cetățeni, unii cu decorații la rever, sunt mitraliați pe stradă. Asasinii sunt, practic, copii, și ceea ce fac îi îngrețoșează. Se așază pe bordură și plâng cu sughițuri.

Seara, el ajunge acasă înainte de miezul nopții. Nu-și petrece aproape niciodată noaptea cu ea. Patul ei e foarte mic, și, de altfel, cred că preferă să fie capabil să plece. Plus că au sfârșitul de săptămână – în toate hotelurile vechi, cu obloanele lăsate, cu ușa zăvorâtă pe dinăuntru.

El e entuziasmat de prima lui plată pentru lecții. Se duc la Avallon. În hotelul de aici a poposit Napoleon, și hotelul se hrănește azi din gloria acestuia. Pe holuri sunt desene ale campaniilor – Rivoli, Jena, mamelucii. Fata de la recepție are un dinte de aur care-i lucește când surâde.

Au coborât în sala de mese și examinează în liniște meniul, mai întâi prețurile. Ea s-a schimbat sus și n-are nimic sub deux-pièces. Dean știe asta. În timp ce citește, gândul i se întoarce obsesiv la ea. Corpul ei – bucăți din el – par să devină luminoase în mintea lui. Tot ce atinge sau privește Dean, furculița, fața de masă, pare să sărbătorească, prin tăcere și lipsă de stil, carnea aceea ascunsă – nu, nu ascunsă, proclamată – de un singur strat de pânză. Ea mănâncă mult. Bea chiar și puțin vin. Dean o privește prin paharul gol și vede o lume sclipitoare, neregulată: candelabrele scânteiază ca stelele; chipul ei se îndepărtează, încununat de părul moale.

— În seara asta facem filme, spune ea.

Nedumerit, el încearcă să-și dea seama ce-ar putea să însemne. Ea stă în fata lui și-i zâmbește. Şervetele zac deoparte, șifonate.

S-ar fi putut oare, m-am întrebat adesea privindu-mi farfuria goală în restaurante, în cafenelele unde rămân numai chelnerii, ca, prin vreo realcătuire a evenimentelor, prin orice fel de întâmplare, s-ar fi putut oare – visez – să devină a mea?... Mă uit în oglindă. Păr deja puțin rărit. O față marcată de linii – tăieturi aproape – care-mi definesc expresia. Brațe puternice. Toate acestea le inventez. Ochii unui bărbat inteligent și leneș, ai unui bărbat pasionat...

Ea își scoate sacoul. Sânii ei minunați luminează camera. Își lasă fusta să cadă și iese din ea, și din acest moment nu mai poți râvni decât la ființa ei complezentă, care e gata să cedeze atât de ușor. Am descoperit-o pe furiș, aruncându-i priviri extenuate într-un club de noapte, și am confirmat-o numai în tăcere, pe ascuns, iar acum toate astea s-au fixat în jurul conștiinței mele ca un inel de fier. Sânii aceia suverani, eliberați de sub stofă. Îi place nespus să fie goală. Plutește în lumină. Se scaldă în ea.

Marii îndrăgostiți zac în iad, spune poetul.[27] Chiar și acum, la multă vreme după, nu pot distruge imaginile. Ele rămân în mine ca pornirile unui narcoman. E suficient să aud anumite cuvinte, să văd anumite gesturi, și gândurile încep să se rostogolească. Mă disprețuiesc pentru că mă gândesc la ea. Chiar și dac-ar fi moartă, aș simți la fel. Existența ei îmi întunecă viața.

Singurătatea. Ştim instinctiv că are anumite beneficii care trebuie să ne aducă o satisfacție mai profundă decât alte stări, și totuși e dificilă. Şi, în plus, cum putem deosebi între stările valoroase, care, în ciuda caracterului lor toxic, ne dau forță sau ne împing spre lucruri mărețe, și cele fără de care ne-ar fi mult mai bine? Care sunt prețioase și care nu? De ce e atât de greu să fii fericit singur?

De ce e imposibil? De ce, de fiecare dată când nu fac nimic, ba uneori chiar înainte, încă în mijlocul unei activități, ajung încet-încet, dar inevitabil, să mă supun puterii pe care o au gesturile lor?

Tăcere. O ascult – tăcerea acelei camere care mă lasă sleit. Cuvintele acelea la care ea știe atât de bine să răspundă în timp ce, desculță acum și fără grabă, se apropie de el, traversând camera pe întuneric.

N-am mers suficient de adânc, asta este. În singurătate trebuie să pătrunzi, să înduri. Începutul rece ca gheața e cel mai rău. Trebuie să treci de toate astea, să mergi până la capăt, prin amărăciune, prin sentimente virtuoase, să înaintezi asupra ei ca asupra unui oraș sfânt, simțind bucuria pură. Încerc s-o invoc, s-o fac să apară. Sunt sigur că e undeva, dar nu vine ușor. Bineînțeles că nu. Trebuie să șovăi. Să te chinuiești. Credințele sunt menite să ne despice până la os.

— A fost multă, spune ea.

Pielea îi lucește de spermă. Interiorul coapselor i-e ud.

— Cât timp durează până se face la loc? îl întreabă. Dean încearcă să se gândească. Își amintește de biologie.

— Două sau trei zile, ghicește el.

— *Non, non!* strigă ea. Nu asta a vrut să spună, începe să-l frământe din nou. În câteva minute, el o răsucește pe burtă și i-o bagă ca și cum antractul s-a terminat. De data asta ea e sălbatică. Patul masiv începe să scârțâie. Ea gâfâie, Dean trebuie să se sprijine cu mâinile de perete. Își agață genunchii pe după picioarele ei și se împinge mai adânc.

— Ah, șoptește ea, asta e!

Când el termină, amândoi sunt dărâmați. Se năruiesc ca nisipul. El se întoarce de la baie și ridică plapuma de jos. Ea nu s-a mișcat. Zace exact așa cum a căzut.

Întotdeauna se duc undeva a doua zi. Se scoală târziu și plănuiesc călătoria. Sunt primele sfârșituri de săptămână mai blânde. E plăcut să fii afară. Își pun lucrurile în mașină: micul ei geamantan de plastic, aparatul de radio, un exemplar din *Elle.* Ea urcă și trântește portiera.

— Chiar trebuie? spune el.

— Scuze!

— Într-o zi o să se smulgă naibii din încheietură.

— Scuză-mă, repetă ea.

— Nu-i nimic, spune el – și e cu adevărat mulțumit. În dimineața asta ei i-a venit ciclul. Totul e bine.

Părăsesc orașul printr-un lung coridor de copaci. Peisajul se deschide să-i primească. Pătrate de lumină caldă li se plimbă prin poale și murmurul gros al motorului curge pe dedesubt. Vorbesc despre prietenele ei – Danielle, ai cărei părinți au o băcănie, și Dominique, care s-a dus să locuiască timp de șase luni la o familie din Germania. I-a plăcut foarte mult acolo. E mai bine decât în Franța. Anne-Marie ar vrea să meargă și ea. Dar Italia? O, da, sigur, Italia! Poate merg în Italia împreună, propune ea pe neașteptate. La vară. Pot ajunge cu mașina.

— Sigur, spune el.

Totul e vag și îndepărtat.

După o vreme, ea începe să se foiască în scaun.

— Ah, Phillip, spune, tamponul meu nu e bun. Trebuie să oprim la Saulieu.

— În regulă.

— E departe?

— Nu foarte, spune el.

Anne-Marie scoate un vag șuierat de spaimă. E atât de mult exact ea însăși. El o admiră. Uneori ea se duce în pădure să facă pipi.

18

Încet-încet, lumina se schimbă, zi după zi, reflectată de nenumăratele suprafețe vechi ale orașului. Capătă o altă calitate, o intensitate care înseamnă moartea anotimpului curent. Lunile de iarnă și-au pierdut vigoarea, sunt gata să se lase date la o parte. Pe străzi senzația e de iminentă. Văzduhul a devenit luminos, s-a împrospătat. Trecutul se topește ca gheața.

Dean stă și-o așteaptă să se machieze. Afară e încă destulă lumină. Lumea a ieșit la plimbare după serviciu, fericită să aibă zile care se sfârșesc înaintea întunericului. El se uită pe o revistă ieftină, în timp ce ea face ultimele retușuri, cu fața apropiată de oglindă.

— N-ar trebui să citești tâmpenia asta, spune el, răsfoind publicația.

Ea se întoarce să vadă. Apoi continuă la oglindă.

— Sunt doar povestiri, spune.

— Sunt groaznice. Ce găsești în ele?

Ea dă din umeri. El aruncă revista deoparte.

— Ar trebui să citesc mai multe cărți, spune ea ca și cum ar vorbi cu propria imagine.

— Așa e, ar trebui.

— Îmi place Montherlant, spune ea. Şi Proust.

— Nu l-ai citit pe Proust.

— Ba da, spune ea.

— Serios?

Întorcându-se, ea întreabă:

— Cum ți se pare că arăt?

— Prea mult ruj, spune el.

Ea întoarce capul într-o parte și-ntr-alta în fața oglinzii, evaluându-se.

— Mie mi se pare că e bine, spune.

— Ba nu e.

— *Si,* insistă ea.

Dar se șterge puțin la colțuri.

Dean stă pe pat, cu capul rezemat de perete. Se uită prin cameră. Totul pare comun, sărăcăcios. Uneori defectele ei îl deprimă. N-ar trebui să conteze, poate, dar câteodată devin extrem de reale, perfect capabile s-o ia în stăpânire – însușirile acestea banale ascunse de strălucirea unei limbi și a unei vieți cărora el abia a început să le prindă gustul. O așteaptă să-și pună haina. Ea îi evită privirea. Coboară amândoi în stradă în tăcere. El o așteaptă să spună ceva.

— Mergem pe la magazine?

Dean nu răspunde. O privește doar lung.

— Vino! insistă ea.

E un frig pătrunzător la ora asta, sfârșitul zilei. Ea se îmbujorează în obraji ca un ștrengar. Tăieturile minuscule din lobii urechilor par un semn de castă inferioară. O pornesc amândoi spre centrul orașului. Ea și-a trecut brațul pe după al lui, dar el pare să nu observe. A devenit ca de plumb.

— *Tu es fâché avec moi?*[28] îl întreabă ea.

El dă din umeri. Merg mai departe mohorâți. Chipul ei are expresia neputincioasă a cuiva care a pierdut încrederea altuia.

— Phillip, *tu es fâché*? repetă.

— Nu.

În magazin sunt numai femei, mame și fiice, soții. Patroana se agită într-un du-te-vino de mărfuri solicitate. Servește două sau trei cliente deodată, se întinde după cutii de pe diferite rafturi și le pune deschise pe tejghea. Dean nu se simte în largul lui. Stă rezemat de perete ca o umbră. A luat o postură indiferentă, dar, cu toate că-i aruncă priviri la intrare, clientele nu par să-i acorde vreo atenție.

— Phillip! îl cheamă ea.

El ridică privirea o clipă, nesigur. Ea s-a dus în spate.

— Phillip, îl cheamă ea din nou, *viens!*

Îi face semn dintr-o cabină de probă.

El pornește spre spatele magazinului. Una dintre cliente ridică ochii la el. Dean se simte stingherit, ca și cum procesul mișcării și-ar fi afirmat dintr-odată toată complexitatea și trebuie să-l stăpânească perfect. Merge de parc-ar fi de lemn. Draperia e trasă la o parte, înăuntru, în tovărășia unei oglinzi mari, Anne-Marie e dezbrăcată până la brâu.

— Trebuie să mă ajuți, îi spune ea calm.

Își strecoară brațele într-un sutien și se întoarce cu spatele pentru ca el să i-l prindă în copci. El se supune fără o vorbă, cu detașarea unui servitor, dar, în timp ce-o urmărește în oglindă cum se examinează, răsucindu-se ușor, apoi adunându-și umerii ca să și-l scoată, începe să aibă o erecție.

— Trebuie să mă ajuți să aleg, spune ea. Şi, după câteva clipe: Phillip!

— Da.

— Trebuie să mă ajuți.

El o privește. Goliciunea ei îl constrânge. Indiferent ce face, nu și-o poate întipări în memorie. Pare să-i fie dată într-o succesiune de revelații ca niște străfulgerări. Ea își potrivește sânii într-un alt sutien, pe care el îl închide.

— Îți place? îl întreabă.

— Îmi place mai mult celălalt, spune el.

Primele lui cuvinte. Ea nu dă nici cel mai mic semn de triumf.

— Ăsta?

— Da.

Ea îl încearcă din nou.

— Da, se învoiește. Ăsta e mai bun.

Ridică brațele ca să-l lase să atingă materialul. După câteva minute își scoate sutienul și privește în oglindă cum atingerea lui îi întărește

sfârcurile. Cineva se apropie, și Dean dă să se retragă, dar ea îi strânge brațele pe corpul ei, ținându-l prizonier. Aud perdeaua celeilalte cabine trasă deoparte pentru o tânără și mama ei. În oglindă, Dean descoperă un zâmbet.

Se duc să ia cina lângă *gare.* Cerul e nefiresc de luminos. Acum, la sfârșitul zilei, se compune o mare furtună. Aerul e viu. Peste albastrul înspăimântător, ca de Toledo, trec nori uriași, înnegurați ca marea. Oamenii încep să dispară. Spațiile deschise din oraș, promenadele, piețele, devin fascinante în goliciunea lor. O pisică șovăie, apoi traversează iute strada.

Mănâncă în timp ce ploaia se pornește verticală, înspumând trotuarele. Dean se simte exaltat. Starea de spirit i s-a schimbat cu totul. Perdele enorme de apă se mișcă prin aerul deja mohorât și bat în acoperișul de pânză al mașinii.

— E splendid! exclamă el.

S-a aplecat peste masă, privind afară.

— *Tiens*[129]*,* spune ea, ești fericit acum, pui de focă? Poftim apă!

El dă din cap, rușinat că s-a purtat într-un fel care acum i se pare infantil. E prima furtună a primăverii, și îți poartă gândurile spre viitor. O să i se-ntoarcă pistruii, spune ea – dar nu știe cuvântul. Nu peste tot, doar aici – își încercuiește ochii și nasul.

— Aha! face el. Ai să arăți ca un raton.

— Un ce?

— Un raton. Raton, spune el. Nu știi ce e? Un animal.

— A, da? spune ea pe un ton plat.

El izbucnește brusc în râs. Nu se poate stăpâni. Încearcă să-i spună: *c'est très joli,* dar nu poate, și atunci începe să râdă și ea. El se apucă să-i deseneze un raton pe o bucată de hârtie. Mai întâi picioarele, dar care ies absurd. Îl bufnește iarăși râsul.

— E un șobolan, spune ea.

— Nu, nu e.

Dar nu-l poate împiedica să devină exact șobolan. Urechile. Chiar și coada. Botul devine foarte ascuțit.

— Ba e un șobolan, spune ea.

E de ajuns să se uite unul la altul ca să izbucnească iar în râs.

În cameră, ea probează lucrurile noi. Își scoate hainele și-și pune chiloții și sutienul abia cumpărate. Apoi pozează pentru el, râde și cade pe pat. Stau împreună, întinși, în întunericul calm. El îi ia mâna și i-o pune pe pula lui. Degetele ei reci ezită o clipă și apoi pricep. E mai ascultătoare decât înainte. El e mai devotat. Baia de furie i-a lăsat mai fericiți. A fost ca o epurare, după care par mai puțin încărcați – tind aproape spre imponderabilitate.

Trece mult timp. Capul ei i se odihnește pe piept. Apoi ea începe să-l sărute pe burtă, și gravitatea mișcărilor o trădează. El își dă seama dintr-odată ce are de gând. O trage în sus și-i apasă buzele într-un sărut. Parcă deja le simte acoperindu-l. Ea se lasă iar în jos, cu corpul ghemuit între picioarele lui. Îl cercetează tandru, apoi, în sfârșit, începe. Dean îi atinge obrajii, îi încercuiește gura cu degetul. Ea se oprește parcă să-și tragă sufletul, apoi începe din nou, coborând mai mult. El împinge ușor. Simte că termină în convulsii ample, descleștându-se treptat. Ea nu se mișcă, se trage doar foarte puțin înapoi și, în sfârșit, îi dă drumul cu totul. Cumva, se creează un moment solemn. Cu arătătorul, ea îi întinde o parte din spermă pe burtă, în timp ce-i urmărește ultimele spasme, reflexe. Apoi se duce la chiuvetă. Dean aude apa curgând.

— A fost rău? o întreabă.

Ea scuipă niște apă și spune ceva în franceză. El nu înțelege.

— Poftim?

Ea tace.

— Cum e? o întreabă el.

Ea se întoarce în pat. Nu știe. Ciudat, e tot ce spune. Intens. E prima oară.

19

Într-o după-amiază, vizitând izvorul Marnei – sau poate Azay-le-Rideau, nimic nu e sigur –, se plimbă amândoi sub soarele blând și discută despre modurile cele mai plăcute și mai delicate de a iubi.

— Adică? vrea ea să știe.

Dean începe voit nepăsător, aranjând un buchet de variante ca s-o ascundă pe cea pe care și-o dorește, de fapt. A repetat-o de o sută de ori pentru sine, exersând, dar oricum inima începe să-i bată mai repede. Ea îl ascultă impasibilă. Merg încet, uitându-se în pământ. De departe par niște colegi de studenție care discută, poate, un examen.

— Probabil doare, spune ea.

— Nu, spune el. Apoi, foarte firesc: Dacă doare, ne oprim.

— Putem încerca, adaugă.

Nu primește răspuns, dar ea pare să fie de acord. Da. Cândva. El are un moment de amețeală, ca și cum ar fi fugit de la locul unui furt. Începe să explice mai departe, să creeze o descendență, să-l dea drept rar, obișnuit, oricum se potrivește. Ea înțelege prea puțin din spusele lui. Dean vorbește extatic. În cele din urmă își ia seama și își impune să se oprească. Au ajuns la mașină. El îi deschide ușa și apoi ocolește pe partea cealaltă. Urcă el însuși și-și face de lucru cu cheile. De ce a așteptat atâta până să-i spună? îl întreabă ea. El nu găsește un răspuns.

— Nu știu, spune. Toate la timpul lor.

— *Comment?*

Ea e foarte practică. Dean scutură din cap – nimic. Ea îl privește, și el se simte prost. L-a cufundat în disperare.

Apoi, în limuzina aceasta care, în visurile mele, există pentru mine, precum Olandezul Zburător sau cornul lui Roland, care gonește neștiută pe drumurile goale ale Franței, cu farurile cam slabe și de o eleganță ușor decrepită, în acest Delage albastru cu uși care se deschid înapoi, adânciți în scaun și cu genunchii atingându-se, ei pornesc spre casă. Satele se șterg, râurile se întunecă. Ea îi desface pantalonii și-i scoate la iveală membrul, erect, palid ca un cocor în asfințit, deși amândoi privesc șoseaua dinaintea lor ca orice cuplu într-o mașină. Își unește degetele într-un inel pe care i-l pune deasupra, cu un gest blând, și pe care apoi îl coboară nonșalant. Degete subțiri. Întoarce capul ca să vadă ce face. Dean stă țeapăn ca un șofer angajat. Abia respiră.

— Îmi place *ton profil,* spune ea. Cum se spune asta?

— Profil – cu o voce pierdută.

— Îmi place profilul tău. Nu, sunt *îndrăgostită* de profilul tău. „Îmi place" nu înseamnă nimic.

E binedispusă și are chef de joacă. În timp ce intră amândoi în clădirea ei, face pe secretara. El urmează să-i dicteze niște scrisori. A, da? Ea stă singură, mărturisește, răsucindu-se spre el pe scări. Adevărat? întreabă șeful. *Oui.* În cameră se dezbracă separat unul de altul, ca rușii care împart un compartiment de tren. Apoi se întorc față în față.

— Ah! murmură ea.

— Ce-i?

— E o mare *machine à écrire.*

E deja atât de udă când el îi pune pernele sub burta lucioasă, încât el intră direct, dintr-o mișcare lungă, irezistibilă. Încep încet. Când e aproape să termine, el și-o scoate și o lasă să se răcorească. Apoi începe din nou, potrivind-o cu o mână, inserând-o puțin câte puțin, continuu, ca pe un rând bătut la mașină. Ea începe să rotească din

coapse, să strige. E ca și cum ar stăpâni o nebună. În cele din urmă, el și-o scoate din nou. În timp ce așteaptă, calm, senin, privirea îi tot cade asupra unor lubrifianți – crema ei de față, sticluțele din *armoire.* Îl distrag. Prezența lor pare înspăimântătoare, ca o mărturie. Încep încă o dată și de data asta nu se opresc până când ea nu țipă și până când el nu simte că termină în zvâcnituri lungi, tremurătoare, parcă izbind cu capul de os. Zac amândoi extenuați, unul lângă altul, ca și cum tocmai au reușit să tragă la mal o barcă uriașă.

— A fost cel mai grozav de până acum, spune ea într-un sfârșit. Cel mai grozav.

El privește drept în sus, în întuneric.

— Phillip!

— Da, spune el.

— Ce *machine*, nu? Întotdeauna a funcționat așa de bine?

— Nu cred.

Ea o atinge. E încă mult mărită.

— Cred că e mai mare, spune.

— Poate, puțin.

— Trebuie să mai scriem la ea.

Noaptea nu e rece. E tăcută și pătrunzător de senină. Peste acoperișurile întunecate, îngrămădite laolaltă, se ridică fleșele orașului, luminate, scăldate în lumină terestră.

20

Zilele acestea lente cu începuturile lor cețoase, câmpurile impasibile și tăcute, marele viaduct nemișcat. Totul e alb, gol – totul, mai puțin pământul însuși, care pare să se fi trezit. În aer plutește un miros care arată că Franța încă trăiește. Pe măsură ce dimineața înaintează, ceața dispare. Forma lucrurilor e dată, treptat, la iveală. Apar acoperișuri. Creștetul copacilor. În sfârșit, soarele.

Compun un registru extraordinar al acestui oraș. Îl descopăr, îl scot la lumină. Câteva poze cu casa unde locuiesc, atât și nimic mai mult – suprafețele mobilei, ușile largi, imagini reflectate în oglinzi –, sunt cele mai impresionante fotografii făcute de mine vreodată. Pare aproape opera unui om bolnav, o operă de mare răbdare și simplitate. Are o strălucire, un calm ca de tuberculos. Copiii care se joacă lângă fântâni vor îmbătrâni, dar nimic din toate acestea nu se va fi schimbat până atunci. Sunt perioade când mi-e absolut clar. Opera mea începe să pară enormă. Voi reuși să mă înfășor complet în ea, să-i pun pe alții să mă prezinte.

Aproape de marginea orașului sunt oi, o turmă mare, și doi câini negri, supli, care-i dau întruna ocol, făcând-o să se miște. Parc-o sculptează. Mușcă în ea din spate și-i dau formă. Nu-i aud niciodată lătrând, doar behăiturile răsună slab în aerul neclintit. Undeva în față șchiopătează un berbec bătrân. Soarele e cald de-acum. Oile se deplasează în flux, ca un curs de apă – marginile aproape stagnează, centrul curge permanent. Conturul se schimbă întruna. Unele pâraie par să se desprindă și să se piardă mai la vale. Se ivesc bulboane. Oile șovăie și se îngrămădesc. Unii miei s-au născut deja și se țin grăbiți în spatele mamelor. Apoi, în mod misterios, toată turma se

oprește deodată și, încet-încet, se lăbărțează. Animalele se depărtează, păscând, de margini. Câinii lâncezesc. În aceste momente îl zăresc pe cioban, un bătrân într-o haină zdrențuită, înnegrită. Merge încet pe lângă turmă – o supraveghează de când s-a crăpat de ziuă, când era ascunsă de ceață. Probabil a dormit în aceleași haine. Mieii par foarte tineri. Au picioare lungi și se grăbesc să țină pasul cu mioarele grase și indiferente.

E încă prea devreme pentru Claude să iasă la râu ca să înoate, înainte de serviciu. Întotdeauna se duce cu bicicleta, n-are mașină. Poate când se va căsători din nou... pentru că am auzit că se logodește curând cu un student din Bourges, mai tânăr decât ea. Unii spun douăzeci și doi de ani. Mi-l închipui stând între voluptuoasa mamă și copila aceea înțeleaptă, cu ochi cuminți. Poate nu-și dă seama de pericol sau poate pericolul exercită asupra lui o anumită atracție. În orice caz, toată lumea e de acord că *madame* Picquet are mare noroc cu acest pretendent. După care vine o ușoară ridicare din umeri. E clar cum s-a ajuns aici.

Văd acum lucrurile într-o altă lumină. Într-un fel, sunt ușurat să aflu vestea. Există un motiv foarte bun pentru care n-am fost niciodată capabil să-mi împlinesc dorința – în tot acest timp, ea era îndrăgostită de altcineva. El venea în vizită practic la fiecare sfârșit de săptămână. E o consolare să-mi dau seama. Şi un student... da, nu e o problemă să fii gelos pe un student. E mult mai bine decât un bijutier, să spunem, sau proprietarul unui bar. Până la urmă îi aflu și numele: Gérard.

Diminețile acestea calme. Anne-Marie traversând minuscula Place du Carrouge – o băcănie, o cafenea micuță, o pescărie. Merge pe jos la slujbă. Tocurile ei pe trotuar stârnesc ecoul ca niște împușcături, o fărâmă din căldura patului se agață încă de ea, are carnea caldă încă și neștiutoare, chipul bosumflat. Dean încă doarme, cu hainele împrăștiate peste tot, cu obloanele trase.

Nu visează niciodată. E ca un muzicant mort, ca un alergător consumat. Nu are forța să viseze sau, mai curând, visele lui se produc în timpul treziei și sunt minunate prin cel puțin o trăsătură: el are puterea să le prelungească.

Durata este totul. Ei știu asta instinctiv. Atârnă asupra amândurora ca o sentință nepronunțată. Zace în pat cu ei. Toată bucuria lui Anne-Marie vine din speranța că sunt abia la început, că au în față căsătoria și despărțirea de Autun, în timp ce, asemenea negativului după care sunt developate visurile ei, el vede lucrurile invers. Pentru Dean, fiecare oră e pătrunzătoare pentru că e mai aproape de sfârșit. Nu știu dacă e conștient de asta. Oare își poate percepe cu adevărat destinul? Poate – nu-mi dau seama.

Marți noapte. Un sendviș la Foy. Pe Dean îl doare în gât, iar ea tușește puțin. E obosită. A fost o zi grea, și vrea să se ducă devreme la culcare.

— Bine, se învoiește el.

— Dar nu singură.

— Și eu sunt obosit.

— Ba nu.

— Haide! spune el. O să vedem.

— Ba nu! insistă ea.

Traversează împreună pasajul lung și melancolic care pornește din rue de la Terrase. La parter sunt prăvălii, deasupra, apartamente. Un acoperiș de sticlă cu rufe atârnate dedesubt. Ziua, prin el se vede cerul. E ca un *palazzo* ruinat. Pașii lor sună târșâit pe dale. La celălalt capăt se văd copacii din *place.*

Lui îi e frig și se simte slăbit. Se întinde în pat strângându-se în brațe, încercând să se încălzească, în timp ce o privește cum se dezbracă. Îi vede apărând buricul mărunt, cât o mărgică, și burta netedă și vie ca un calcan. Ea se uită în oglindă peste umăr. Îi place cum arată fundul ei. Nu seamănă cu o picătură de ulei, spune, cum vezi atât de des, ci cu două *pommes*[30]. Dean e indiferent.

— N-am nimic la mine, o avertizează când ea i se strecoară alături.

— Nu-i nevoie.

— Suntem în siguranță?

— *Oui,* spune ea. *Huit jours avant, huit jours après*.[31] El tace. Formula e de la mama ei. El numără pentru sine.

— Au trecut mai mult de opt zile.

— Ba nu.

— Ba da, au trecut.

— Ba nu.

Dragoste mecanică, dragoste absurdă. Ea e uscată, și asta strică și mai mult. Apoi ea îi spune că știa exact cum va fi. Mai întâi el o să spună că nu se simte bine. Dean o ascultă nefericit. Apoi, spune ea, îi propune să meargă acasă, dar nu împreună. În sfârșit, vrea să știe dacă e sigur.

— Te cunosc perfect.

— Oare?

— Perfect. Da.

El nu răspunde. Se recunoaște.

— Sărăcuțule Phillip, vreau să te rănesc.

— Nu mă rănești, spune el.

— Ba da. Şi așa vreau.

El o privește în întuneric.

— Vreau să-ți amintești, spune ea.

El tace.

— Îți închipui vreodată c-am să uit?

— *Pardon?*

— Crezi că n-o să-mi amintesc?

Ea dă din umeri.

Interludiu. Zac întinși unul lângă altul ca doi copii bolnavi, extenuați. A dispărut și ultima lumină. După o vreme, ea se ridică în capul oaselor și-și pune chiloții. Apoi descuie ușa. În lumina de pe coridor, silueta ei se vede limpede.

— Hei, îi spune Dean, ce faci? Nu poți să ieși așa!

— Nu e nimeni.

— Pune ceva pe tine!

Ea se privește o clipă.

— Sunt oameni alături, insistă el.

— Nu mă vede nimeni.

Se strecoară afară așa cum e, desculță, cu sânii goi.

— Vino-ncoace! șoptește el. Pune ceva pe tine!

O aude intrând în mica încăpere urât mirositoare de la capătul holului și apoi, slab, îi aude tusea. Când se întoarce, ea își scoate iar chiloții înainte de a urca în pat.

— Mi-e frig, spune.

„Are tălpile murdare”, se gândește el.

— E adevărat că femeile din Statele Unite folosesc ceva ca să fie în siguranță toată luna? întreabă ea.

— Sigur.

— În Franța nu avem așa ceva, spune ea, mângâindu-l.

— Există mai multe metode.

— Îmi place foarte mult când e mică și moale, spune ea. Îi pipăie coapsele. Îmi place foarte mult corpul tău.

Mâna i se întoarce la scula lui, care se congestionează.

— *Allo!* spune.

La mare depărtare, trenurile schimbă macazuri și se asamblează. Vagoanele se prind unul de altul cu pocnete grave de metal.

— Cred că îl cunosc mai bine decât tine, spune ea.

— Da?

— L-am simțit mai mult.

— Te-ai gândit vreodată să mergi în America? o întreabă Dean și o pătrunde încet.

Tăcere.

— Annie...

— Da.

— Te-ai gândit?

— Da, recunoaște ea. Uneori...

Încep un act maiestuos, în vreme ce frânele se lovesc între ele la mare distanță. Ea se abandonează complet. Se mișcă și strigă ca o femeie de patruzeci de ani aflată cu iubitul ei pentru ultima dată. La sfârșit, cade răstignită peste el.

— Ești pâinea și sarea, spune Dean.

— Ah, Phillip!

Sunt rătăciți în întuneric.

— *Oui...*

Dar nu continuă. În cele din urmă, cu voce înceată:

— Îmi faci bine.

Sună ultimele clopote. Porumbeii dorm. În lumina lăptoasă a lunii, sub fațadele ponosite, limuzina e parcată printre câteva Renaulturi și un vechi Citroën paralelipipedic. Da, își spune Dean, America. Vor locui într-o garsonieră în centru, cu o grădiniță, poate cu o terasă, și cu câțiva prieteni buni.

21

Sfârșit palid de zi, gara goală. În cafenele nu s-au aprins încă luminile. Dean stă afară, la una din mesele de fier forjat. Anne-Marie vine pe strada străjuită de copaci care coboară din piața centrală. E mică, aproape singură pe trotuar. Dă colțul. Pașii ei aproape se aud. Porumbeii îi fug din cale, neștiind unde să se ducă, vin înapoi, fâlfâie și în cele din urmă țâșnesc în sus scrâșnind din aripi. După plecarea lor, liniștea revine – o liniște de spital.

E curios cum am început să discern tipare, motive care, cumva, nu aveau nici o semnificație pentru mine la vremea aceea. Revăzând numeroasele fragmente ale acestei povești, atingându-le, întorcându-le pe cealaltă parte, mă trezesc trăind momente bruște de iluminare, întâlnirea lor la gară, de pildă. Nu m-am gândit niciodată la ea cu adevărat. Dar apoi îmi amintesc că, după ce a abandonat pentru prima oară facultatea, Dean a petrecut șase ani călătorind, mergând cu mașina până în Mexic și apoi până în California, pe legendara coastă. Şi mă gândesc la acest simbol al existenței sale, care îmi vine și revine în minte continuu, ieșind de după copaci la asfințit, cu farurile plutitoare, gonind cu silueta ei întunecată pe șosea, limuzina aceasta spectrală, care bântuie satele, cu cauciucurile ei uzate, cu stratul de crom de pe roți punctat deja ici-colo de rugină. Călătorii și aluzii la călătorii – îmi dau seama acum că Dean s-a ținut mereu aproape de viața care curge, trece, e dusă de flux. Şi văd întreaga lui apariție altfel. Este una cu tranziența lucrurilor. A înțeles cel puțin una din marile legi.

Ea vine spre el pe trotuar într-o bluză ieftină, cu fir metalic, peste pantalonii comozi. Arată ca o

vagaboandă. Dean o adoră. Ea spune ceva așezându-se, un cuvânt care a dispărut între timp, și el dă din cap. Apoi chelnerul apare într-o tunică albă cam murdară.

Un Oldsmobile verde întoarce pe Champ de Mars, plin cu soldați negri. Toți poartă ochelari de soare. Inima îmi sare din piept. Îi văd cum merg, foarte încet, fără să vorbească, cercetând totul cu privirea. O să mă recunoască – brusc, n-am nici o îndoială. Nu pot să mă uit la ei. Amantul de culoare care o caută de luni de zile a sosit în sfârșit. Mașina se oprește peste drum de cafenea și din ea coboară trei bărbați, trântind leneș portierele. Al patrulea rămâne pe bancheta din spate. Gândurile mi-o iau la goană. El e oare? Cel căruia îi va fi livrată? Dean împinge pe cineva. Urmează o încăierare printre scaune.

Bineînțeles, nu se întâmplă așa ceva. Am inventat totul – răzbunarea lor, mersul lent, rău prevestitor. În loc de asta, mașina se rotește de mai multe ori încet în jurul pieței. Mă liniștesc văzându-i că opresc lângă indicatoarele de direcție, le citesc și apoi o pornesc către Dijon.

S-a lăsat întunericul, și ei se plimbă prin aerul proaspăt al serii. Ajung la strada lui Annie. În magazinul de fructe e încă lumină. Corsicanii beau. Sunt în maiou și, pe jumătate îngropați printre cutiile de lemn, fac poștă o sticlă de vin. Podeaua e acoperită cu ziare. Se aud râsetele lor. Pe ușă se strecoară o pisică.

— Sunt foarte amabili, spune Anne-Marie. Când trec pe lângă ei pe scară, mereu se dau la o parte.

Sunt toți tineri, oacheși, cu părul scurt ieșindu-le cârlionțat de sub cămașă.

— Mi se par arătoși, spune ea.

Deschide ușa camerei. Cheia zăngăne. Dean are emoții. Ascunde în haine, ca un asasin, un mic tub cu lubrifiant. S-ar îngrozi să fie prins cu el. Şi

totuși îl are asupra sa, rece ca un instrument chirurgical. Îi răspunde vag lui Annie.

— Îmi place la nebunie mirosul de fructe, spune ea.

A deschis obloanele. Camera e mai întunecată decât noaptea de afară. Dean stă în spatele ei, la mică distanță. Ea e aproape dezbrăcată. Îi inundă un aer rece ca apa.

— Îl simți? întreabă ea.

— Da.

Se întind pe pat. Minutele par cumva suspendate. El o simte că așteaptă. Se teme să recunoască momentul.

— Vrei să încercăm cum am vorbit? spune el, cu o voce care sună neterminată.

Ea se aștepta. Ezită.

— *Ne me fait pas mal.*[32]

Îl urmărește tăcută cum își întinde pe el un strat subțire. Pare lipsită de puteri. Se poartă ca și când ar fi condamnată. El se lasă încet pe spatele ei. E hotărât să facă totul cât mai blând cu putință, dar nu știe exact unde să intre. Bâjbâie.

— *Plus haut*[33], șoptește ea.

Lui îi tremură brațele. Simte deodată cum carnea ei cedează și apoi, irezistibil, cum mușchiul se strânge în jurul lui. Încearcă să nu apese nimic, să intre drept. Ea respiră rapid, și, când se retrage după prima împunsătură, el o simte zvâcnind de plăcere. Ei îi plac mișcările scurte. Se împinge singură spre el. Geme. Dean termină, o adevărată hemoragie, și apoi ea îl prinde strâns. El simte vagi pulsații anulare. Rămâne perfect nemișcat până când aceste chinuri finale, aceste îmbrățișări înăbușitoare care storc din el și ultima picătură de spermă, cedează. Apoi se retrage. Capul îi e pentru o clipă prins ca într-un clește, dar tot mai slab, apoi și senzația aceasta dispare. Se despart.

— Ţi-a plăcut? întreabă el.

— *Beaucoup.*[34]

22

Începe un festin al dragostei. Tot ce s-a petrecut înainte a fost numai un fel de introducere. Acum sunt amanți. Primele incursiuni, sălbatice, s-au încheiat. Și-au delimitat domeniul. Urmează o fericire satanică.

La sfârșit de săptămână pleacă la Besançon, ușori ca fulgul, plutind în bucurie pură. Şoseaua primăvăratică zboară pe sub ei. Lui Anne-Marie îi place să vorbească despre asta. „Spune-mi ce vrei”, îl roagă. „Vreau să-ți ofer plăcere.”

— Îmi place când îți place și ție, spune el.

— Nu, insistă ea, spune-mi!

Se plimbă prin parc, cufundați într-o răcoare de ziduri vechi. Bănci goale. Sunt singuri. La ora aceasta de seară, soarele a apus. Ca și cum și-ar aduna puterile pentru ultima dată, cerul e de un albastru palid, pătrunzător, atât de senin, încât devine înfricoșător. Ai zice că orice sunet și-a luat zborul. Merg tăcuți, coapsă lângă coapsă. El simte o fericire supremă, desăvârșită. Mireasma întunecată a copacilor se revarsă asupra lor. Pantofii li s-au umplut de praf. Lumina târzie descrește.

În sala de mese se așază față în față. Hotelul e spațios și are nevoie de mici reparații. Dean se simte foarte sigur. Totul i-e familiar. Are impresia că a mai fost aici de multe ori, e o întoarcere. Dacă o roagă să meargă sus cu el după supă, ea va pune șervetul pe masă fără să șovăie. Ochii lui îi cercetează chipul. Annie surâde.

Proprietarii hotelului, observă ea, sunt probabil *pieds-noirs*[35], algerieni. Dean se uită în jur. Cei doi bărbați tineri de la recepție au pielea foarte negricioasă. Poate *juifs*[36], adaugă ea.

— Nu arată.

— Dar îți dai seama, spune ea.

În cameră, ea pare gânditoare. Se dezbracă încet.

— Cum se face că nu ești însurat? îl întreabă.

Dean e proteic. E conștient de mușchii săi, de dantură. Pare saturat de viață, și totuși se simte calm.

— Ia-o încet! îi spune ea.

— *Oui.*

E complet devotat; începe să simtă deruta care ia naștere din primele temeri despre cum va fi viața fără ea. Ştie că așa ceva există, dar, asemenea răspunsului la o întrebare dificilă, nu și-o poate imagina.

Sunt acum multe zile în care e perfect dispus să accepte viața pe care o reprezintă ea și să abandoneze restul. Zile simple, rătăcitoare. Hainele lui au nevoie de un fier de călcat. Pe glezne i-au apărut ciupituri de purice.

— Nu, spune ea. Nu sunt de purice.

— Uite ce-i, știu cum arată.

— Nu există purici în hotelurile franțuzești, spune ea.

— Sigur că nu.

Hoinăresc pe străzi, oprindu-se la magazine de încălțăminte. El îi dă voie să meargă puțin înainte fără el. Ea se oprește și se întoarce cu fața. Stau așa, la distanță de câțiva metri, apoi, încet, el se apropie. Merg mână în mână. Mama ei i-a invitat la prânz pe întâi aprilie. Dean dă aprobator din cap. Nu se simte alarmat.

— Putem să mergem? întreabă ea.

— Da, sigur.

— Vrea să te cunoască.

— Bine.

Uneori îi place s-o pătrundă în timp ce ea vorbește. Amuțește atunci, și vorbele îi cad la podea ca niște bucățele de hârtie. E capabil s-o facă să tacă, să-i modeleze răsuflarea. În marile ținuturi secrete în care se află ea atunci, stelele cad

ca niște confetti, cerurile albesc. Îi văd în semiîntuneric, cu fețele apropiate. Buzele ei sunt albicioase și moi, fără ruj. Trupul deschis radiază o căldură pe care trebuie să fii aproape ca s-o simți. Discută despre vizita la Saint-Léger. Ea îi descrie totul. E foarte plăcut să stabilească ziua, ora la care se vor duce, cu cine se vor întâlni probabil. Annie îi povestește despre părinții ei, despre casă, despre vecina care întreabă tot timpul de ea, despre băieții cu care ieșea pe vremuri. Unul are un Peugeot acum, nu-i rău deloc, nu? Altul, un Citroën. Mama ei o ține la curent cu toate accidentele – asta o preocupă cel mai tare. Dean o ascultă ca și cum ar auzi o poveste extraordinară, inventivă, o poveste pe care, dacă se satură de ea, o poate întrerupe cu cel mai simplu gest.

23

O amiază splendidă, cerul inundat de lumină. Merg cu mașina pe lângă canal. Saint-Léger pare tăcut, iar casa însăși, când se apropie, pustie. Anne-Marie sare afară. Şi-a văzut pisica. O ia și o duce înăuntru în brațe. Masa e servită în bucătărie. Începe cu un fel de plăcintă cu brânză, și toti se uită să vadă dacă lui Dean îi place. În cameră e foarte rece, cu toate că ziua e caldă. Poate e podeaua de gresie, se gândește el, sau pereții, cine știe. Dă din cap către conversația pe care o înțelege numai pe jumătate. Își simte corpul vânăt. Brusc, își dă seama că probabil se îmbolnăvește, dar apoi mama ei se ridică să-și ia un șal. Când se așază la loc, observă că în casă e cam rece. Tatăl dă din umeri. Dean n-a fost în stare să schimbe nici o vorbă cu el. Stau ca niște străini. Anne-Marie e cea care vorbește, foarte veselă, în cea mai mare parte cu mama ei, ca și cum ar fi numai ele două. Din când în când îl întreabă pe Dean dacă înțelege, și el răspunde că da. Tatăl stă ca un arab. Are o față uscățivă, nasul lung și poartă o șapcă. Se uită la masă sau afară pe fereastră. La un moment dat, soția lui se întinde să-l bată ușurel pe mână. El nu pare să observe.

Dean se simte tot mai stingherit. Stă absolut singur. Nu-i place să se uite la tată, la ochii lui spălăciți și apoși, un albastru albicios. Cât despre conversație, trece peste el ca apa. Nu mai aude nici măcar cuvinte cunoscute.

— Phillip, ai înțeles? îl întreabă Annie.

— *Oui,* răspunde el somnolent.

— *Oui?* îl întreabă mama, îndreptându-și asupra lui privirea luminoasă. O clipă, el se teme că au de gând să-l interogheze.

— *Quelquefois*, spune Anne-Marie, *il comprend très bien*[37].

Mama râde. Dean lasă capul în jos. Simte privirea fără grabă a tatălui asupra sa. Încearcă să-i răspundă, e hotărât, dar, involuntar, ochii i se feresc o secundă – și e de ajuns. S-a terminat. Ştie că a fost evaluat. Drept răzbunare, începe să se gândească la fiica lor dezbrăcată, imagini de neuitat ca niște palme. Tatăl își aprinde o țigară.

Dean mai încearcă o dată să se concentreze asupra dialogului, dar femeile vorbesc prea repede. Abia dacă înțelege. Totul pare să-l fi abandonat. Începe să-și numere înghițiturile, apoi pătratele de faianță de pe perete.

După prânz i se arată casa. E curată și austeră. Camera ei e sus, simplă ca o celulă. Cine știe de ce, el nu poate asocia toate acestea cu ea, e mai degrabă ca o școală pe care a frecventat-o. Se uită afară pe geamul camerei. Dedesubt, parcată la soare, stă o decapotabilă lungă, cu banchete de piele veritabilă. A văzut-o tot orașul.

Tatăl n-a ieșit din bucătărie. Citește ziarul pe un scaun tras lângă perete și fumează o țigară groasă, cu mahorcă, fără să tragă aproape deloc în piept. Când ei coboară, ai zice că nici nu-i aude. Când se întorc, continuă să citească.

Dean e deprimat și furios. Anne-Marie îi spune să nu-l ia în seamă, tatăl ei vitreg e un prost. Nu contează, ziua a devenit prea lungă, deprimantă. Masa e chiar lângă aragaz, iar farfuriile au fost împărțite fără față de masă. Mama a pus-o pe Annie să bea un pahar de lapte, într-un fel, în după-amiaza aceasta, familia a reluat-o pe nesimțite în posesie – nu că ea s-ar fi zbătut câtuși de puțin să se împotrivească. L-a abandonat. Trecutul a recâștigat-o.

— Mama are nevoie de televizor, observă ea în timp ce merg înapoi. Toată lumea are televizor. Se simte foarte singură seara. Ar putea să se uite.

— Probabil.

— Acum n-are nimic. Ar fi foarte frumos, nu crezi?

— Ba da, spune el.

— Şi are nevoie și de o mașină. Un Renault. Merge în oraș cu bicicleta, dar e deja prea bătrână pentru asta. În fiecare zi. Trebuie să-i cumpăr un Renault.

— De ce nu un Mercedes? întreabă Dean acid.

— E prea mare.

Ajung la o porțiune lungă și dreaptă a drumului, și el accelerează. Pare absorbit. Merg tot mai repede. Indicatorul atinge în cele din urmă o sută șaizeci. Anne-Marie nu spune nimic. Stă și se uită pe geam.

Îi întâlnesc la cină, într-un restaurant din apropierea pieței centrale. E sfârșitul săptămânii, ceva mai multă lume decât de obicei, însă departe de a fi aglomerație. Au un bar de zinc, cred că singurul din oraș. Chelnerița se sprijină de el, așteptând să poată lua vase de la bucătărie. Dean bea *vin blanc.* E foarte vorbăreț. Stau și-l ascult descriindu-mi viața europenilor, îl fac să vorbească tăcând eu însumi. Evident, folosește un limbaj special, foarte înșelător. Mătur firele de tutun de pe bar, dau din cap, da, de acord. Îmi povestește despre brânzeturi, arhitectură, inteligența profundă, autentică a acestei civilizații. Din când în când scurte dezvăluiri despre orașe, despre anumite hoteluri mici.

Anne-Marie stă liniștită și, în timp ce Dean vorbește, tot mai beat, cu buzele tot mai umede, încerc să mă uit la ea, să deslușesc elementele acestei sexualități uimitoare, dar e ca și cum ai încerca să memorezi irizările unui diamant. Cea mai mică mișcare, și strălucirea e cu totul alta. Firește, ceea ce caut sunt fața ei, gesturile, expresiile. Sunt interesat de vizibil. Ştiu foarte bine care este sursa puterii ei, dar încerc s-o identific în detaliile cele mai obișnuite.

În fotografiile pe care le am, ea pare ciudat de serioasă. E sâmbăta când ne-am făcut toți cumpărăturile la piață. În câteva, stă în mașină, în altele are o notă de veselie, genul rezervat camarazilor cărora le ești devotat pentru totdeauna. Îi plăcea să pozeze. I-am dat exemplare developate, firește. A fost foarte încântată. I le-a trimis mamei, mi-a spus Dean.

Sunt ca un cuplu care s-a certat. În timp ce vorbim, ochii lui fug întruna pe lângă mine spre chelnerița care vorbește – doar câteva cuvinte odată – cu barmanul și care, între două replici, scoate mici suspine resemnate.

— Sunt mai drăguță decât ea, spune Anne-Marie.

— Mai drăguță decât cine?

— Decât ea.

— Cu siguranță.

— Arată foarte bine în hainele alea, spune Anne-Marie, dar fără ele? Probabil va fi un șoc.

— Un soc?

— Un șoc? repetă ea. Am spus bine?

— Da, e bine. E un cuvânt nou pentru tine.

Ea dă din umeri.

— Unde l-ai învățat?

Ea face un gest vag.

— Da, ai dreptate, spune el, probabil ar fi șocant. Crezi că face dragoste?

Ea râde strâmb.

— Bineînțeles.

Mă tem să mă întorc. Poate fata înțelege chiar ce spunem.

— Ești sigură? întreabă Dean.

— O, Doamne!

— OK.

— Uită-te la ochii ei! spune Anne-Marie. Are cearcăne dedesubt.

— Și?

— E semn sigur.

Dean e amuzat. Începe să se uite prin sală.

— Dar fata aia de lângă geam?

— Care? întreabă ea.

Plecăm încă devreme, nu e nici zece. Mergem împreună o bucată și apoi, la un colț, ne despărțim. Îi pot urmări aproape automat. Ştiu cum vor merge, în fața căror magazine se vor opri, cum o vor tăia pe străduțe. Trec acum pe lângă fotograf, vitrina care-i place atât de mult lui Dean, cu pozele de miri și de absolvenți de liceu. Au ceva fără vârstă, un iz de 1914, 1939. Sunt ca niște ziare vechi. Poate studioul există încă de pe atunci. Şi totuși nici una din fețe n-ar putea fi a lui Dean. Cercetez cu atenție rândurile de elevi, chiar și figurile parțial ascunse. Nu poate fi niciodată unul dintre ei. Figura lui emană o inteligență completă, aproape înverșunată, care nu există aici. Când mă uit la fotografiile cu el, cea în care mănâncă o portocală, ridicând privirea, în ziua aceea de noiembrie când am fost pentru prima oară la Beaune – când mă uit la ea, văd ochii lui Lorca, ai cuiva care urmează să fie scos din cursul vieții și distrus, fără să aflăm vreodată de ce. Stau și privesc această fotografie, care trăiește atât de mult în prezentul propriei clipe, această fotografie făcută înainte de război, înainte de revoluție. În ziua aceea ne-am oprit sub viaduct. El nu cunoștea pe nimeni. Avea de gând să rămână o săptămână-două, nu mai mult.

24

Prangey. Satul e sărac. Când cotește din șosea, mașina împrăștie găini, și apoi un șir de copaci pare să le indice drumul. Traversează un mic pod și intră în castel, pe sub turnuri. O intrare întunecată către o curte albă. Pe partea cealaltă, uriașul conac de țară unde vor sta, una dintre pietrele prețioase din colierul înșirat prin toată Franța, pilonii pe care se sprijină istoria ei. Şi-au deschis porțile călătorilor aceste *châteaux.* Au devenit hoteluri. Camerele ample, elocvente în calmul lor, pot fi închiriate acum de oricine – încăperi care au văzut lumina și întunericul secolelor. Oamenii pot să umble acum prin ele în lenjerie intimă, să se trântească pe paturi ca niște servitori beți.

Ușa se închide. Sunt singuri. E o cameră foarte mare, cu multe oglinzi. Anne-Marie se uită în baie. Enormă și ea, și, sub ferestre, un canal plin cu broaște. Își scoate pantofii. Covorul e albastru. Nu se aud decât sunete rustice. Păsări. Zumzetul primăverii. Curând, trec la treabă pe patul lat, abili, tăcuți ca niște hoți. Cufundați într-un vis somptuos în care s-au descoperit unul pe altul.

Cerul e palid și secat de căldură. În tăcerea aceasta ca de steaguri strânse, Dean e extraordinar de conștient. Își introduce membrul în ea încet, ghidându-l cu mâna. Îl simte scufundându-se ca o bară de fier în apă. Ea închide ochii. Vocea i se oprește la întâmplare.

Minute. Şușotitul pietrișului din curte. Ridicându-se ușor, Dean vede afară, pe fereastra întredeschisă. Se aud voci. O familie mare s-a întors de la plimbarea prin grădini și acum, printre râsete, începe să se instaleze la masă, în timp ce ospătarul în haină albă și pantaloni negri îi

servește. Femeile vor Perrier. Bărbații iau vin. Sunt chiar dedesubt – cei așezați mai aproape nu se văd. Conversația, doar puțin răzlețită, se înalță din nou, parcă gata să-l includă. Dean se trage puțin înapoi ca să se privească, încordat, susținându-se în brațe; și-a introdus doar capul. Se uită în jos, sub burtă, triumfător.

Se fut în lumina îndrăgostiților, în mijlocul petrecerii. Carnea ei lucește ca stofa, amestecată cu frânturi de imagini ale femeilor în haine de mătase din jurul mesei, ale copiilor, ale unui câine prietenos. Orele de amiază trec pe nesimțite. Chelnerul mai aduce gheață. Pare să dureze ore întregi. Sunt uniți printr-un flux de sânge care transportă aceleași senzații. El o hrănește, îi atinge sufletul. Când termină, e ca și cum o înșelătorie miraculoasă a luat sfârșit. După aceea ea îi sărută mădularul, boașele. Oamenii au plecat. Chelnerul e singur în curtea de dedesubt, adunând paharele.

În noaptea aceea dansează la Dijon, în mica *boîte*[38] unde el a văzut-o prima dată. E ideea ei. Sunt puțin surprins. Nu pot scăpa de impresia că ea ar prefera să nu-și întâlnească trecutul, dar pare să nu-i pese. Nu înseamnă nimic pentru ea. Sudoarea le strălucește pe față în timp ce se mișcă. Rochia ei e pătată la subsuori. La miezul nopții se întorc cu capota rabatată. E răcoare. Şoselele sunt pustii, fațada uzată, impunătoare a conacului e întunecată. Parchează pe pietrișul care geme și urcă scările abia ținându-se pe picioare.

Dean se privește în oglindă în timp ce ea se dezbracă. E gol-pușcă. Stă drept, cu mâinile pe lângă corp. Vede în el însuși pe altul. E încântat de cât e de slab, de părul prea lung și de reflexia sa triumfătoare. E conștient că ea se mișcă în jur, dar e interesat de propria nuditate, o nuditate pe care prezența ei în fundal o face excitantă. Se descoperă pe sine în prezența ei – asta se întâmplă. Toți ceilalți trebuie să concureze cu această reflexie.

Dean e mulțumit de el însuși. Pula lui pare criminal de mare.

— Cum facem dragoste în seara asta? îl întreabă ea.

Și așteaptă. E în stare să invoce tot peisajul întunecat care-i înconjoară, tăcerea în care se odihnește fiecare obiect, fiecare formă. Frunzele invizibile – noaptea e plină de ele – se ating ușor una de alta. Ierburile stau nemișcate. Dacă asculți cu atenție, auzi picurul apei dedesubtul ferestrelor, pe suprafața vreunei pietre și în mătasea-broaștei din canal; țipătul unui broaște. Şi în miezul a toate acestea, ei zac întinși pe pat într-o cameră înaltă, cu perdelele trase împotriva dimineții, și pe ei se usucă sudoarea vag acidă, iar un alt fel de umezeală, translucidă, se îngroașă ca o crustă. Au fost prea obosiți ca să se mai ridice. Dorm nemișcați, cu pătura trasă peste ei împotriva frigului dimineții.

25

„Rămășițele dragostei”: titlul unei pagini din caietul lui de însemnări. Multe intrări sunt lipsite de sens. E un cod, firește. Orice om care ține un jurnal inventează unul. „Când am să mor”, scrie, „aș vrea să se întâmple într-un oraș ca Nancy”.

Sub titlul „Idei” are:

1. Când să plec.

2. Câte o masă odată.

3. Trei lucruri nemuritoare: virtutea, cuvintele, faptele.

Şi mai e o listă lungă de orășele, unele cu o steluță (Bourges, Montargis). După Malène scrie: *long summer.* Numele mai multor brânzeturi.

Rămășițele dragostei. Cuvintele lui apar spontan printre ale mele. Sigur că sunt conștient de asta, dar e bine să știi când să-ți apropriezi ceva. El nu are nevoie de ele, în timp ce pentru mine sunt esențiale. Sunt ziduri – temelii, vreau să spun – care s-ar sfărâma literalmente fără ele. În lipsa lor, s-ar putea ca edificii întregi să dispară.

Au luat în calcul multe orășele pentru vară. Eze și La Baule. Le Zoute. Arcachon. Hotărăsc până la urmă să meargă pe Loara. E o după-amiază călduroasă, nu s-a lăsat încă seara. Stau amândoi în răcoarea din camera ei ca peștii în umbra malului. Dean desface harta. Obloanele sunt trase. Niște muncitori repară burlanele de afară. Zgomotul uneltelor, vocile lor relaxate în apropiere sunt alarmante, ca și cum ar putea să deschidă dintr-odată camera ca pe o conservă și să-i descopere. Dean e îmbrăcat complet, dar ea e aproape goală. Carnea ei pare lustruită. Sfârcurile palide sunt moi ca niște *fraises des bois*[39].

Da, Loara. Vorbesc în șoaptă. El netezește o încrețitură a hărții. Marile *châteaux* se văd ca niște

vârfuri muntoase în lungul râului tăcut. Vor merge în mai, spre sfârșitul lunii. Chambord se înalță din pădurea înconjurătoare. Chenonceau este o punte de camere însorite. De la balcoanele de fier forjat din Amboise, de care au fost spânzurați protestanții, poți privi orașul de la trei sute de metri înălțime. Vor merge cu mașina până la Angers și de acolo mai departe spre mare.

— Cred că mă iubește, îi spune Anne-Marie mamei sale.

Sunt singure în bucătărie. Mama nu știe ce să creadă. Poate. Sau poate nu.

— *Si,* insistă fiica ei.

— Poate.

Anne-Marie se enervează. E foarte mândră. Mama e în schimb neliniștită. Nu trebuie să crezi prea tare într-o viață care poate dispărea ușor. Sunt multe lucruri de care are să se teamă, lucruri despre care fiica ei s-ar putea să-i povestească dacă mama are răbdare, dacă e suficient de înțeleaptă ca să nu întrebe.

— Cred că s-ar putea să te iubească...

— *Oui,* insistă Anne-Marie.

— ...dar va mai avea vreun motiv să vrea să se însoare cu tine?

Anne-Marie dă din umeri.

— Are motive, spune ea în cele din urmă, fără convingere.

— El nu lucrează...

— Şi ce dacă?... Tatăl lui e bogat.

— Nu e același lucru.

— Da, bine, nu e același lucru, spune Anne-Marie nerăbdătoare.

Mama se întinde s-o atingă pe mână, dar ea s-a ridicat și se privește în oglindă. Găsește acolo tot ce-i trebuie. Își întoarce fața într-o parte și-ntr-alta. Marea le va apărea înainte, scăldată în lumină. O să se plimbe pe stânci. Păsări albe se ridică leneș la apropierea lor, și toate hotelurile de pe coastă le

fac semn cu fațadele lor albe, brumării, sidefate, albastre ca cerul.

Chambord, construit de Francisc I, un rege mare, bărbos, cu ochi mici ca de bour. Era îndrăgostit de vânătoare. Se ducea acolo cu amantele lui și se plimba în sus și-n jos prin camerele încălzite cu lemne, cu părul lui lung, cu barba deasă, negricioasă... Dean îl încercuiește. Muncitorii au plecat. Cerul e un albastru limpede, de sfârșit de zi, aerul – nemișcat. E ora cinei. Mesele sunt întinse. În restaurante, chelnerii stau tăcuți lângă bar. Monumentele, clădirile dispar. Nu mai e mult până când va apărea prima stea, solitară.

Se cufundă amândoi în seară. Străduțele se întunecă. În ușile caselor apar femei bătrâne în rochiile lor negre fără formă. Pisicile alunecă pe lângă ziduri, se opresc și apoi o iau la picior când Dean închide portiera. Vocea plină a motorului. Străbat asfințitul calm și vast ca noaptea pe mare. Satele sunt tăcute, clădirile – ancorate ca niște nave.

Într-o cafenea, Anne-Marie întâlnește întâmplător un băiat care a cunoscut-o înainte. E uluit. „Te-ai schimbat sută la sută”, îi spune el. Ea zâmbește. După aceea, Dean o întreabă:

— Cine era?

Fratele unei fete cu care se cunoștea. Dean se uită spre ușă ca și cum băiatul ar putea să se întoarcă. Asta îl irită.

Seara e caldă. Ei localul îi amintește de cel unde s-a dus să danseze toată vara aceea. Trebuie să meargă acolo într-o zi, îi spune. Erau doi ospătari cărora le plăcea de ea. Unul era italian. Celălalt era foarte tânăr și-i trimitea flori, dar era timid. N-a ieșit niciodată cu el. Nici măcar nu s-a gândit la el până acum, în seara asta, din întâmplare. Cu italianul și-a petrecut orele acelea zgomotoase, el a fost cel care a avut-o primul. Dar chelnerul cel tânăr – cât de bine îl cunosc! Își

economisește banii. Se îmbracă îngrijit. Merge tăcut prin oraș, cu privirea plecată. Uneori seara vine și el în mulțime. O vede zâmbind și simte că i se strânge inima. Ochii lui o găsesc instantaneu printre dansatorii care se rotesc în lumina portocalie. Îi cunoaște gambele, forma corpului mai bine decât cel care o iubește, iar sandalele cu toc înalt și curelușe, mișcându-se pe podea, îi sfâșie visurile.

Sala de spectacole e pe jumătate goală. E o clădire albă, rece ca un abator. Înăuntru, tavanul e albastru, pe pereți atârnă pânză plisată ca de fuste. Podeaua e înclinată. Toată lumea stă în fundul sălii, cu ochii țintă la reclamele de pe cortina care acoperă ecranul. Dintr-odată, venit de pe laterală, un bărbat urcă pe scenă. Are o bărbuță à la Lincoln. Vocea îi e limpede și impetuoasă.

— Doamnelor și domnilor! începe. În seara aceasta avem marea plăcere să v-o prezentăm pe una dintre femeile remarcabile ale Europei. O femeie care este în stare – vă promit fără excepție sau ezitare – să citească mintea oricăruia dintre dumneavoastră, să vă descrie fără să vă vadă, să răspundă la întrebări pe care nu le aude, să dezvăluie dorințe secrete. Nu vă temeți! Nu e nimic rușinos, nimic nenecesar. Este demonstrația unei puteri mentale unice, a tipului de comunicare cunoscut hindușilor, oamenilor de la Răsărit. V-o prezint pe Yolande!

Face semn, și Yolande urcă pe scenă și se postează lângă el. Poartă o pălărie neagră spaniolă și o rochie aurie și are părul făcut cârlionți. Se înclină. Publicul e prea uluit ca să aplaude, prea prudent. Femeia se întoarce cu fața spre ecran. Partenerul ei coboară și se apropie de primul rând de oameni.

— Persoana aceasta...

— *Monsieur...*

— Este bărbat sau femeie?

— Bărbat.

— Ce păr are?

— Castaniu.

— Costumul...

— Gri.

— Pantofi...

— Negri.

— *Voilà!* exclamă el.

Merge mai departe.

— Primii trei... Se apleacă și le șoptește ceva. Capetele li se strâng la un loc. El dă din cap, dă încă o dată, apoi se îndreaptă din nou de spate. Îmi poți spune cum se numesc?

Vocea ei e curios de mecanică. E ca și cum ar citi o listă.

— Robert. Gilbert. Jean-Paul.

— Îndeletnicirile lor, te rog. În ordine.

— Profesor. Funcționar. Mecanic.

— Adevărat? îi întreabă el.

Ei dau aprobator din cap. El îl apucă de încheietură pe un bărbat din spatele lor și îi ridică brațul.

— Și aici...?

— Un ceas.

— Ce marcă?

— Intra.

— E adevărat? îl întreabă pe bărbat. Da. Un gest din cap. Şi acum, te rog, Yolande, ora exactă...

— Nouă fără unsprezece minute.

— Și secunde?

— Treizeci și cinci.

Îl lasă pe proprietarul ceasului să verifice.

— *Voilà!* strigă.

Câteva aplauze. E doar începutul. Yolande citește seria de pe bancnote, identifică obiecte din mâinile oamenilor, observă nasturi lipsă, spune date de naștere, ore. Dialogul e rapid și concis.

— Domnul acesta...

— *Monsieur...* strigă ea.

— Ține...

— Un bilet.

— Da?

— Un bilet de tren.

— Să meargă unde?

— La Châlons!

— *Voilà!*

Publicul șușotește. El se întoarce cu pași mari pe scenă, cu brațul întins triumfător, cu degetele curbate. Acum Yolande însăși se întoarce. E pregătită, anunță ea, să răspundă, individual și în privat, la orice întrebare.

— Întrebările dumneavoastră cele mai secrete, spune ea, punându-și o curea de piele cu un portofel atașat. Pentru doi franci, va da un răspuns personal. Începe să circule, întrebând doar numele mic înainte de a alege, cu mare viteză, un plic din coșul pe care îl cară. Partenerul ei merge în față, îndemnând oamenii să se concentreze asupra întrebărilor la care vor un răspuns.

— Pot s-o întreb? spune Anne-Marie.

— Sigur.

Dean își verifică mărunții. Ea ridică mâna. Yolande o vede imediat.

— *Mademoiselle...*

— *Oui.*

— Prenumele dumneavoastră.

— Anne-Marie.

— Născută, spune Yolande, întinzând brațul și indicând un moment de pauză, născută... În luna octombrie. Corect?

Anne-Marie surâde uluită și dă din cap.

— *Voilà!* exclamă bărbatul și se mută mai departe. Cine mai vrea? Ridicați mâna, vă rog!

E un plic albastru-pal, nesigilat. Înăuntru e o singură foaie de hârtie, cu numărul 7. În colțul de sus, o constelație. Jos, o stea roșie. Unele expresii sunt subliniate cu roșu. Ea începe să citească rapid.

— Lasă-mă să vad! spune el.

Nu e nici un răspuns la nici o întrebare. Textul e tipărit astfel încât să semene cu scrisul de mână.

„Natura dumneavoastră”, spune, „vă predispune la visare. Sunteți în stare de sentimente profunde...” Unele cuvinte el nu le poate citi. „...în momentul de față nu prea aveți noroc, dar nu disperați! Curând, ceea ce v-a hărăzit destinul va ieși la iveală. Curaj! Nu vă pierdeți credința!” Parfumul ei este de stânjenel. Ziua norocoasă, luni. Dean s-a înșelat: jos de tot e un răspuns la întrebarea ei: „Dorința vi se va împlini dacă vă deschideți inima.”

— E corect? întreabă Dean.

— Nu, spune ea. E tipărit.

— Stai să mai citesc o dată! spune el. Poate ți l-a dat pe al meu.

— Dar de unde știa în ce lună m-am născut? întreabă Anne-Marie.

— Ţi-a mirosit parfumul. Stânjenel.

— Cum adică? spune ea.

Pleacă spre casă la miezul nopții. Arareori stau până atât de târziu. De obicei, serile lor sunt simple. Masa luată undeva. O plimbare din care se întorc după căderea întunericului. Copacii de deasupra sunt grei de tăcere. Din camerele cele mai ieftine se aude slab muzică de la posturile de radio europene. Aparatul ei portabil e pe podea. Ecranul e luminat și lucește misterios. Se aud Luxemburg, Geneva. Orchestrele lumii cântă stins. Mușchiul din posteriorul ei e contractat. Pare o sfoară care-i înconjoară mădularul. El împinge ușor și apoi, în cele din urmă, se scufundă brusc, ca și cum ceva sub el ar ceda. Anne-Marie geme, cu capul îngropat în brațe. După ce el a murit m-am gândit adesea la momentele acestea, la cel de acum. Poate e geamătul ei, fața ei lipită de cearșaf. El o simte strânsă ca un lat în jurul lui. Îi adună picioarele la un loc și rămâne mulțumit înăuntru, privind pe fereastră și percepând zvâcniturile blânde.

— *Es-tu contente?*[40] o întreabă după un timp.

Vocea ei, prezența ei însăși pare venită de undeva de departe. Răspunde încet.

— *Oui.*

26

— Nu te saturi să stai acolo atâtea luni de zile? mă întreabă Cristina. Dumnezeule!

Nu știu ce să spun. Toată lumea se uită la mine. Chiar nu știu. Nu e vorba să mă satur de ceva. Nu se poate compara, realmente.

— Ce Dumnezeu faci acolo? întreabă Alix.

— Am anumite ocupații.

Pauză.

— Citesc foarte mult – știu că sună caraghios.

— Probabil e fascinant, spune ea. Orice citești. Toți râd.

— Ce face, de fapt? întreabă ea. Totul e atât de secret! Probabil e ceva extraordinar.

Nu-mi dau seama dacă vorbește serios sau nu. Au chemat-o la masă din cauza mea. Nu știu prea bine totuși cum s-o iau. E îmbrăcată superb, într-un deux-pièces albastru de mătase, și pare complet neimpresionată de prezența mea. De fapt, la început m-a ignorat, dar când îmi acordă atenție e și mai rău. Billy mă întreabă dacă mai vreau de băut.

— Cât rămâi aici? întreabă Alix.

— Câteva zile numai. Sau vrei să spui în Franța? În general?

— Da, în Franța.

— Nu știu. Stau deja de mai mult timp decât mă așteptam.

— Hm, face ea. Înseamnă că-ți place.

Nu pot să răspund la așa ceva. În cele din urmă, dau din cap și spun:

— Da.

Se întoarce spre Cristina.

— E simpatic, spune, și apoi, începând să discute cu ei, mă abandonează.

Până când mergem la masă, încerc, nervos, să joc jocul acesta cu ea. E captivant să fii în compania ei, dar mă tem întotdeauna de ce-ar mai putea să spună, și frica aceasta mă face neajutorat. E la fel de înaltă ca mine, cu un ten foarte frumos, deloc palid. Nu-mi dau seama câți ani are. Poate douăzeci și șase. Nu pot pur și simplu s-o întreb. Când cobor cu Billy la mașină, el îmi spune că a fost măritată. Cine știe de ce, asta îmi dă un sentiment de ușurare.

— A fost soția lui Teddy Leighter, spune el.

— A cui?

— A lui Teddy Leighter. Nu-l știi?

— Nu mi-e clar. Cine e?

— A, ba îl știi, spune Billy.

— Serios?

— Sigur, spune el. A jucat hochei.

Apoi spune ceva pe care nu-l aud. Dar am ajuns la nivelul garajului.

Luăm cina la Calvados, într-o sală plină de lumânări. Observ că Alix citește meniul cu atenție, dar practic ignoră mâncarea, când vine. În mijlocul mesei îmi spune că ar vrea niște apă Evian. Continuă să stea de vorbă cu Cristina în timp ce eu caut un ospătar. Începe o noapte – o lungă noapte – în care sunt prizonier și care se va încheia cu căutarea stăruitoare a negresei pe care am văzut-o ultima dată în clubul de lângă Champs. Eu și Alix trebuie s-o vedem, hotărăște Billy.

— Eu am văzut-o.

— Dar Alix nu, spune el.

Billy arată ca un toreador, spune Alix. E invidioasă pe el. O să fie întotdeauna frumos. Îl țintuiește fățiș cu privirea, cu bărbia în palmă. Nu, spune el și mai cere vin. Cristina pare amuzată.

Negresa nu e de găsit. În timp ce mergem dintr-un loc într-altul, Parisul e plin de mirosul proaspăt al copacilor. Nu e de găsit, dar în cele din urmă se ivește alta, într-o rochie făcută din flori. E

aglomerație mare. Alix dansează foarte aproape de mine.

— Chiar ai stat acolo toată iarna? mă întreabă.

— Da. De ce?

— M-am tot gândit la asta, atâta tot.

— Mă faci să mă simt prost, îi spun. Nu e un subiect atât de interesant.

— Dar îți place.

— Da.

— Probabil te-ai îndrăgostit.

— Nu.

E posibil să fi făcut o mică pauză.

— Ahhh! spune ea. Asta era. Ai o iubită.

Îmi zâmbește pentru prima oară. Ne-am găsit, în sfârșit.

— Asta e, nu? spune ea.

— Nu.

— Minți!

— Ba nu.

— Te-ai îndrăgostit de o mică franțuzoaică.

— Mi-e rușine să spun asta, dar nu.

— Pot fi foarte drăguțe.

— Sunt sigur că da.

La masă, le spune celorlalți că am recunoscut. Am o aventură pasională.

— Nu e femeia aceea de vizavi? mă întreabă Cristina.

— *Madame* Picquet?

— Adevărat? întreabă Billy fericit.

— Nu, nu. Se căsătorește curând.

— Credeam că e căsătorită, spune Cristina.

— A divorțat.

— Curva orașului, explică Cristina.

— Cu cine se căsătorește? întreabă Billy.

— A, cu un student. Nu-l cunosc. Nu l-am văzut niciodată.

— Şi tu? continuă el.

— Nu e nimic. Alix inventează.

— Ei, hai!

— Nu. Serios.

Mă simt ca un idiot.

Alix surâde. Jocul reîncepe.

— Cântăreața asta nu-mi place la fel de mult ca cealaltă, spune Cristina.

Când ieșim, în sfârșit, cerul e încă întunecat, dar dominația lui a luat sfârșit. Noaptea a trecut. Ne întoarcem la ei. Billy aprinde toate luminile și insistă să pregătească micul dejun. Se plimbă prin bucătărie cu o tigaie uriașă în mână și începe să spargă în ea vreo zece-douăsprezece ouă.

— Ce-ar fi să faci tu pâinea prăjită? îmi spune.

Nici măcar nu mi-e foame. El îmi dă o farfurie cu un pătrat mare de unt, direct din frigider. E prea tare. Când încerc să-l întind, rup pâinea. Billy toarnă peste ouă lapte, apoi sos Worcestershire.

— Cum îți plac? Tari sau moi?

— Nu contează.

El se uită la culoare.

— Mai au nevoie de lapte, spune.

În salonul lung, bogat mobilat, femeile stau pe sofa. Afară s-a luminat aproape de tot. Din pricina strălucirii din cameră și a ferestrelor tot mai spălăcite, totul seamănă cu finalul unei lungi crize. Mâinile li se mișcă. Aud palme care plesnesc încheieturi. Mă așez lângă ele.

— Ce faceți?

— Dăm cu banul, spune Cristina.

Compară monede. Atenția lor la joc e solemnă, ireală.

— Dăm cu banul să vedem cine te ia, spune ea și face o pauză. Un punct în plus.

Nici una nu se uită la mine. O iau de la capăt și-și pun încheieturile una lângă alta. Cristina izbucnește într-un râs nervos.

— Cine a câștigat? întreb.

Nici un răspuns.

— Trei din cinci, spune dintr-odată Alix.

— În regulă.

Monedele licăresc în aer. Cristina o scapă pe a ei. Nu mi se pare c-ar trebui s-o ajut s-o găsească. O caută pe covorul persan, închis la culoare, în care pare să fi dispărut.

— E lângă măsuța de cafea, spune Alix.

— Unde?

— Chiar lângă picior.

Cristina e în patru labe.

— E cap.

Billy intră să ne anunțe că totul e gata.

— Ce-ai scăpat? întreabă el.

— Hm?

— Unde-ai fost? îl întreabă Alix.

Stăm în sufragerie în lumina timpurie a unei dimineți pariziene. Lângă perete e un enorm bufet din lemn de mahon. Oglinzi care reflectă aurora. Masa e suficientă pentru douăsprezece persoane. Billy aduce platoul cu un morman de omletă care răspândește un miros suspect de puternic.

— Ce-i asta? întreabă Alix, luând o porție mică. Omletă?

Billy stă într-un capăt al mesei și se uită țintă la ea. Devine serios când bea. Cristina începe să râdă, nu se poate opri. Râde în timp ce încearcă să se servească, și Alix se molipsește și ea. Hohotesc amândouă nebunește; e un râs neputincios, aproape un țipăt. Omleta s-a împrăștiat de pe lingură pe masă, și Cristina încearcă s-o recupereze, dar nu-și mai poate controla nici mișcările mâinii. Nu se poate uita la Alix. Se potolesc treptat, dar cel mai mic sunet al uneia din ele le stârnește din nou.

— Ce e atât de caraghios? întreabă Billy, care nici măcar n-a zâmbit.

— Nimic.

O nouă explozie la ultima silabă. Râd atât de tare, încât le doare burta.

— N-ai de gând să mănânci deloc? întreabă el în cele din urmă.

— Poftim?

Cristina rostește cuvântul cu precauție.

— Zic, n-ai de gând să mănânci deloc?

Ea clatină încet din cap – nu, apoi da.

— E foarte interesantă, spune.

— Interesantă? De ce?

— N-am gustat niciodată asemenea omletă. Încearcă să devină serioasă. Alix râde.

— Serios? întreabă el.

— Tu ai făcut-o, iubitule?

— Ești foarte amuzantă, spune el.

Ea se ridică și începe să deschidă sertare în bufet, căutând șervete. Billy îmi întinde platoul. Omleta e foarte închisă la culoare, aproape maronie. Pare brânzită.

— Nu cred că e rea, spune el.

În spatele lui, Cristina face dintr-odată un gest obscen, cu mâna la încheietura celuilalt cot. E atât de intenționat, încât mă lasă mască. Billy e aplecat asupra propriei farfurii.

— Da, ține-o tot așa! o avertizează el.

— Ce anume, scumpule? întreabă ea.

— Vezi c-o pățești, spune el.

Când se întoarce la masă, ea începe să cânte. Nu știu de ce, dar mă sperie. Sunt sleit de oboseală. Nu știu cum să zâmbesc.

— N-ai de gând nici măcar s-o încerci? întreabă Billy.

— Ba da, răspunde ea. Îmi place la nebunie.

— E foarte în regulă, spune el hotărât.

Mănâncă metodic, cu ochii la ea. Ia o gură de cafea.

Încerc și eu omleta. Are gust de sare. Cristina se plimbă în jurul mesei împărțind tuturor șervete.

— Alix, spune ea cu voce suavă. Mai vrei omletă?

— Stai jos, Cristina, te rog! N-ai de gând să mănânci?

— Ești minunat, spune ea. Te iubesc.

— Dă-i înainte!

— Îmi place *la nebunie* omleta. Mai vrei? mă întreabă.

Totul rămâne pe masă, farfuriile cu porțiile neterminate, ceștile de cafea, pâinea prăjită. Servitorii se vor ocupa de ele când se scoală.

În lumina strălucitoare a dimineții, o duc acasă pe Alix cu taxiul. Nu stă foarte departe. Zorii miros a răcoare și prospețime când traversăm trotuarul. Ei i-e foarte somn. Îmi dă drumul cu un cuvânt sau două și un surâs obosit. Ușa se închide. Pocnetul încuietorii îmi sugerează o viață foarte ordonată.

Mă întorc pe jos. Pe străzi e tăcere absolută, nu trec nici o mașină, nici un om. Pe cerul albastru-pal nu se vede nici o pasăre. E ca și cum aș intra în trecut. Nimic nu s-a schimbat. Nimic nu scoate nici un sunet. În colț, în fereastra unei cafenele unde Billy și Cristina se duc uneori, doarme o pisică, o mâță uriașă, pufoasă ca un vis. Mă opresc acolo, treaz cu mult înaintea orașului. Mă gândesc să fac o plimbare în lungul fluviului, dar îmi simt tot corpul ca de lemn uscat. Cotesc pe strada pe care locuiesc ei, o stradă largă, albăstruie și pustie, cu trotuare pustii cât vezi cu ochii.

27

Sunt încă în pat amândoi, cu geamurile deschise spre răcoarea dimineții. Ea e nemachiată, cu pielea lipsită de strălucire. Dimineţile are o expresie vulgară, tânără, fără resurse. Şi apoi, în timp ce-i privesc, se trezesc amândoi în același moment, ca niște actori, ca pisica din cafenea care, deschizând ochii, s-a pomenit că o privesc țintă prin sticla plată. Respirația ei miroase urât. Imaginile din mintea mea se repetă singure – n-am nici o putere asupra lor. Sunt prea obosit ca să dorm, iar ele mi se îngrămădesc în cap. Vin la nesfârșit peste mine, nu pot să scap. În plus, n-am unde să mă duc, m-ar urmări și în vis.

— *Bonjour!* spune ea și-i sărută pula întărită. Nu zâmbește niciodată, adaugă, privindu-l în ochi.

— Doar uneori, murmură Dean și-i simte buzele calde.

Încerc să găsesc un întuneric, un vid, dar ei sunt prea luminoși, cu cerul alb în spatele lor, cu trupurile deschise și proaspete. Sunt prea inocenți. Parcă mi-ar fi copii, și ilustrează o afecțiune care are prea puține motive să existe, care de fapt nu există, doar că ea – în ultimă instanță, este singura ei calitate reală – știe să facă lucrurile să devină realitate. Buzele ei îl cuprind cu mișcări lente, delicioase. Dean simte că se rostogolește, că se desface în bucăți, iar eu sunt ca un saxofonist dintr-o fanfară, îndrăgostit de o vedetă de cinema. Pierdut, cu privirea umedă, bat nefericit pasul înainte și înapoi în pauza meciului. Gândurile mi se zvârcolesc în cap. Bețele de tobă zvâcnesc în aer. Tot stadionul e plin. Mărșăluiesc, mă întorc, bat ritmul, în timp ce ei înconjoară încet terenul într-o decapotabilă nouă. Sunt un funcționar la firma tatălui ei. Sunt tânărul chelner care trimite

buchete de flori. Sunt un străin care răspunde la telefon întrebându-se cine poate să-l sune, și descoperă că e poliția. Nu înțeleg la început, polițiștii trebuie să repete de mai multe ori. Pentru o clipă, inima mi se oprește în piept: un accident. Un automobil...

Pe drumul spre Sens există o pantă, și apoi, brusc, la coborâre, o sută de metri mai încolo, dârele de cauciuc, negre ca smoala. Drumul cotește. Sticlă spartă, motociclete, oameni adunați în jurul mașinii distruse. Burta urâtă a automobilului, răsturnată, la vedere. Roțile sunt încremenite. Un *gendarme* în mănuși de piele albă le face semn șoferilor să treacă mai departe. Oamenii se apleacă să se uite dedesubtul automobilului avariat. Nu e nici o grabă. Toată lumea se mișcă încet. Doar câțiva copii aleargă în iarbă.

— E un Citroën, spune Dean.

Dedesubt e strivită o motocicletă. Trec și ei încet pe lângă. Se văd picioarele cuiva întins sub un copac. Pe pavaj sunt dâre întunecate de sânge.

— Tot timpul sunt implicate în accidente, spune el. Nu înțeleg de ce.

— Sunt foarte rapide, îi spune ea.

— Citroënele? Nu sunt așa rapide.

— O, ba da!

— De unde știi tu? Nici măcar nu conduci.

— Trec tot timpul pe lângă noi.

Cunosc bine șoseaua asta. Duce la Les Settons, lacul unde se duc ei să înoate. Anne-Marie stă în apa puțin adâncă. Poartă cercei și colier. Îndoaie genunchii ca să se cufunde în apă și apoi înoată ca o pisică, cu gâtul rigid, cu capul sus. După câteva clipe se oprește și se pune din nou în picioare.

— Trebuie să mă înveți, îi spune ea lui Dean.

El încearcă să-i arate pluta pe față. Expiră pe gură, îi spune. Nu. Ei nu-i place să-și ude părul.

— Trebuie.

— De ce?

— Ei, hai! îi spune el. Altfel nu poți să înveți.

Ea dă din umeri și scoate un mic pufnet de dispreț – nu-i pasă. Dean stă în apă până la brâu, așteptând. Ea nu se mișcă. E bosumflată ca un hoț tânăr.

— Scoate-ți cerceii! îi spune el blând.

Ea îi scoate.

— Acum fă așa cum îți spun! Nu-ți fie frică! Pune-ți fața în apă!

Ea nu se mișcă.

— Vrei să înveți sau nu vrei?

— Nu, spune ea.

Se îmbracă la loc în spatele mașinii. Nu e nimeni în jur. Lângă mal, suprafața apei e întreruptă de plante. Banchetele de piele sunt fierbinți și, când Dean pornește motorul, câteva păsărele își iau zborul la mică înălțime din iarba de pe mal și apoi se ridică deasupra lacului.

Mănâncă la Montsauche într-un mic *auberge*[41]. Duminică. Totul e amuțit. Dean se uită afară pe stradă. E o masă luată în tăcere. Pe urmă nu mai au nimic de făcut. El se simte de parcă ar avea grijă de un copil. Se gândește la altele. Ziua pare lungă. Pornesc la drum – Dean rabatează capota, și mașina se îndreaptă spre Nevers, cu vântul bătându-le pieziș din față și soarele în spate. Lui începe să i se facă somn, așa că trag pe marginea drumului.

Se întind sub niște copaci. Pini. E liniște. Conurile uscate se ciocnesc în bătaia vântului, și umbra crengilor li se întinde pe față. Dean închide ochii. Aproape a adormit.

— Phillip! o aude.

— Da.

— Mi-ar plăcea într-o zi să facem dragoste în pădure.

— N-ai făcut asta niciodată?

— Nu.

— Ciudat, spune el.

— Tu?

El minte:

— Da.

— Eu n-am făcut niciodată. E plăcut?

— Da, spune el.

E ultimul lucru de care-și amintește.

Când se trezește, simte că i-e frig. Se ridică în capul oaselor și se freacă pe brațe. Are pielea încreștită de iarbă. Câteva bucățele uscate s-au lipit de el.

Se plimbă fără țintă. Anne-Marie își scutură puțin spatele fustei. Ajung la un pârâu, traversat de un pod mic de fier. Se opresc la mijlocul lui: apa curge încet dedesubt. Pe alocuri, clar ca o imagine în oglindă, i se vede fundul. În locurile umbrite sunt pești, perfect imobili. Curentul se scurge pe lângă ei.

— Îi vezi? îl întreabă ea.

Dean aruncă bucățele de crenguțe, care abia ating suprafața apei și pornesc să plutească în derivă.

— Am putea să-i prindem, spune ea.

Bucățelele sunt ușoare. Par să-i coboare dintre degete duse de vânt.

— Îți place să pescuiești? îl întreabă ea.

— Nu.

— Nu?

— E prea crud.

— Peștii nu simt.

— De unde știi?

— Ei, spune ea, nu simt.

Peștii rămân la adăpost, aliniați cu sensul de curgere. Câțiva traversează leneș porțiunile netede unde apa e limpede, trec într-un făgaș adânc și dispar.

— De ce să-i prinzi? întreabă Dean. Sunt fericiți așa.

— Până când sunt mâncați de un *brochet*[42], spune ea.

— Asta aș vrea să fiu, spune el. Un *brochet.* Să trăiesc în apă.

— Ai fi prins.

Ba nu. El clatină din cap.

— Ba da. Cineva te-ar prinde.

— Pe mine nu m-ar prinde, spune el. Nu. Aș fi un *brochet* foarte isteț.

— Foarte bine, spune ea. Iar eu aș fi *brochette* a ta.

Apa se mișcă foarte încet. Dean aruncă o pietricică. Luciul se tulbură. Eu aș fi *brochette* a ta. Sunt angrenați într-adevăr într-o viață liniștită, domestică. Dintr-odată, i-e clar. Expresia îl străpunge ca o sârmă. Ea surâde, începe să se facă din nou foarte frumoasă. E întotdeauna un mister cum se poate schimba. Seara, în Étoile d'Or, abia își poate lua ochii de la ea. Şi-a aranjat părul și s-a machiat. Îi întinde o felie de pâine cu unt.

— *Ça va?*[43] îl întreabă.

El o mușcă ușor de deget. Estrul nopții coboară peste el ca o glugă. Dean îl simte venind, schimbându-i carnea.

Urcă împreună scările. Ea merge prima, ca întotdeauna. Gambele ei îi fulgeră prin față, cotind, înălțându-se pe treptele înguste. Cheia ei deschide ușa. Dean simte cum scula începe să i se întărească, și mai târziu, când îndoaie perna și ea se ridică în coate, mintea îi e deja desprinsă și hălăduiește, de parcă nu-și poate ține toată ființa la un loc. Se gândește cum va fi fără ea. Nu-și poate alunga gândul. Ca tusea pe un bolnav, înspăimântătoare, îl năpădește o slăbiciune, o deficiență invizibilă, și o îmbrățișează cu o intensitate bruscă, ineptă. Spatele ei – chiar și cuvântul pentru el îi place, *dos* – e întins înaintea lui, spatele pe care ea nu-l vede niciodată, spatele neted și inteligent la care, ca la o masă, el s-a uitat îndelung atâtea ore. Se cabrează în întuneric ca să-l admire. Uitase. Toate minutele zilei par să

conveargă, și el vrea să le încetinească, vrea ca sfârșitul acesta minunat să dureze.

28

O mare ploaie de vară cade peste Franța, plesnind copacii, făcând frunzișul să sune metalic. Zidurile se înnegresc de apă. Rigolele aleargă, străzile sunt abandonate. A început la asfințit. La nouă încă toarnă.

Sunt la Dole. Privesc amândoi afară pe fereastra unei cafenele oarecare, unde stau de mai bine de o oră. Vizavi e un parc gol, nu prea mare, în care se montează o instalație bizară. O coardă la înălțime. Doi stâlpi înalți au fost fixați cu cabluri în pământ. Niște bărbați lucrează încă în ploaie, testând luminile. Din când în când, prin potopul vânăt apare fațada clădirilor de vizavi, dar coarda însăși, întinsă în întunericul de deasupra, e invizibilă. Peste acoperișuri, ca niște flori, erup silențios artificii.

E o *fête*[44] locală. Mulțimea s-ar fi adunat, dar a împiedicat-o ploaia. Doar câteva familii se îngrămădesc acum sub tende. Altele stau în mașini. Luminile se sting din nou. Piața se cufundă în întuneric.

Cafeneaua nu e goală. La o masă sunt trei bărbați, și, într-un balonzaid de sub care îi ies picioarele albe, acrobatul așteaptă la bar, cu chipul înăsprit. E aici de multă vreme. După un timp, *le patron* i-a oferit de băut. *Merci.* Acum paharul e gol. Stă singur – un bărbat de treizeci și ceva de ani, cu haina atârnându-i pe umeri.

Cu voce joasă, ca și cum ar spune un secret, Anne-Marie începe să-l descrie. Vine din capitală, dintr-un cartier sărac al Parisului, pe care ea îl cunoaște bine. Are o fiică, spune ea, o fetiță care călătorește cu el și a cărei mamă a fugit de acasă. Străbat toată Franța împreună, numai ei doi. Hotelurile cele mai ieftine. Fetița nu are prieteni,

doar pe tatăl ei, și, drept jucărie, o singură păpușă. E întotdeauna tăcută. Nu vorbește niciodată. Dean nu recunoaște această faimoasă poveste. Aruncă o privire spre chipul obosit al bărbatului; sus, copila doarme. Pentru el totul e dureros de real, o ficțiune care avea deja un loc rezervat în inima lui.

Cei de afară au încheiat pregătirile și intră în cafenea să anunțe. Acrobatul, cine știe de ce, pare ciudat de indiferent, și nici ei nu rămân să-i țină companie. Impresia e că există altcineva, un impresar, un personaj nevăzut de care ascultă toți.

Acrobatul a mai acceptat un pahar. Dean îl urmărește cu prudență, temându-se de ceea ce vede. Are presimțirea unui dezastru. Toată instalația: șiragurile de luminițe colorate montate pe cablurile de susținere, stâlpii zvelți care se înalță în întuneric, platformele invizibile – ceea ce se instalează aici e moartea. N-are nici o îndoială, o simte în rărunchi.

Acrobatul n-a spus nimic, nici măcar o vorbă. Abia dacă s-a mișcat. Sunt admirabile această pasivitate, această resemnare, chipul lui negricios ca de țigan. Dacă mai plouă, spectacolul nu se va mai putea ține – și ploaia cade grea, arareori schimbându-și direcția, ropotind pe capota de pânză a mașinii, deja udă leoarcă. Doar câțiva oameni au rămas să aștepte.

Dean numără banii pentru nota de plată. Monedele de un franc par neobișnuit de lucioase. Le lasă în farfurioară, și ele scot un mic clinchet, ca dinții, un sunet clar, și în clipa aceea el își dă seama că sunetul a fost auzit, l-a trezit pe visătorul solitar de la bar – ridică ochii, dar nu, acrobatul n-a observat, se uită în oglindă. Picioarele în ciorapi albi – o albeață de pudră – sunt încrucișate la gleznă. Poartă niște balerini zdrențuiți, dar omul acesta e mai mult decât pare. E un agent, un sol. Şi-a ales o costumație în care se mișcă nervos, alb ca un fluture în lumina proiectorului, deasupra gloatei obișnuite, dar totul e o păcăleală. E un

individ mult mai important, de fapt, și Dean știe asta. Își dă seama; e imposibil de explicat. De fapt, n-are nici o legătură cu ea. Totul e pentru el, și, când se anunță că spectacolul a fost anulat, Dean primește știrea fără să se mire. N-are importanță. Reprezentația în sine era secundară.

— Așteaptă-mă! spune el. Mă duc să aduc mașina.

Şi dispare în ploaie. Anne-Marie stă chiar la ușă, până când mașina trage la bordură, cu enorma ei grație eratică, cu farurile galbene reflectate în fereastra cafenelei, cu ștergătoarele zvâcnind alene. Atunci fuge spre ea. El se apleacă peste locul din dreapta ca să-i deschidă ușa. E ud pe față, pe păr. Ea urcă în grabă.

— Ce ploaie! spune.

Dean nu pornește încă. Încearcă să privească prin geamul străbătut de ploaie, să mai vadă o ultimă dată interiorul cafenelei. Barul e gol. Acrobatul a plecat.

Străbat străzile unui oraș necunoscut. Ploaia bate ca pietrișul. În lumina verde a bordului, el se simte fără adăpost și lipsit de speranță ca un infractor. Ea îi șterge obrajii uzi cu degete blânde. N-au unde să se ducă. Aici sunt străini, porțile orașului s-au închis pentru ei. Deodată, Dean e năpădit de presimțirea că va fi cumva găsit, va fi prins și ridicat. Nu apucă să-i arunce lui Annie nici măcar o vorbă. Sunt despărțiți, pierduți unul pentru altul. Încearcă să strige în acest vis care prinde contur, să-i spună unde ar trebui să se ducă, ce-ar trebui să facă, dar e prea complicat. Nu poate. Ea a dispărut.

E cuprins de o disperare autentică. N-are bani să plece într-adevăr cu ea. Sunt prizonieri în provincialismul mărunt din Autun, o noapte sau două petrecute în altă parte nu contează, și acum – da, e sigur – au fost descoperiți. Dean n-are nici o îndoială. Eu însumi, în retrospectivă, îmi dau seama că avea dreptate. Acrobatul a dispărut în

satele Franței, în noaptea întregii Europe, poate. Limuzina e singură pe străzi. Nu-i nevoie s-o urmărești cum se târăște prin întuneric – e recognoscibilă oriunde.

Dean e descurajat. În camera de hotel se dezbracă atent, punându-și hainele deoparte de parcă n-ar fi ale lui, de parcă urmează să fie arse. Noaptea e răcoroasă după atâta ploaie, și corpul lui gol e străbătut de un fior. Se simte sărman ca un orfan. Trecutul s-a evaporat, iar de viitor se teme. Banii zac pe masă, și el străbate camera pe întuneric ca să-i numere, numai bancnotele. Ridică hârtiile îndoite. Monedele se împrăștie, una cade pe podea și se rostogolește. El ascultă, dar nu-și dă seama în ce direcție s-a dus. Anne-Marie vine în spatele lui, goală și ea, și dintr-odată el rămâne înțepenit locului, ca un iepure în farurile unei mașini. Brațele ei îl înconjoară pe nesimțite. Corpul ei lipit de al lui, vârful sfârcurilor, peticul de păr moale sunt un chin aproape insuportabil. Se mângâie unul pe altul, palizi ca niște embrioni în întuneric.

Ea vrea să fie pusă pe un scaun. Dean găsește unul, și ea se apleacă peste el. Sânii ei atârnă delicios, ca ramurile de jos ale unui copac, ca niște săculeți cu bani. Mâinile lui alunecă în sus, pe talia ei îngustă. Începe încet, și ea suflă de parcă s-ar cufunda într-o baie. De afară vine sunetul ploii neîmblânzite.

Dimineață, vremea e liniștită. Dean se trezește ca după o febră. Europa a revenit la proporțiile ei reale. Orașele nemuritoare înoată în lumină. Marile fluvii curg. Mădularul i-e umflat, și mâna ei îl caută de îndată ce deschide ochii. El scotocește prin haine după tubul inert, stâlcit și i-l dă în mână. Ea îl privește impasibilă. El azvârle pătura la o parte în timp ce ea deșurubează capacul. Începe să-l întindă. Pe el răceala îl face să tresară violent. Apoi ea se rostogolește pe pat și, în plină zi, el o pătrunde încet, declarativ, cu

membrul lui lucios. Ea stă cu fruntea strivită în cearșaf, cu ochii închiși. Dean abia dacă observă. În sfârșit, a intrat cu totul și acum stă nemișcat.

— Vrei să citești? o întreabă.

— *Comment?*

— Să citești. O revistă.

— Da, răspunde ea slab.

Se mută amândoi la marginea patului. Un exemplar vechi din *Réalités*. Dean se întinde după el și-l trage pe podea. Cu capul aplecat, ea începe să dea filele. El privește peste umărul ei. E duminică dimineață, ora zece. Liniștea e întreruptă din când în când numai de frunzăritul moale a revistei. Ea a ajuns la un articol despre tablourile lui Bonnard. Îl citesc împreună. El așteaptă până când Annie termină pagina, apoi, ușor, începe.

— Mai trebuie *graisse*[45], spune ea.

Dean se retrage cu grijă – ea mai că nu se agață de el, așa o simte –, și ea îl mai unge puțin, ștergându-și apoi degetele de cearceaf. Apoi intră – ea stă liniștită – și, intrigat de niște fotografii cu cele paisprezece tipuri de atracție feminină (inocență, mister, naturalețe etc.), începe să se miște într-un ritm amplu, delirant. Franța e scăldată în lumină. Magazinele sunt închise. Bisericile sunt pline. În toate orășelele, în spatele ușilor încuiate încă, restaurantele își întind mesele, pregătindu-se de prânz.

29

Cu cât vedem mai clar lumea, cu atât suntem mai obligați să ne prefacem că nu există. A fost ciudat cum, fiind cu ea, m-am trezit aproape incapabil să vorbesc. S-ar fi zis că avem de vorbit despre orice pe lume, dar pur și simplu nici unul n-a putut începe. Am scos-o la cină în mai, când Dean s-a dus câteva zile la Paris. Şi ce zile au fost – vaste, văratice! Lumina se stingea încet. Lumea era plină de metropole albastre, înmiresmate, misterioase. Am mâncat la hotel. Din când în când îi zâmbeam, ca un unchi stupid, în timp ce ea îmi vorbea despre Dean. De fapt, nu eram prea interesat. Termenii întâlnirii erau complet greșiți. Ştiam ce e cu ea. Eram gata să-i mărturisesc, să cad în genunchi ca un credincios. Ar fi fost un moment îngrozitor. Ea ar fi negat totul. Mai mult, n-ar fi înțeles. Ceea ce-și dorește este să știe ce-o să creadă despre ea tatăl și sora lui. O să le placă?

— Sunt sigur că da.

— Nu vorbește despre tatăl lui.

— Tatăl lui e critic de teatru – știi asta. Un om elegant, după câte înțeleg.

— *Pardon?*

— Adică e foarte elegant, foarte sociabil.

— Şi totuși, spune ea, s-ar putea să mă placă.

— Firește.

De ce oare nu-i spun adevărul?

Luăm o *salade de tomates*; feliile groase sunt presărate cu firicele de pătrunjel și lucesc de ulei. Oare știe că sora lui a vrut să vină aici să-l vadă, însă Dean a insistat s-o întâlnească la Paris? Da, bineînțeles că știe. Ştie totul – uneori sunt convins. Oricum, viitorul n-o miră. Mare parte din el deja există – am mai spus asta.

— Mai vrei *tomates*? întreabă ea, oferindu-se să mă servească.

Se servește singură. Buzele îi lucesc de grăsime. Vizavi de noi e un cuplu englez, amândoi foarte tineri. El e arămiu, cu păr uscat. Ea are o față îngustă și timidă. Rochia ei pare de tapet, și amândoi citesc meniurile într-o liniște englezească deplină, ca pe niște contracte. Cu o pronunție atât de bună încât mă ia prin surprindere, Anne-Marie îmi șoptește:

— Te-am rănit, scumpo?

— Poftim?

E o replică dintr-un banc pe care i l-a spus Dean. Chipul ei radiază o bucurie ușor malițioasă. Dar eu nu știu povestea originală. Ea mi-o redă cu siguranța unui clovn. Asta spune el, îmi explică. Sunt împreună în pat. Femeia răspunde: „Nu, de ce?" Şi el îi zice: „Păi te-ai mișcat." Zâmbetul ei e întrebător.

— O spun bine?

Se uită să vadă dacă sunt amuzat. Îmi place disprețul ei față de viața sexuală a englezilor.

Dean e la Calais, cu mașina parcată în uriașa piață de după colț, cu o foaie albă de amendă deja prinsă sub ștergător. Împarte o cameră cu sora lui și are purtări foarte plăcute. Are nevoie disperată de bani – totul depinde de asta –, iar ea vrea să discute despre viața lui, viitoarea lui viață, adică. Ştie că el se va zbârli.

— Nu te enerva... spune ea.

— Ah, Amy... Începe el.

Ştie exact cum s-o ia. Asemenea unei femei care cedează iubirii, ea dă toate cărțile pe față. E perfect dispus să-și asume viața aceasta viitoare, spune Dean. Mai mult, ea începe deja să i se contureze. Lunile acestea au însemnat enorm pentru el. Au fost ca o incursiune în sălbăticie – ah, cum să-i explice?

Ei îi vine dintr-odată să-l ia în brațe. Se simte ușurată și puțin vinovată.

— Vorbești serios?

— Mi-a schimbat viața, spune el. Mi-o schimbă.

Şi surâde. O iubește. Uneori Amy e ca o jucărie.

— Dar ce-ai făcut în tot timpul ăsta?

— Nu m-am văzut cu nimeni, spune el. Am trăit viața unui orășel de provincie. E ca și cum ai spune: opriți toate astea, opriți zgomotul! Cum crezi că ar putea să fie?

— Da... se învoiește ea.

— Viața e compusă din câteva elemente de bază, spune el. Firește, sunt și o mulțime de impurități, asta ne induce în eroare.

El i-a fost întotdeauna profesor. Ea îl ascultă cu seriozitate.

— Ceea ce spun poate o să ți se pară mistic, dar toată lumea, Ame, toți ne dorim să aflăm cumva aceste elemente, să le descoperim, înțelegi? Uneori mi se pare că sunt aceleași pentru noi toți, dar s-ar putea să nu fie. Adică, ne uităm la greci și spunem: ah, au construit această civilizație, această lume întreagă, extraordinară, din lucruri simple și sigure. Noi de ce nu putem? Şi, poate nu o civilizație, dar de ce n-ar putea oricare dintre noi, îndrumat în mod corect, să construiască o viață, vreau să spun o viață fericită? Crede-mă, elementele există. Când intri în anumite încăperi, când privești anumite chipuri, îți dai dintr-odată seama că te afli în prezența lor. Înțelegi despre ce vorbesc?

— Normal, spune ea. Dacă ai putea obține asta, ai avea totul.

— Și fără ea ai... – dă el din umeri – ...o viață.

— Oarecare.

— Perfect oarecare.

— Eu nu vreau asta.

— Nici eu.

— Nu-mi dau seama niciodată când mă păcălești, spune ea.

El clatină încet din cap.

— Nu te păcălesc, promite. Pentru că vreau să-mi faci o foarte mare favoare.

— Ce anume?

El nu răspunde.

— Mai târziu.

Ea se duce la baie să se îmbrace de ieșire. Dean citește o revistă. Amy iese să se pieptene.

— Unde mergem? îl întreabă.

— Vrei să luăm o cină bună?

— Bine. Dar nu prea scumpă.

Pe el cuvintele acestea îl îngrijorează. Încearcă să nu le ia în seamă

— Plătesc eu, spune.

— Ai bani? Tati spunea că ești disperat.

— Eu?

— Da.

— Nu, spune el. Am o slujbă.

— Serios? Ce anume?

— Predau.

— N-ai spus nimic niciodată.

— Nu pot să spun că m-am îmbogățit din ea.

— Tati m-a pus să-i promit că nu-ți dau nici un ban, orice s-ar întâmpla. Era convins că ai să-mi ceri.

— Se poartă ca și cum ți-aș fi soț, și încă unul bun de nimic.

— Nu. Își face griji pentru tine.

— Prin niște metode curioase, spune Dean. În plus, urăsc lecțiile despre valoarea banilor. Ce rost au? Toată lumea știe că banii sunt importanți. Nu vreau să mi se bage pe gât aici o lecție. Nu-mi plac oamenii care dau lecții. Toți suntem liberi. Suntem făcuți să ne iubim și să ne ajutăm unul pe altul, nu să ne dăm lecții.

— Nu, spune ea, cred că el vrea doar...

— Ce anume?

— Să ai o viață mai normală, hotărăște ea.

Dean zâmbește.

— Hai! spune el. Ești gata?

Coboară cu liftul un etaj și ies în coridor.

— Banii, spune Dean. Îți spun eu că e foarte greu să gândești limpede când nu ai bani. Asta e una dintre descoperirile mele. Bineînțeles, e greu și când ai prea mulți.

— Categoric.

— Trebuie să fii foarte atent, spune Dean prefăcut.

Sora lui bate la o ușă.

— Donna? Putem intra?

— Sigur.

E colega ei de cameră de la facultate. Lui Dean i se pare foarte atrăgătoare. O gură mare, fascinantă, ochi cenușii. Suplă ca o alergătoare. Şi interesată de el. Ştie că el a fost la Yale. L-a cunoscut pe Larry Troy? îl întreabă. Lucruri de genul ăsta. El răspunde tăgăduind blând, aproape nesigur.

— Ce cursuri ai audiat? întreabă ea.

— Mai multe.

Când îi spune că n-a terminat, ea scoate un mic „ah!" „Dar îți trebuie curaj să faci asta, adaugă, s-o pornești pe drumul tău. Numai o adevărată personalitate..." Dean dă din cap. A mai auzit toate astea.

Merg pe stradă împreună. Trotuarul e foarte lat. *La place* însăși, plină de mașini parcate, pare colosală. Pierduți în dimensiunile ei enorme, traversează către Delage. Dean ia amenda de pe parbriz și începe s-o citească.

— Ce-i asta?

El dă din umeri.

— E pentru parcare? îl întreabă Amy. Nu trebuie s-o plătești. Ești numai în trecere.

— Uau, ce limuzină e asta? exclamă Donna.

— Îți place?

— La nebunie, spune ea. E foarte mult în stilul tău.

— Ţi se pare?

— Categoric.

Noaptea sclipitoare a Parisului îi primește în brațele ei. Întunericul i-a redat mașinii vechea ei eleganță, și străbat bulevardele către un restaurant din apropierea Invalizilor. Cina costă optzeci și cinci de franci, ultimii bani ai lui Dean. Care lasă totuși un bacșiș gras. O face mecanic, fără să-i pese, cu nevinovăția jucătorului care a pierdut. Se plimbă apoi pe Champs, beau o cafea și încheie noaptea deasupra orașului, la Sacré-Coeur. La etajul ei, Donna spune:

— A fost o seară minunată. Cea mai frumoasă din toată excursia.

— Aș fi vrut să-ți pot arăta mai mult Parisul.

— Ah, spune ea, și eu.

— Data viitoare.

— Mi-aș fi dorit tare mult să mai stăm.

Şi o ia încet pe hol, cu cheia atârnându-i din mână ca un ornament.

Dimineață totul pare altfel. Încrederea lui în sine a pălit. Discută cu Amy, la micul dejun, cum își vor petrece ziua. Toată lumea merge la Versailles, dar, dacă se hotărăsc să meargă și ei, ea ar prefera să conducă mașina lui. Sau poate ar trebui doar să plece ei doi undeva, singuri. Şi s-o ia pe Donna, dacă vrea și el. Dean trebuie să-i ceară bani acum – nu are cum să continue ziua altfel –, dar perspectiva răspunsului ei îl îngrozește. O aude spunând: „știi cât de mult te iubesc...” „aș face orice.”

— Amy, spune el, lăsând gluma la o parte...

— Ce-i?

— *Sunt* disperat.

Ea îl privește nesigură.

— Am nevoie de bani, spune el.

— Ah!

— Mi-am vândut biletul.

— Serios?

— A trebuit.

— Tati o să-ți cumpere altul, spune ea.

— Nu vreau să afle. Îmi trebuie trei sute cincizeci de dolari.

Ea pare rușinată să-i răspundă.

— Nu am.

— Cât ai?

— Nu știu. Serios nu știu.

— Ascultă-mă, las-o baltă! Vorbesc serios. Zău, Amy, am o nevoie... Am nevoie de banii ăștia. Altfel nu pot să ajung acasă.

— Cât îți trebuie, de fapt?

— Trei sute cincizeci de dolari, spune el.

— Nu am decât o sută. Şi cecuri de călătorie.

— Îmi trebuie mai mult de atât, iubito.

— Nu am.

— Nu poți să te-mprumuți?

— Spune-mi sincer! Ai intrat în vreun bucluc?

— Nu, nu, oftează el. Se uită la ea și apoi la masă. Crezi că poți să te-mprumuți? Poate de la Donna?

— Ai să-i dai vreodată înapoi?

— Cu siguranță.

— Nu pot să-i cer pur și simplu două sute cincizeci de dolari, așa, deodată.

— Poate are măcar o parte, spune Dean.

— N-ai intrat în nici un bucluc?

— Nu, am foarte, foarte mare nevoie de bani, dar n-am intrat în nici un bucluc. O să intru dacă nu fac rost de ei.

— Pe bune?

— Nu, glumesc doar. Fii atentă, ce-ar fi să-i ceri Donnei? Te-ar împrumuta, nu?

— Probabil, spune ea.

— Trebuie s-o faci pentru mine, îi spune Dean.

La Orly, în asfințit, se despart. De pe platforma de sus, Dean o urmărește cum urcă scările. Se oprește pe ultima treaptă. O ultimă fluturare de mână. Tubul lung și lustruit, cu scaunele sale confortabile, este avionul către

America. El are un moment de mare singurătate. Și-ar dori să fie la bord, să se așeze alături de ele. Urăște gândul de a se întoarce singur la mașină. Viața pare să fugă de el.

Ușa se închide și e sigilată. Urmează o liniște ca de mormânt, apoi pornesc motoarele. Înăuntru, pasagerii despăturesc ziare. Avionul se pune în mișcare. Dean încearcă s-o identifice pe Amy la unul dintre hublouri, dar e prea departe, fețele sunt indistincte. Urmărește avionul parcurgând traseul lung și ceremonios către pistă. Acum cotește. Își ia zborul. Odată ajuns în aer, se mișcă netulburat, aproape rău prevestitor, înclinându-se fără avertisment, îndreptându-se din nou, urmând rute invizibile prin văzduh.

El numără banii. Trei sute cincisprezece dolari și aproape nici un franc. Îi îndoaie cu grijă și-i pune la loc în buzunar. Ea a promis că-i mai trimite cincizeci.

Limuzina se deplasează în șarje lungi, constante, încetinind doar în orășele. Dean nu e obosit deloc. I se pare cea mai scurtă călătorie făcută vreodată. Străbate drumul fără măcar să încetinească, luând curbe ample și gonind în sus și în jos pe pante. În sfârșit, ajunge. E abia trecut de unsprezece, casele sunt întunecate. Fuge în sus pe scări ca o pisică și bate încetișor. Ea îl așteaptă.

30

Dis-de-dimineață, pe stradă, mașina stă deschisă ca o barcă. Orașul e un port; apa e ca sticla. Nici un scârțâit, nici o tuse nu se aud în timp ce se strecoară împreună prin pasajele tăcute, cu motorul în ralanti. Pe câmp, luminos, dar așteptând încă soarele, aerul e dulce și un pic rece. Merg fără să vorbească. Sunt încă somnoroși. După douăzeci de kilometri, Anne-Marie scoate un singur cuvânt:

–*Alors!*[46]

— Ce s-a întâmplat?

Și-a uitat sacoul.

— O, Doamne! spune Dean.

A rămas în cameră. El încetinește și oprește pe marginea drumului.

— Nu, spune ea.

— Vrei să ne întoarcem să-l luăm?

Ea clatină din cap.

— Nu.

El pornește din nou, încet. Ea dă neputincioasă din umeri. Nu vrea să se uite la el.

— Ești sigură?

— Da, spune ea. Am plecat deja.

— O, da, un început foarte bun.

Ea începe să râdă. În sfârșit, Dean zâmbește. Ultima lor călătorie. Trec în goană prin tuneluri de arbori, și orășelele se deschid înaintea lor, anoste întâi și încă adormite, dar apoi cu pisici, cu câțiva oameni, și, până ajung la Orléans, e deja miezul dimineții. Un oraș mare, impresionant. Ziua va fi fierbinte. Dean traversează în fugă piața ca să cumpere pâine și unt. Mănâncă parcați la soare, în timp ce pe lângă ei trec autobuze verzi, iar turiști se plimbă în pantaloni scurți. Ei îi cad firimituri în poală. N-a părut niciodată mai mulțumită, mai deprinsă cu scaunele de piele, cu drumurile la

mare. Mijește ochii în lumina orbitoare a dimineții și-și mișcă picioarele: pielea banchetei s-a încins.

Sunt cu adevărat căsătoriți. În seara aceea ea asta îi va spune: au ales un moment bun, când pot face dragoste fără să se teamă, și în această zi și-au început viața împreună. Sunt în Angers, se plimbă pe străzi după cină. Orașul i se pare străin lui Dean, cu iz de Spania, prăfos, mirosind a copaci. Trotuarele sunt așternute între fâșii de pământ gol. Nu seamănă cu Franța. Chiar și cafenelele sunt ciudate, iar cuplurile vorbesc o limbă pe care el n-o înțelege.

Peste zi au făcut turul castelelor. Pentru doi franci pot asculta un ghid care le recită puțină istorie în timp ce trec prin încăperile somptuoase. În mulțime sunt cupluri cu părul alb, turiști în sandale, profesori. O americancă și cele două fiice în rochii de in. Cineva șoptește în germană. Ghidul le vârâ cu promptitudine în mână o traducere a textului, ca pe un meniu. Ei protestează. Înțeleg franceza, spun. Ghidul nu face decât să zâmbească. Dean stă la marginea grupului. Anne-Marie s-a dus puțin mai în față.

— Phillip, îl strigă ea, vino!

Ghidul pleacă mai departe. Toată lumea îl urmează.

— *Parle français!*[47] îi șoptește Dean când ajunge lângă ea.

— De ce?

E jucăușă. Ies pe balconul de pe latura abruptă a clădirii. Sunt la Amboise, mult deasupra orașului. Dean refuză să vorbească. Nu vrea să fie luat drept american. Nu vrea să primească o traducere de la ghidul care acum le explică ce se întâmpla aici în secolele trecute. Anne-Marie se strâmbă.

— Groaznic, spune ea. Şoseaua e la sute de metri dedesubt. Protestanții care urmau să fie spânzurați vedeau în față un ținut întreg, cerul,

fluviul lat, acoperișurile orașului. Oamenii erau mai cruzi pe vremea aia.

— Mi-ar fi plăcut la nebunie să văd, spune Dean.

— Încetează! Mi se face rău.

Una dintre fete i-a auzit și întoarce capul. El o vede șoptindu-i mamei ceva. Încearcă să rămână în urmă, dar Anne-Marie nu-l lasă.

— Phillip, vino!

— Te omor! șuieră el.

Ea zâmbește drept răspuns.

Sosesc la Angers obosiți, în toiul traficului de seară. Oamenii ies la cumpărături și se întorc acasă de la muncă. Un miros răcoros de frunziș umple aerul, un iz vag de flori. Găsesc un hotel mic. Intrarea e pe o străduță: după ce-și iau bagajul, el trebuie să se ducă altundeva să parcheze.

Dean simte un vag fior când trage pătura peste el. Poate soarele e de vină. Rămâne întins, nemișcat. Camera e aproape goală. Nu recunoaște nimic din ea, nici o culoare, nici o linie. Dintr-odată, se simte copleșit de spaimă. Începe să-și numere în minte banii. A lăsat o parte acasă, cinci sute de franci, și i-a venit o notă de plată pentru motorul tunat. Plus, au cumpărat niște haine. Le însumează și hotărăște să pună două sute de franci sub covorașul din mașină. Asta înseamnă că mai are cam șapte sute. Îi adună din nou – o să-i ajungă la limită. Patruzeci sau cincizeci de franci de fiecare dată când pun benzină. Încearcă să calculeze kilometrii. Poate n-ar trebui să mai meargă atât de departe.

Întredeschide ochii la auzul cheii. Anne-Marie a făcut o baie și și-a pus halatul lui de bumbac. Când ajunge lângă pat, și-l dezleagă, el se deschide și cade. Vederea goliciunii ei proaspete îl înspăimântă pe Dean și mai tare. Dintr-odată îi e clar cât de acrobatic, cât de periculos e totul. Pare că nu-și trăiește propria viață, ci o alta, viața unei victime. Totul se va prăbuși. Va trebui să-și

găsească de lucru, să plătească chirie, să vină în fiecare zi acasă să ia prânzul. Deodată se simte slăbit, nu mai crede în el însuși. Ea se strecoară în pat. El e aproape cuprins de panică. Zace imobil, cu ochii închiși.

— *Tu dors?*[48] îl întreabă ea încet.

El nu știe ce să-i răspundă.

— Nu, șoptește. Și, după o clipă, adaugă: Mă doare puțin capul.

— Bietul de tine!

Annie îl mângâie pe obraz. El reușește să schițeze un zâmbet strâmb.

Masa îl înviorează întru câtva. Ea bea chiar două pahare de vin – doar pentru că e o ocazie. Se plimbă apoi pe bulevard, pe sub copacii întunecați. Ajung la un magazin mare, închis, desigur, dar perfect luminat, în fața vitrinelor zăbovesc perechi: frigidere șiruri-șiruri, uși deschise, cu săgeți de carton care le arată caracteristicile.

— Sunt mai scumpe în America? îl întreabă ea.

— N-am cumpărat niciodată.

Ochii lui se mișcă nesigur. Numerele modelelor sunt cabalistice, prețurile par înfricoșătoare.

— Dar nu se poate să nu știi.

— Hai să mergem!

— Ăsta-mi place, spune ea, arătând cu degetul.

— E prea mic.

— Ba nu.

— Haide!

— E suficient de mare, spune ea.

— Iubito, te rog, încetează!

— *Attends!*[49]

— Nu vreau să mă mai uit la ele. Sunt plictisitoare.

— N-avem altceva de făcut. Unde vrei să mergi? Vrei să mergi să dansezi?

— Da, spune el.

— Ah! strigă ea.

— Sigur. Vino!

Pornesc mai departe și până la urmă ajung înapoi la hotel. Sala de mese e întunecată. La recepție nu pare să fie nimeni.

— Vrei să mai ceri cheia? întreabă el.

— Nu, spune ea. E târziu.

El ia cheia de pe scândură și urcă împreună scările așternute cu covor. Camera pare mai simplă decât înainte. Dean se spală pe dinți. E gata de culcare.

— *Non,* spune ea. Nu așa se începe o viață de familie.

— Sunt foarte obosit.

— Poate pentru dans, spune ea.

Chit că lui nu-i arde de asta, ea știe ce e mai bine pentru el. E ca un castron cu supă fierbinte. Îl pune să se dezbrace și să se întindă lângă ea. Începe să-l mângâie, n-are cum să scape din mâinile ei. În sfârșit, el începe, ascultător, să facă dragoste: pătrunde în ea treptat, oscilând dintr-o parte într-alta, ca un mâner. E puțin uscat preparatul acesta, dar ea rabdă. Ştie că o femeie trebuie să fie pregătită pentru asta.

Dimineața, lumina intră prin perdelele subțiri. Ea îi ține pula în mână și i-o sărută dulce ca să înceapă ziua. E a ei acum, spune.

31

Zile căsătorite. Își trăiesc fericirea conjugală la malul mării. Camera e mică, dar are balcon, și dedesubtul ei marea se sparge în valuri ușoare. Hotelul e mai mult decât își pot permite.

Dimineață, părul ei e răsfirat pe pernă, pătura trasă sub bărbie. Afară, țipetele păsărilor marine plutesc în văzduhul nemișcat. *Mon mari*[50], îl numește ea. El zâmbește.

În sala de mese se așază alături de o familie cu doi băieți. Mama e severă cu ei. Au cincisprezece-șaisprezece ani, e greu de spus. Li se dă voie să bea doar puțin vin, atât. În cea mai mare parte a timpului stau țepeni, în timp ce părinții discută. Ea și-ar dori un băiat, spune Anne-Marie. Sala e plină de sunetul furculițelor, de miros de pâine. Un băiat.

Dean aruncă o privire familiei de alături.

— Cum o să-l cheme? îl întreabă ea.

— Nu știu. Cum?

Îl pune să ghicească.

— Jean-Pierre.

— Nu.

— Maurice? Robert? Phillip cumva?

— Nu.

— Mă dau bătut.

— Dmitri, spune ea.

El face un gest cu mâna.

— M-ai tras pe sfoară.

— Ce?

— M-ai păcălit.

— O să facă școala în America până la optsprezece ani, spune ea. Tatăl tău a fost minunat, o să-i spună ea, dar câteodată cam plictisitor.

— Cam plictisitor?

— *Oui.*

— Eu, adică?

Ea dă din cap.

— E băiatul meu?

Răspunsul ei vine încet:

— Normal.

Băieții se uită la ei – ocheade nesigure care se opresc o clipă asupra lor și apoi sar în altă parte. Anne-Marie e isteață, le simte privirea. Ştie exact când să ridice ochii și să-i alunge.

Zile conjugale la malul mării. Plimbări departe pe stânci, hotelurile, arcul plajei care dispare din vedere când cotesc după promontoriu. Ajung la o porțiune plană, întinsă, în jurul căreia marea fierbe, sugând și luând-o la fugă, umflându-se în crăpături. Anne-Marie își scoate sutienul de baie și se întinde, mai întâi pe burtă, apoi, după douăzeci de minute, pe spate. Tăcerea soarelui pare să învingă zgomotul apei. Pielea lui Dean se înnegrește repede. Buzele îi crapă puțin, dar ochii îi sunt albi, dinții la fel. Chipul lui capătă o strălucire de lemn prețios. Membrele par mai puternice. Sub trunchi, pielea albă e ca un bandaj curat. Fesele lui seamănă cu pulpa de măr.

— Ești superb, îi spune ea.

Întorși la hotel, puțin arși de soare, fac dragoste, și carnea lor are gust de sare. Camera pare nemișcată, ca o școală după terminarea orelor. Pe bideu ea scoate un pârț, un sunet mic și adorabil, și i se face rușine.

— *Pardon.*

Tăcere. Dean stă cu ochii închiși și nu spune nimic. Ea se întreabă dacă a adormit, scoate capul de după paravan. El stă nemișcat, dar nu-și poate opri un zâmbet. Ea vine la loc în pat și se acoperă. Nu se simte prea bine, îi spune. Îi vine ciclul.

— Bun, spune el.

Mesele sunt sofisticate: supă, pește, carne, desert, fructe, vin – întotdeauna pe lumină, în sala lungă, cu multe mese, cu galeria de ferestre ce dau spre marea tăcută. Noaptea dorm ca niște păsări în

cuib. Ploaia bate în geamuri. Dean se scoală să le închidă și descoperă că nu e, de fapt, nimic – numai marea.

La cazinou se dansează și se proiectează filme de mâna a doua. Ei nu au bani să joace. Oricum, ea e prea tânără, scrie în actele ei de identitate. Stau în salonul gol al hotelului, care, în semiobscuritatea serii, e ca un mare vapor de linie abandonat. Anne-Marie scoate din pachet toate cărțile de joc de valoare mică. Vrea să-l învețe un joc. El încearcă să-i asculte explicațiile. Simte că îl strânge fața, ca o hârtie uscată, și ochii i se mută neatenți de la un obiect la altul. Cască. Vede scara lată, așternută cu covor, și pe cei care urcă încet. Familia de zilele trecute se întoarce la hotel, probabil de la film, și urcă la etaj; băieții arată abătuți, complet apatici. Lumina e difuză. După un timp, pe Dean încep să-l doară ochii de cât se chinuie să deslușească numerele de pe cărțile de joc. Simbolurile sunt urâte. Negrul de pică pare să se șteargă, inimile au devenit vinete. Ca un cort care flutură trist și insistent în vânt, marginea mării se încârligă la țărm, se rulează și cade. În urechea lui, sunetul pare să se umfle, să devină mai larg, să copleșească totul.

Merg pe coridorul obscur, și podeaua le geme sub tălpi. Din spatele ușilor închise nu se aude nici o muzică, nici un glas. Cearșafurile sunt umede. Nopți conjugale. Dean se teme că aerul sărat va distruge stratul de crom al mașinii. Ar fi trebuit s-o vopsească. Aici nu există service auto – limuzina e parcată în spatele hotelului, în bătaia umezelii. Dimineața o usucă soarele.

Stau șase zile, fără să discute cu nimeni, străbătând pe jos străzile abrupte, străjuite de pini, către partea de sus a orașului, trecând pe lângă vile de familie, întunecate și tăcute, aranjate pe coastă cu fața spre mare. Grădinile din jur sunt foarte frumoase, ascunse de copaci deși.

Sunt ca niște invalizi. Timpul trece încet, fără să se întâmple mai nimic. Mănâncă de trei ori pe zi. Dimineața, în drum spre WC, holul e mărginit de platouri de mic dejun, șervete murdare, chifle rupte, abandonate lângă uși. Pacienții au ieșit deja și merg alene pe la soare. Ani conjugali. După micul dejun, intervalul până la prânz e destul de lung, iar după prânz vine toată după-amiaza... Pe plajă, în fața hotelului, copiii țipă la fel de strident ca păsările. Anne-Marie umblă prin cameră goală. Tălpile ei desculțe nu scot nici un sunet.

O bucățică de fir alb din tampon îi atârnă, ușor cârlionțat, între picioare. Sânii ei sunt alburii, dar nu albi. Doar în zona vintrelor pecetea albă e atât de bătătoare la ochi, încât pare un articol de lenjerie.

Dimineața devreme, fericiți să-și pună pur și simplu lucrurile înapoi în mașină – Dean rabatează capota, și soarele năvălește în interior –, pleacă spre casă.

32

Seara ajung într-un oraș straniu, *démodé,* ca un mare sanatoriu: Bagnoles. Franța e presărată cu stațiuni îmbătrânite, trecute de mult de floarea elegantă a vârstei, unde hotelurile mucede nu mai au clienți, vocile au dispărut, odată cu toate ritualurile unei vieți lenețe. Intră în localitate pe drumuri în curbă, pe lângă lacul tăcut. Clădirile par toate pustii. E ca o mare moșie al cărei stăpân a dispărut și care totuși e ținută deschisă și-și continuă existența exact ca și cum el ar fi acolo. E ca o scrisoare veche, un apartament în care a murit o moștenitoare.

Se rotesc în asfințit, grațios ca o pasăre, pe lângă fațadele uzate: Gayot, Terrasse, Castel, Bois Joli. Magazinele sunt închise. Copacii au devenit negri. Nici țipenie pe străzile slab luminate, nici un sunet în afara zgomotelor mașinii. Cazinoul e sumbru și sever, cu scaunele verzi abandonate, cu draperiile trase. Tăcerea pădurii seara, a apelor neclintite, e atotstăpânitoare. După ce trec a doua oară prin oraș, Dean oprește.

— E deprimant, spune el și se întinde după ghid. Putem să mergem mai departe până la Alençon. Cât mai avem?

Ea verifică.

— *Vingt-sept mille.*[51]

— Și hoteluri?

— Nu prea multe.

— Nici măcar unul rezonabil?

— E un spital de nebuni.

— Dă-mi să văd!

Încearcă să citească, dar lumina aproape a dispărut.

— Sau putem merge direct la Paris, spune el. Ne ia cam trei ore.

Ea dă din umeri.

— *Comme tu veux.*[52]

El începe să dea paginile.

— Dar putem mânca aici? întreabă ea.

— Hm? El citește încă. Bine, ne hotărâm pe urmă.

Masa durează. În restaurant e un singur ospătar, asemenea unui veteran de la Fort Douaumont[53]: pentru el, totul s-a încheiat de mult. Dispare în bucătărie timp de zece minute și apoi vine cu pâinea. O ușă dă în stradă și alta în hotel. În final, ei o deschid pe aceasta din urmă. E prea târziu ca să meargă mai departe. La recepție e întuneric. Cheile, atârnate de un fagure lăcuit de lemn, sunt aproape toate la locul lor. Urcă pe niște scări acoperite de covoare – fără sunet – spre ceea ce nu poate fi numit decât o „hrubă". Culoarea crem a văruielii a devenit deja ocru, draperiile de culoarea vinului atârnă grele. De instalația din tavan sunt prinse niște becuri goale. Camera are ceva amenințător. Aerul e stătut.

Dean deschide ușile balconului. Tăcere. Pe celălalt mal al lacului negru, cazinoul e luminat – singurul ornament în întunericul care atârnă ca o cortină. Nimeni nu pare să intre sau să iasă. Panourile anunță filme și concerte unei străzi goale.

Fac o plimbare prin oraș. În aer plutește un miros de plictiseală mortală. Îl recunoști, ca pe izul de mucegai. Perspectiva fie și a câtorva ore petrecute aici e înspăimântătoare. Își iau bilete la film, pe care casierul le rupe dintr-o roată groasă. Înăuntru sunt deja câteva persoane – măcar atât; sunt salvați. Stau tăcuți, așteptând stingerea luminilor. Nimeni nu scoate nici măcar o șoaptă. În sfârșit, proiecția începe. Ecranul devine luminos. Muzică, voci, imagini născute pe valurile schimbătoare ale luminii.

În drum spre hotel, descoperă că sunt câteva magazine deschise până târziu și se opresc la

vitrina unui anticar. E ca un muzeu. Nici un client. Printre piesele aurite văd deodată albul unei fețe – proprietara, o femeie palidă ca după doliu.

Abia după ce închid ușa camerei și el răsucește cheia în broască, Dean simte altceva decât moarte. Chiar și așa, mobilierul, lumina nepotrivită au ceva artificial și opac. Ușile de la balcon au fost închise. Prin geam se vede că un oblon flexibil de lemn a fost tras complet în jos. Cuvertura de pe pat a fost îndoită ca să dea la iveală albul clinic al cearșafului. Annie vorbește despre film, dar el nu aude nimic. O privește pur și simplu, intrigat de cele mai mici mișcări, fascinat de forma gambelor ei.

Ea stă goală, cu picioarele apropiate, și se spală pe dinți în fata chiuvetei. Dean o urmărește atent. De unde stă, se întinde și o atinge. Gestul nu are nici o semnificație de putere, e un act de confirmare – el consfințește realitatea. Ea pune periuța jos. Nu-i place să-și privească dinții îndeaproape. Se șterge cu prosopul la colțurile gurii și apoi își întinde niște cremă pe față. O clipă, ochii ei îi întâlnesc pe ai lui în oglindă. Nu știe ce crede el sau ce are de gând să facă. Dar nu e dispus să discute, asta e limpede.

Stă întinsă în pat cu ochii deschiși, așteptând. Dean se dezbracă. Umblă prin cameră, aruncându-i din când în când câte o privire. În sfârșit, îi zâmbește. Ea nu-i răspunde. S-a pregătit pentru o supunere care nu poate fi ușor eliminată. Are un chip solemn, aproape rebel. El deschide ușa balconului, dar nu ridică oblonul. Stinge lumina. În pat, ea vine imediat alături de el, eliberată parcă de întuneric. Mâinile ei, subțiri, i se plimbă pe corp. Dean zace nemișcat. Ei îi plac tăcerea și imobilitatea lui, îi definesc propria ei existență: trebuie să le cucerească. Firește, e numai un joc. El pur și simplu așteaptă, învăluit într-un fel de cruzime care pe ea o excită și pe care, fără o vorbă, trebuie să-l implore s-o uite. Inima lui bate din ce

în ce mai repede. Își simte mădularul crescând cu câțiva centimetri sub atingerea ei. Vaselina e rece și ea îl unge atent. Dean răsuflă ca un alergător înainte de cursă. Se gândește la ospătarii din cazinou, la publicul de la film, la hotelurile întunecate – în timp ce ea stă pe burtă, și el o penetrează cu ușurința cu care se așază la o masă plină cu bunătăți. Se întind amândoi pe o parte, și el încearcă să nu se miște. Nu mai sunt decât zvâcnetele mici, invizibile, ca niște ciupituri de pești. El adoarme în mijlocul lor. Apoi adoarme și ea, și astfel, împreună, trec noaptea. Ultima noapte a călătoriei.

33

Ajung acasă duminică seară, obosiți de trafic. Șoselele sunt aglomerate. De jumătate de oră, Dean s-a ținut după lumina palidă a farurilor, care acum, pe străzile înguste, pare mai intensă. E ca și cum ar conduce sub apă. Un crepuscul verde sclipește deasupra la mare depărtare. Dau ultimul colț. Camionul masiv și boțit al corsicanilor e parcat printre ambalaje împrăștiate, printre fascinantele mirosuri ale putrefacției. Când trag pe dreapta, farurile se reflectă în vitrina magazinului întunecat. Dean le stinge, apoi oprește motorul. Rămân o clipă așezați. El se simte năpădit de o mare bucurie, de un sentiment de încheiere. Iau amândoi bagajele ei, și el le cară sus. E nerăbdător să plece. S-a săturat să fie tot timpul cu ea.

Îl găsesc întins pe pat, cu tenișii albaștri în picioare și mâinile încrucișate sub cap. Se aude radioul. E plăcută senzația că s-a întors, îmi spune. Foarte plăcută.

Arată tuciuriu ca un egiptean. Când zâmbește, dantura lui îți sare în ochi pe fața bronzată. În timp ce vorbește, în jurul nostru plutește o vagă aromă, un iz de muzică.

— Deci unde-ați fost?

— Peste tot, spune el. Angers. Orléans. Perros-Guirec. Am mers o grămadă.

— A fost frumos?

— E o țară minunată, spune el încet și începe să-mi povestească – despre marea cu stâncile ei, despre vechiul hotel. Descrie Loara, seara bântuită din Bagnoles. Vorbește aproape compulsiv. Ies la iveală toate detaliile, descrieri, senzații, mirosuri. Amuțește, își adună gândurile și continuă. Am cumva impresia că mi le așterne pe toate la picioare – esența acestei splendide vieți pe care a

dus-o în Franța. Își pune trecutul în ordine. Sunt anumite lucruri care trebuie mărturisite, și el știe că mă interesează. Nu e nimic excepțional în ceea ce spune, dar eu recunosc întâmplările. Înțeleg tot ceea ce nu rostim.

— Ce face Anne-Marie?

— E la fel de bronzată ca mine. Ar trebui s-o vezi. Arată grozav.

— Ai prins culoarea aramei.

— Am avut o vreme superbă, spune el. Aproape în fiecare zi. Şi am mâncat. Ne așezam la masă ca doi bătrânei francezi, știi? Pur și simplu ca să mâncăm. Şi am făcut dragoste în fiecare noapte. Iar soarele – nici nu-ți poți închipui ce soare nemaipomenit am avut!

Își scoate cămașa ca să-mi arate linia bronzului și zâmbește cu toată gura. E invincibil. Suntem ca într-un joc de șah în care piesele lui mă înving continuu, deși am încetat de mult să ne întrecem.

Începe să se plimbe prin cameră în timp ce vorbește. Hainele îi sunt împrăștiate peste tot. Se duce la baie și descoperă niște loțiune pe care și-o masează încet pe față, mai ales în jurul gurii. Se întinde iarăși pe pat. Fața lui uscățivă, pârlită ca a unui băiat de țară. Are ceva tăios. Oasele par în stare să-mi despice carnea. Se ridică din nou și începe să caute prin valiză. Printre haine e un măr, din care îmi întinde jumătate.

— Nu, mulțumesc. N-ai mâncat?

— Nu. Doar la prânz.

Stă întins pe spate, cu perna îndoită sub ceafa. Ascult mica explozie umedă a mușcăturii din pulpa tare.

— Sunt prea obosit ca să mănânc, spune.

— Ei, hai! N-ai mâncat nimic.

— Chiar nu mi-e foame.

Mușcă în jurul cotorului și rontăie ultimele fărâme făcând incizii mărunte cu dinții. Când

termină, pune ce-a mai rămas pe o revistă și-și ațintește privirea în tavan.

— S-ar putea să plec, spune.

Se lasă o tăcere uriașă, pe care până la urmă mă simt obligat să o rup.

— Serios?

— Așa cred.

— Și unde te duci?

— În America. Acasă.

— Am înțeles. Singur?

— Da, normal. Adică, o să mă întorc.

— Am înțeles.

Nu-mi vine în cap nimic ce-aș putea spune.

— Păi... Încep totuși.

— Cred că pur și simplu trebuie să mă duc acasă o vreme. N-am nici un ban. O țin așa de toamna trecută și nu se mai poate. Ajungi într-un moment în care pur și simplu nu se mai poate. Așa că trebuie să mă întorc și... – oftează – ...să vorbesc cu tata. De fapt, trebuie să fac mai mult, să mă organizez puțin. Mă gândesc chiar să mă întorc la facultate.

— La Yale?

— A, nu, n-aș putea să mai intru. La o universitate mai mică. NYU poate.

— Mai mică?

— Nu asta am vrut să spun. Chiar nu m-am gândit unde.

— Nu.

Apoi, pe post de comentariu, își permite să râdă scurt.

— Singura chestie e că... hm... nu prea am bani.

— Da, normal.

— N-am suficient pentru bilet. Se oprește câteva clipe. Așa că mă gândeam dacă...

— Cât ar fi? îl întreb.

— Ți-aș lăsa mașina, știi, dacă e să se întâmple ceva...

— Mașina? Dar nu e a ta.

— Ba da, este.

— Credeam că e a unui prieten.

— Nu, nu, mi-a dat-o mie. Pot chiar să obțin o țidulă de la el dacă e nevoie.

Știu că nu e adevărat. Pur și simplu a rămas lefter, ca un împătimit al jocurilor de noroc, și trebuie să fie realimentat. Încerc în grabă să mă gândesc la ceva care m-ar ajuta să-l refuz, dar nu pot. Dac-ar fi să-l resping... oricum n-ar schimba prea mult lucrurile. El ar continua. În plus, nu pot lua o asemenea decizie. Dean nu se supune judecăților mele – iar eu am banii necesari.

— Îmi trebuie cam trei sute de dolari, spune.

— Trei sute.

— Mi-i poți împrumuta? în schimbul mașinii, firește.

— Păi... Da, cred că da.

— Ah, spune el și lasă capul pe spate, serios, ești un tip pe cinste.

Da, și mă pomenesc dându-i crezare cu toate că îl ajut să-și pregătească evadarea. E un fel de delict, un gest de care mă voi rușina mai târziu. Nu fac decât să schimb dezgustul lui pe al meu.

— Cât o să lipsești?

— Nu știu. Sincer nu știu. Nu prea mult. Poate vreo lună, nu sunt sigur.

— Păi, dacă te întorci cu adevărat la facultate...

— Adevărat, atunci va dura mai mult. Bineînțeles, facultatea e numai o variantă.

— ...atunci n-ai să mai vii.

— A, nu-ți face probleme. Dacă nu vin, o să-ți trimit banii. Adică... pot să-i obțin ușor. Chiar și dacă i-aș lua din banii de studii sau ceva. N-ar avea nici o importanță.

— Nu-mi fac griji, nu despre asta e vorba. Sunt doar surprins, atâta tot.

— Credeai că o să mă însor, spune el.

— Nu.

— S-ar putea.

— Serios?

— M-am gândit.

— Probabil, da.

Sare de pe pat. Perspectiva banilor i-a redeschis apetitul. Coborâm spre Champ pe străzile goale. Autun e tăcut, dar doarme ca o femeie foarte bătrână: aude orice sunet, cât de mic, fără ca măcar să se trezească. N-are vârstă. Şi poate vedea în întuneric.

Îngropată între alte clădiri în adâncul orașului – sunt străduțe pe care nici nu le observi, le cunosc pisicile –, deasupra copacilor și a frunzișului întunecat, deasupra miresmei misterioase și a crengilor legănate, într-o cameră plină de același aer al serii, Anne-Marie zace adormită, cu brațele albicioase căzute, cu buzele întredeschise. Ușile portocalii lăcuite ale șifonierului sunt lipite, și lângă chiuvetă e atârnat un prosop neîmpăturit. Periuța ei de dinți – îndrăznesc s-o ating ușor cu degetul – s-a uscat. Pe podea sunt lăsate haine: îi văd pantofii, ciorapii căzuți. În sfârșit, mă uit la ea, și mi se oprește inima în piept: are ochii deschiși. Se uită drept la mine. Albul pur și tânăr al ochilor ei, albul acela albăstrui – sunt descoperit.

Am chiar o presimțire că o să ne întâlnim cu ea în timp ce mergem să căutăm un sendviș. Gândul mă sperie. Sunt sigur că va citi pe fața mea ce am făcut. Sunt gata să mărturisesc totul, n-am nici cel mai mic reflex să scap sau să mint, însă Dean – ah, el ar întâmpina-o cu un zâmbet. În asta constă toată deosebirea. Nu sunt suficient de puternic ca s-o iubesc. Ar trebui să fiu egoist.

Asta nu-mi dă pace în timp ce mă uit la el cum mănâncă. Treptat, mă afund într-o ură delicată, subtilă. Nu mai aud ce-mi spune. Sunt conștient numai de propriile mele gânduri și de sunetul cu care el mestecă pâinea. Duhnește a siguranță de sine. Toți suntem la mila lui, supuși prieteniei sau dragostei lui. Reacționăm la

principiile lumii lui, pe care căutăm să le găsim în noi înșine. Puterea lui n-o pot nici măcar identifica, doar licărește, uneori prezentă, alteori nu – fără ea e gol, un corp fără suflare, la fel de banal ca imaginea mea din oglindă. Puterea aceasta e cea care-i garantează existența, chiar și după aceea, chiar și când nu mai e.

34

Se va întoarce după ea. Nici un răspuns. Ea se uită la el, apoi rostește un singur cuvânt:

— *Non.*

— Ba da.

— *Non,* spune ea definitiv.

Bun, atunci el n-are cum s-o convingă. Dacă ea insistă că știe mai bine... Ea stă și-l privește cu colțurile gurii lăsate, cu ochi bănuitori. O să trimită după ea, îi spune el.

— Când?

— Nu știu exact. Trebuie să fac rost de capital.

— Poftim?

— De bani. Banii pentru bilet.

Un ridicat din umeri – scurt, înciudat.

— Vrei să mă asculți puțin? o întreabă Dean.

Ea nu răspunde.

— Nu-i am acum, îi explică el.

Chipul ei pare să se înmoaie, dar nu dă semne că ar înțelege sau cel puțin că ar fi de acord. Stă cu ochii în podea.

— Uite, jur, spune el și ridică mâna.

Ea îl privește.

— Serios, continuă el.

— Pe viața mamei tale?

— Da.

Ea face un semn cu bărbia.

— Ce-i?

— Spune tare!

— Pe viața mamei mele.

Ea oftează. Dean stă alături, pe pat, în capul oaselor. Se lasă pe spate și începe să-i descrie cum va fi. La început ea se împotrivește, dar apoi, din felul cum se stinge sunetul vocii lui, din nemișcarea ei, el își dă seama că-l ascultă. O să

cutreiere tot orașul, el o să-i arate toate cartierele. O să se plimbe pe marile bulevarde, o să intre în toate marile magazine. Sâmbăta seara o să stea până foarte târziu și o să se ducă să danseze. Ea are numai două feluri de haine: niște pantaloni comozi și un *pull*[54] de zi cu zi – reiați, pentru el – și o rochie superbă pentru ieșit în oraș. Două, o corectează el, una de după-amiază, alta de seară. Iar el are un singur costum bun, închis la culoare, gri, poate negru. Un pat. O masă. Câteva scaune. Ferestrele dau spre un pod.

Stau fără să se miște, respirând ușor, cu capetele pe perna lungă învelită încă în fața ei înflorată. Obloanele sunt trase. S-a făcut amiază. Se aud zăngănit slab de farfurii și, în rest, doar tăcerea obișnuită. Un radio, poate. Câte o mașină din când în când. Adorm amândoi.

Se trezesc într-o altă lume. Privirea lui Dean rătăcește confuză și până la urmă cade asupra ceasului. A trecut o oră. Se ridică în șezut și începe să se dezbrace în liniște – mai întâi pantofii, apoi șosetele. Podeaua e răcoroasă și plăcută sub tălpi.

Pozează goi în fața oglinzii. Dean e mai înalt și are corpul bronzat. Se dă într-o parte, ca și cum ar fi doar umbra ei. Lumina intră în fâșii înguste, egale – nervuri care traversează podeaua. Din spate, el îi strecoară scula între picioare și ea o strânge scurt. Întinde mâna în spate ca să-i mângâie coaiele cu buricele degetelor. El arată ca un salvamar. Sus pe șold are un mic colăcel de grăsime, ca o bordură de marmură.

Fac dragoste încet. El o pironește peste florile întunecate și intră în ea ca și cum ar înfige un buștean. Apoi o pune călare peste el. Glasul ei e invizibil, o șoaptă venită de pe stradă.

— Mi se pare că-mi atinge inima.

Se ridică ușor, cu mâinile pe talia lui.

— Chiar cred c-o atinge, spune.

Dean zâmbește și-o împinge puțin mai jos. Ea se zvârcolește molatic. Apoi el o întoarce și o

sondează. E ca o ploaie de dragoste. Oriunde s-ar duce cu mintea, e potopit de ea. Ca și cum s-ar afla în camere separate, fiecare cu propria îndeletnicire, amândoi se concentrează până în ultima clipă și apoi se prăbușesc pe pat, cu așternutul răscolit în jur. Vorbesc cu voce joasă, întreruptă. Afară, la ferestre, porumbeii se împleticesc pe olane.

Pleacă spre Saint-Léger. Soarele scaldă dedesubturile mașinii, lovindu-i peste genunchi. Străzile dispar în urma lor. Ultima curbă. Coboară panta lungă, prin tuneluri scurte de răcoare, și mai jos, sub viaductul cu anfilada lui de scobituri cu aer albăstrui, trec pe lângă indicatoare și gonesc. Copacii aleargă pe lângă ei. Mașina accelerează, osiile trosnesc, șoseaua zboară dedesubt.

Mama ei se bucură să-i vadă. Stau de vorbă la masa din bucătărie. Pisica trece ritmic printre picioarele lui Dean, revenind, lipindu-i-se de glezne. E ciudat de liniște, chiar și când vorbesc, ca pe holurile unui spital sau într-un salon pustiu. Dean simte căutătura mamei; îl privește aproape sfioasă. Când ochii li se întâlnesc, îi zâmbește. Soțul ei e la muncă. Scaunul pe care stă de obicei, lângă perete, e gol – un scaun de lemn cu o pernă subțire, murdară. Anne-Marie nu-i spune nimic despre plecarea lui Dean. Discută despre vecini, despre accidente de mașină, despre haine. Bârfa dă după-amiezii un aer domestic. Nimic nu te-ar face să crezi că el vede camera aceasta pentru ultima oară.

Se întorc târziu. În piață sunt parcate mașini; păsările fac ultimul zbor înainte de întuneric. Iau cina la hotel. E aglomerație. Ea e infinit de afectuoasă, și asta se vede în cele mai mici gesturi, în zâmbete. Masa se transformă de la sine într-o ocazie, într-un amestec lent de sentimente, întrerupt de sosirea farfuriilor. Discută despre trecut, amintindu-și locuri, dificultăți, bucurii. Ea bea al doilea pahar de vin. Afară s-a lăsat o seară albastră. Am mâncat de multe ori aici, cunosc

ecoul glasurilor în această încăpere spațioasă, luminată de albul fețelor de masă, discuțiile molcome, câte un râs întâmplător. Prin filtrul lor deci, când totul se încheie, aud țăcănitul subțire și fără grabă al tocurilor ei, care ajunge până la ușă și se oprește. Privirile celorlalți o urmăresc ca niște arce încordate. Ea așteaptă. El vine după ce plătește, și ies împreună pe stradă. Eu rămân singur la masă – întotdeauna îmi imaginez asta –, uitându-mă după ei cum își fac loc prin salonul cu cupolă, printre vitrinele luminate, și cum în cele din urmă pleacă. Amanți necunoscuți. Dispar în adâncul orașului. N-am să-i mai văd niciodată. Eu rămân la locul meu. Va mai dura cel puțin zece minute până să primesc desertul: chelnerul va trebui să vină, să strângă farfuriile, să-mi ia comanda.

Ei urcă scările. Cheia se răsucește în broască. Mecanismul simplu al infracțiunii. El se întinde pe pat, gol, în timp ce ea își demachiază ochii. Sunetul apei curgând. Fața ei apropiată de oglindă. În ea îl vede răschirat, cu o mână dusă între picioare.

— Ești ca un rege mort, îi spune.

Deschide larg obloanele. Luminile care urcă dinspre biserică par să poarte cu ele în văzduhul misterios o coloană de întuneric, un miez de fier. Dean face dragoste cu ea plin de tandrețe, sărutându-i umerii, ascultându-i răsuflarea, ca și cum n-ar mai fi făcut-o niciodată până acum. Încearcă să și-o întipărească în memorie. Mâinile lui o ating cu grijă, buzele lui rostesc cuvinte reverențioase.

Rămân apoi multă vreme tăcuți. Nu mai e nimic. Poezia lor zace făcută bucăți. Zilele s-au împrăștiat în jurul lor, s-au dărâmat ca niște cărți de joc. În aer e un suflu rece. El trage pătura. Ea e atât de neclintită, încât pare că doarme. El îi atinge obrazul. E ud de lacrimi.

35

Dimineața în care el urmează să plece, ultima, nu are nimic deosebit. Au petrecut noaptea împreună. Dean se uită la ea cum se mișcă prin cameră în timp ce se îmbracă. Nu sunt multe de spus. E o tăcere neputincioasă, ireală. Totul pare artificial – gesturi necesare, dar complet seci. El o duce la muncă – orașul abia se trezește –, și rămân câteva minute în mașină, afară. Strada e în umbră, rece. Câțiva trecători. În cele din urmă își iau adio, și Dean pornește mașina. Ea rămâne în așteptare. El se îndepărtează încet, călcând petele de soare întinse pe asfalt. Întoarce capul – un ultim salut. Apoi strada cotește. El dispare.

Brusc, accelerează, mașina țâșnește ca dintr-un furtun. Aerul e limpede și dulce. Fațadele cenușii ale orașului prind viață. Se oprește intempestiv să-și cumpere o portocală.

Aud ușa deschizându-se și-l văd cum intră.

— Deci... spune într-un târziu.

Se așază. Pare complet resemnat. Apoi se scoală din nou.

— La ce oră pleci?

— Cam în două ore. O să las aici unele lucruri, bine?

— Nu știu ce să zic. Ce vrei să fac cu ele?

N-o să mai stau nici eu prea mult aici, cel mult câteva zile.

— Nimic. Pur și simplu nu vreau să le iau cu mine, spune el. Eventual le pun în mașină.

— Ar fi mai bine.

— Atunci așa fac.

Îmi întinde câteva felii de portocală. Stăm și le mâncăm. Sucul răcoros ne umple gura. Sâmburii sunt grei și foarte albi; îi scuipăm în palmă.

— Ce-ar fi să mergem să mâncăm ceva la gară? spune el.

— În regulă.

— Mai am doar puțin de împachetat.

— Vrei să te ajut?

— Nu. Nu mai e mult.

Îl urmăresc în timp ce-și pregătește ultimele lucruri. Mergem până la gară și ne așezăm în fața hotelului, în lumina matinală și fierbinte. Turiștii își aduc bagajele la mașini.

— Cum te simți?

— Nu știu, spune el. Puțin speriat.

Apoi dă din umeri și, după o pauză, adaugă:

— Emoționat, cred.

— Probabil.

— A trecut mult timp. Îți amintești când am venit la început?

Ziua când a venit...

— Mă gândeam să stau vreo două săptămâni, râde el. Două săptămâni! Parcă mi-am trăit toată viața.

Da, așa e. Şi pe a mea. Lunile acestea lungi. E ca și cum aș fi fost la închisoare. Mi se vede pe corp. Am carnea albă, atât de albă, încât mi-e rușine să mă dezbrac. Şi cu ea o ranchiună de care mă îmbib ca de o saramură.

Trenul pleacă la unsprezece patruzeci. Cântărim bagajele la gară. Douăzeci și două de kilograme. Transformăm – are câteva livre în plus. Când ajunge la aeroport, poate să scoată câte ceva din geamantane și să și le pună în buzunare.

— Doar că n-am nimic foarte greu, spune el, gândindu-se.

— Încălțările.

— Da, spune el, o să arate super.

Stăm pe peronul gol, solitari ca pescărușii. Gara e pustie. Pe ecranul ceasului, indicatoarele drepte, negre saltă când se mișcă. Mă simt dintr-odată strivit de simplitatea situației: el pleacă.

Stăm aici ca să așteptăm trenul. Sunt ultimele clipe.

În sfârșit, trenul își face apariția. Tăcut mai întâi, chiar și când se apropie, și fără să pară că încetinește. Apoi răsuflarea lui ne atinge. Geamurile trec în viteză, chiar deasupra ochilor noștri, se delimitează încet și în cele din urmă se opresc. Ne îndreptăm spre ușă. Mă țin după el pe culoar, și găsim un compartiment gol în care punem geamantanele pe raftul de sus. Mă simt teribil de prost, dar nu e mult de așteptat, un minut sau două până la fluierul de avertizare. Îmi iau la revedere și cobor pe peron. Trenul se pune în mișcare și prinde foarte repede viteză. Îl văd făcându-mi cu mana. Mă dau în spate și-i fac și eu. În clipa aceea mă gândesc la ea, singură, cu capul aplecat la munca de dimineață. Chipul ei pare comun; are bărbia mică. M. Hoquetis o întreabă dacă se simte bine. *Oui, monsieur,* îi spune ea. Sigur? Arată puțin bolnavă. Ea încearcă să zâmbească. *Non, monsieur.* Nu-mi pot imagina cum se simte. Nu pot deduce decât din tăcerea ei absolută, completă, în timp ce trenul ia curba și traversează înalt viaductul în aerul dimineții.

Limuzina stă la soare, parcată cu botul la bordură, îi dau ocol. Praful Franței, negru de ulei, se lipește de tamburile de frână. O peliculă de insecte moarte acoperă stopurile. Mă sui în ea și mă întorc acasă. Direcția e greoaie, ca de camion. Îmi închipui cum ar fi dacă oamenii din cafenele s-ar uita după mine. Sunt puțin speriat. Bineînțeles, la colț motorul moare. Încerc s-o repornesc. Un motociclist oprește lângă mine și se holbează.

La mijlocul după-amiezii primesc un apel de la Paris. E Dean. Legătura e proastă – vocea îi sună strident.

— Cum e la Paris?

— O înghesuială teribilă! spune el. Sunt un milion de turiști.

— Serios?

— Ar trebui să vezi câte mașini.

— Rezervarea a fost în regulă?

— Da, totul e perfect. Plec la șapte jumătate. Au crezut că sunt francez – ce sentiment plăcut! Probabil fiindcă port cămașa neagră. Mă rog, poate fiindcă e puțin murdară...

— Tunsoarea e de vină.

— Ai dreptate. Oricum, mulțumesc pentru toate! Deja mi-e dor de Autun. O să-ți scriu o scrisoare lungă.

— Bine.

Seara e senină și fără vânt. Iau cina la familia Job. Plec de acasă pe la șapte. Am timp destul. Străzile par ciudat de tăcute, poate eu nu le mai ascult. Place du Carrouge. Traversez latura cealaltă și ridic ochii. La camera ei, obloanele sunt trase. Nu-mi dau seama dacă e acolo. De acum se va duce acasă la sfârșit de săptămână, sunt sigur. Va merge pe jos de la gară, în asfințit; bicicletele vor șerpui pe lângă ea, vocile se vor auzi în surdină. Își trece valiza dintr-o mână într-alta, merge puțin instabil din cauza ei, aproape greoi. Poartă tocuri înalte. Îi ia aproape jumătate de oră, ultima porțiune e pe malul râului. Apa din canal zace netulburată. Lumina pălește. Rândunelele străbat câmpul în întuneric. *Madame* Job, cu fața ridată ca un cot, mă întâmpină la ușă.

Soarele era deja jos la Orly înainte să se îmbarce. Aproape nici o adiere. O vreme nesfârșit, dușmănos de calmă. În depărtare, albastre ca iarna, acoperișurile estompate ale orașului. Fum. Cerul se întunecă la răsărit. La bord, lumina e orbitoare. Dean stă la geam în timp ce avionul se îndreaptă, în liniștea serii, către pistă, săltând cu roțile masive peste rosturile asfaltului. Semnalizarea pentru centura de siguranță e aprinsă. Inscripția NO SMOKING e luminată. Dintr-odată, imaginația îmi intră în panică, se năpustește de la una la alta. Îl urmăresc de atâta vreme, încât sunt sensibil la pericol. Avionul cotește lin pe pista de decolare.

Tot mecanismul desăvârșit al zborului se pune în funcțiune. Aripile enorme, grațioase tremură ușor. Motoarele huruie. Şi acum, în ultimul moment, începe să se miște, încet, cu o maiestate insuportabilă. Multă vreme pare să nu accelereze, până când, deodată, gonește, se ridică, se desprinde de pământ, urcă vertiginos și e îmbrățișat de întunericul moale al cerului estival. Luminile se estompează, zgomotele, și în cele din urmă toată Franța, invizibilă deja, tăcută, Franța tuturor anotimpurilor afundată în tăcerea nopții, rămâne în urmă.

36

Ne întâlnim la Café Foy. E ca un vagon de cale ferată gol, cu șirul ei de separeuri posomorâte și mesele în spate. Inundată în lumina după-amiezii târzii, în atmosfera calmă de provincie. Patronul joacă domino cu un amic.

Singură, după o zi de lucru, vine spre masa din spate unde m-am așezat și-mi întinde mecanic mâna. Ni le strângem doar o dată, moale, stânjeniți.

— *Bonjour!* spune ea încet.

— *Bonjour!*

Stă cu ochii plecați, de cealaltă parte a mesei goale. Ziua pare foarte albă la ușă – albul apei tulburi. Traficul curge fără zgomot.

Dean a murit într-un accident de mașină în douăsprezece iunie. Nu avem decât câteva detalii. Ploua. Era noapte. Se ducea să-și viziteze sora la țară. Cioburi de sticlă risipite, duruitul intens al ploii. În ambele sensuri, așteptând să treacă, șirul de mașini, farurile înghesuite unele în altele, șiruri lungi, înaintând încet ca într-un vast cortegiu. Nu mi-a venit să cred. Părea imposibil, fals, chiar dacă mă așteptasem dintotdeauna la asta.

Simt că mă uit la ea o eternitate înainte să vorbim – sunt în stare să fac asta fără să-și dea măcar seama – și, ca și cum nimic altceva nu s-ar fi întâmplat vreodată, o văd pe fata care ședea în fața mea la masă în Étoile d'Or – pentru că, brusc, e *aceeași* fată, palidă, nesigură, cumva resemnată. E exact ca și cum ne-am vedea pentru prima oară. Nu găsesc nimic de spus. E descurajant: pur și simplu nu știu ce să spun. În fața mea e o fată obișnuită, frumoasă, poate nu prea inteligentă. Tăcerea începe să ne macine. Stăm în sala îngustă, pustie. Eu sunt cu fața spre geam, ea, cu spatele. O

iau de mână. De îndată ce-o ating, ochii i se umplu de lacrimi. Începe să plângă. Plec capul. Era sigură, îmi spune. Lacrimile îi curg pe obraji în timp ce vorbește, și le lasă să-i curgă. Stăm fără să mai spunem altceva.

— Anne-Marie, o întreb, ce-ai să faci acum? Rămâi aici, în oraș?

Ea dă din umeri.

— Nu știu, murmură.

— Poate-ar fi mai bine să te-ntorci acasă.

— Nu, răspunde.

— Am înțeles. Ești sigură?

Ea dă din cap că da.

— Atunci... știi, eu am să plec. M-am gândit că poate nu vrei să rămâi aici, și, dacă ai fi avut nevoie de ajutor ca să pleci altundeva, eu... aș fi fost bucuros să... fac tot ce pot. Vreau să spun, dacă ai nevoie de bani...

Nu pare să asculte. *Merci,* spune.

E foarte greu. După un timp, încerc s-o iau de la capăt. O întreb dacă vrea să luăm masa. Pare să se gândească și în cele din urmă clatină din cap, nu. O aștept să vorbească despre el, despre ea însăși, despre orice, dar nu se întâmplă nimic. Lacrimile i-au pătat obrajii, dar nu se șterge. Şi aici, la Foy, ne luăm la revedere, apoi ne îndreptăm împreună spre ușă. Afară, strada e plină de lume ieșită la cumpărături. Mașinile abia reușesc să se strecoare. Mă uit la ea cum traversează; se mișcă pe lângă oameni, fără să-i atingă, cu pas iute.

Poate – știu că e în stare – va apărea totuși diseară până la urmă, jos la *gare,* venind singură pe strada largă, ca într-o simplă plimbare. Pentru că, pe când trăia Dean, dacă s-ar fi pus problema, ar fi venit oriunde o chema el, oricât de departe. N-ar fi șovăit. Ar fi venit să-l întâlnească, știu exact ce-ar fi făcut, cât de generoasă ar fi fost, cât de firească. Şi cât de delicioase ar fi fost primele lor conversații în limba pe care ea i-a predat-o.

37

Îmi vin în minte multe secvențe, le descopăr, reapar. Umblu prin cameră apucând sau amintindu-mi lucruri care au un efect narcotic, mă cufundă în vis – detalii, rămășițele dragostei, saturate de o frumusețe dureroasă, în fundul unui sertar găsesc fragmentul pierdut din lista pe care au făcut-o la Nancy, cu nume de hoteluri. Se potrivește exact cu partea rămasă. Pe ea, cuvinte moarte, curioase: *Obelisk. Suez. Tous les Oiseaux du Monde.* Numai unul e scris de mâna ei: *Ritz.*

Lumina acelei dimineți glaciale îmi cade pe față prin ferestrele uriașe, prin panouri de sticlă cu defecte minuscule, purificată de tăcerea amară a duminicii. În zori, fumul plutește albăstrui în barurile ieftine. Veteranii tușesc. Nancy, locul ei de naștere, locul unde a învățat să scrie cu mâna aceea tânără, obișnuită:

> ...nu există nimic care să nu fie al tău, tot ce gândesc, tot ce sunt în stare să simt. Mi-e rușine numai că nu știu destul de multe. Dar nu-mi pasă dacă n-ai să-mi aparții niciodată, nu vreau decât să-ți aparțin eu ție, fii rău cu mine, sever, dar nu pleca, fă pur și simplu ca și cum ai fi cu o altă fată – te rog. Altfel am să mor. Acum înțeleg că putem să murim de dragoste.

Primesc o scrisoare de la tatăl lui, care mi-e redirecționată de la Paris și în care mă roagă să-i trimit lucrurile lui personale. Cristina spune că se va ocupa ea de asta. O asigur că nu sunt multe. Cât despre mașină, e ciudat – este înregistrată pe numele Pritchard, rue Jadin 16 bis, și cei de acolo îl cunosc pe Dean. E plecat în Grecia pe vară, au impresia, dar o să se ocupe ei de asta. Poate. Delage e parcată sub copacii din apropierea casei și încuiată, dar, asemenea unui om foarte bătrân

care se veștejește, a început deja să se năruie sub ochii tuturor. Cauciucurile par netede. Pe capotă și pe acoperișul decolorat sunt frunze căzute. În jurul roților stratul de crom a început vag să se decoloreze. Pielea dinăuntru, văzută prin geamurile brăzdate și ele cu albăstriu, e uscată și crăpată. Stă aici, mașinăria aceasta oprită, cu ceasul electric de la bord ticăind neauzit, secătuind-o treptat de ultimele picături de viață. Şi apoi, într-o zi, ceasul nu mai arată ora bine. Acele au încremenit. A ajuns la capăt.

Tăcere. O tăcere care se așterne și peste viața mea, nu mă sfiesc s-o spun. Nu marile piețe ale Europei mi se par deprimante, ci puzderia de orășele de provincie închise etanș în fata călătorului, tăcute ca natura însăși din jurul lor. Obloanele caselor sunt trase toate. Numai din când în când scapă câte o dungă palidă de lumină. Peste câmpuri se lasă întunericul, rândunelele țâșnesc de-a curmezișul lor. Traversez orășelele acestea în viteză. Ies din ele înainte să cadă seara, înainte să se aprindă neonul cinematografelor, înainte de mesele singuratice. Nu rămân niciodată peste noapte.

Dar, bineînțeles, într-un anumit sens, Dean n-a murit niciodată – existența lui e superioară unor asemenea accidente. Avem nevoie de eroi, ceea ce înseamnă că avem nevoie să ni-i creăm. Iar ei devin reali prin invidia noastră, prin devotamentul nostru. Noi suntem cei care le acordă măreția, puterea, pe care însine n-o putem deține niciodată. Şi, la rândul lor, ei ne dau ceva din ea înapoi. Doar că eroii aceștia sunt muritori, ca și noi. Nu durează pe vecie. Pălesc. Dispar. Sunt depășiți, uitați – nu mai știm nimic de ei.

Cât despre Anne-Marie, locuiește acum – sau locuia – la Troyes. E căsătorită. Bănuiesc că există și copii. Duminicile fac toți plimbări împreună, în lumina soarelui; merg în vizită la prieteni, stau de vorbă, se întorc seara acasă, cufundați în viața la

care – suntem toți de acord – merită să năzuim atâta.

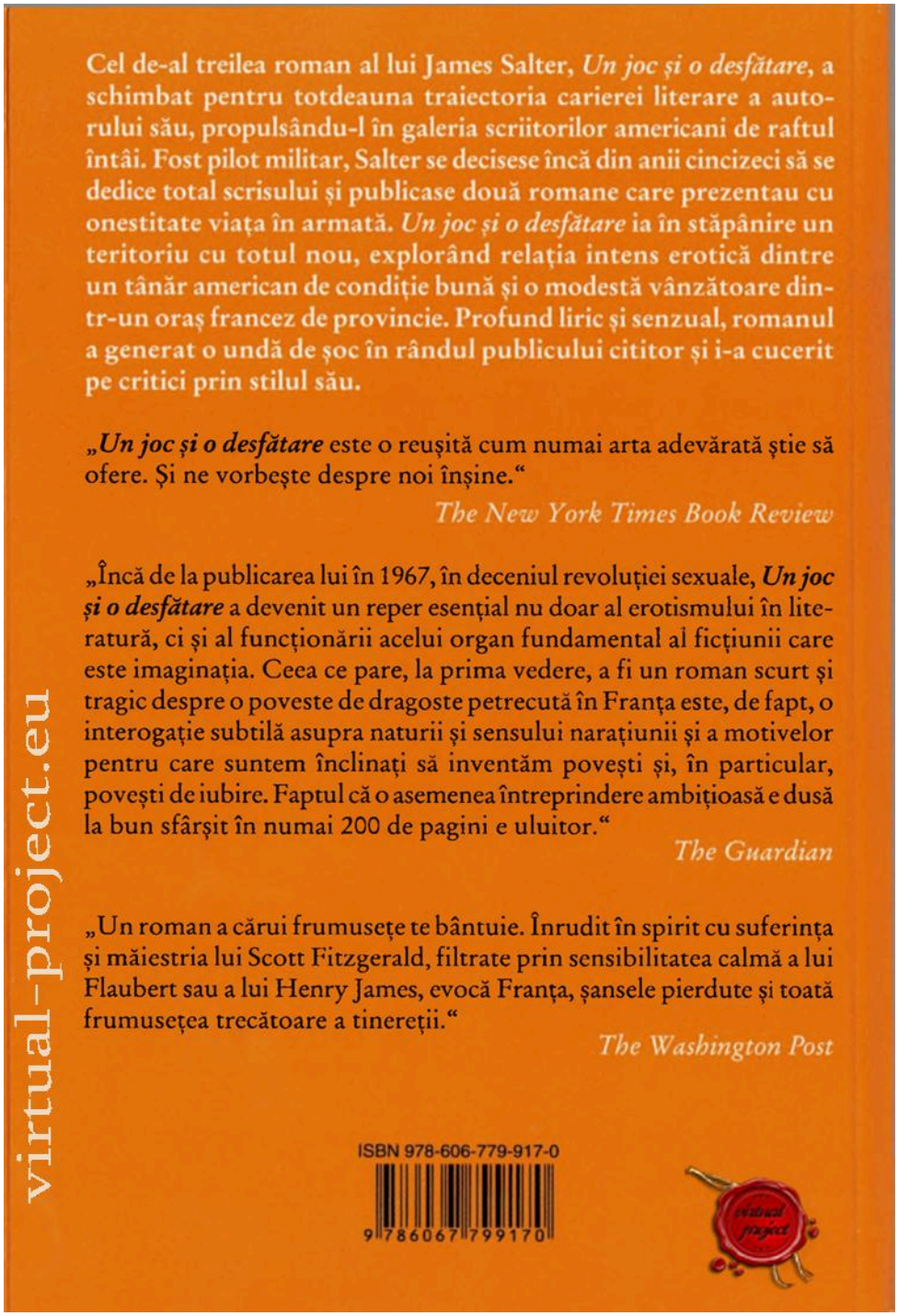

Cel de-al treilea roman al lui James Salter, *Un joc și o desfătare*, a schimbat pentru totdeauna traiectoria carierei literare a autorului său, propulsându-l în galeria scriitorilor americani de raftul întâi. Fost pilot militar, Salter se decisese încă din anii cincizeci să se dedice total scrisului și publicase două romane care prezentau cu onestitate viața în armată. *Un joc și o desfătare* ia în stăpânire un teritoriu cu totul nou, explorând relația intens erotică dintre un tânăr american de condiție bună și o modestă vânzătoare dintr-un oraș francez de provincie. Profund liric și senzual, romanul a generat o undă de șoc în rândul publicului cititor și i-a cucerit pe critici prin stilul său.

„***Un joc și o desfătare*** este o reușită cum numai arta adevărată știe să ofere. Și ne vorbește despre noi înșine."

The New York Times Book Review

„Încă de la publicarea lui în 1967, în deceniul revoluției sexuale, ***Un joc și o desfătare*** a devenit un reper esențial nu doar al erotismului în literatură, ci și al funcționării acelui organ fundamental al ficțiunii care este imaginația. Ceea ce pare, la prima vedere, a fi un roman scurt și tragic despre o poveste de dragoste petrecută în Franța este, de fapt, o interogație subtilă asupra naturii și sensului narațiunii și a motivelor pentru care suntem înclinați să inventăm povești și, în particular, povești de iubire. Faptul că o asemenea întreprindere ambițioasă e dusă la bun sfârșit în numai 200 de pagini e uluitor."

The Guardian

„Un roman a cărui frumusețe te bântuie. Înrudit în spirit cu suferința și măiestria lui Scott Fitzgerald, filtrate prin sensibilitatea calmă a lui Flaubert sau a lui Henry James, evocă Franța, șansele pierdute și toată frumusețea trecătoare a tinereții."

The Washington Post

virtual-project.eu

ISBN 978-606-779-917-0

{1} Peron (în limba franceză original)

{2} Învinge sau mori (în limba franceză original)

{3} Familia americană Whitney a dat de-a lungul timpului numeroși oameni de afaceri, activiști sociali și filantropi.

{4} Referire la filmul de groază *Ochi fără chip,* capodopera regizorului francez Georges Franju.

{5} Veterinari. Ochi, nas, gât, urechi (în limba franceză în original).

{6} Pastă de pește sau de carne amestecată cu pesmet și ouă și coaptă.

{7} Timp de secole vinul (și băuturile alcoolice în general) a fost considerat mai sănătos decât apa.

{8} Uși (în limba franceză în original).

{9} Comercializarea aparatelor de încălzit (în limba franceză în original).

{10} E drăguț, nu? (în limba franceză în original.)

{11} Amice, ești frumos, ești frumos (în limba franceză în original).

{12} Dacă e prudent (în limba franceză în original).

{13} Piațetă (în limba franceză în original).

{14} Dulap (în limba franceză în original).

{15} Dulceața (in limba franceză în original).

{16} Pivniță. Aici club de noapte la subsol (în limba franceză în original).

{17} Pe mai târziu (în limba franceză în original).

{18} Pe curând (în limba franceză în original).

{19} Păr frumos (în limba franceză în original).

{20} Vânzătoarea (în limba franceză în original).

{21} Catedrala Saint-Étienne din Sens este cea mai veche catedrală gotică din lume (începută în secolul al XII-lea). Stilul ei a influențat anumite elemente de arhitectură ale catedralei Canterbury, adăugate sub îndrumarea maestrului constructor Guillaume din Sens.

{22} Meniul zilei (la preț fix) (în limba franceză în original).

{23} Nimic (în limba franceză în original).

{24} Batista ta (în limba franceză în original).

{25} E atât de drăguț! (În limba franceză în original.)

{26} Războiul este domeniul forței morale (în limba franceză în original).

{27} Citat dintr-o poezie de John Crowe Ransom, poet, critic și eseist american (1888-1974).

{28} Ești supărat pe mine? (în limba franceză în original.)

{29} Ia te uită (în limba franceză în original).

{30} Mere (în limba franceză în original).

{31} Opt zile înainte, opt zile după (în limba franceză în original).

{32} Să nu-mi faci rău (în limba franceză în original).

{33} Mai sus (în limba franceză în original).

{34} Mult (în limba franceză în original).

{35} „Picioare negre”, francezi și în general europeni născuți în Algeria, emigrați în majoritate în Franța după proclamarea independenței algeriene în 1962. În aceeași categorie intrau și evreii algerieni care primiseră cetățenie franceză.

{36} Evrei (în limba franceză în original).

{37} Uneori înțelege foarte bine (în limba franceză în original).

{38} Local (în limba franceză în original).

{39} Fragi (în limba franceză în original).

{40} Ești mulțumită? (în limba franceză în original.)

{41} Han (în limba franceză în original).

{42} Știucă (în limba franceză în original).

{43} E bine? (în limba franceză în original.)

{44} Serbare (în limba franceză în original).

{45} Unsoare, grăsime (în limba franceză în original).

{46} Fir-ar să fie! (în limba franceză în original.)

{47} Vorbește franțuzește! (În limba franceză în original.)

{48} Dormi? (în limba franceză în original.)

{49} Stai puțin! (în limba franceză în original.)

{50} Soțul meu (în limba franceză în original).

{51} Douăzeci și șapte de mile (în limba franceză în original) (aproximativ 43 de kilometri).

{52} Cum vrei tu (în limba franceză în original).

{53} Bătălie din Primul Război Mondial.

{54} Pulover (în limba franceză în original).

Table of Contents

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

37

Table of Contents

1	3
2	10
3	16
4	25
5	29
6	35
7	38
8	45
9	52
10	59
11	61
12	67
13	76
14	81
15	85
16	89
17	93
18	98
19	104
20	107
21	113
22	116
23	119
24	124
25	127
26	135
27	142

28	148
29	153
30	161
31	166
32	170
33	174
34	180
35	184
36	189
37	191